N°. 10261. NIEUWE AMSTERDAMSCHE COURANT. A°. 1864.

ALGEMEEN HANDELSBLAD.

ABONNEMENTSPRIJS VOOR 3 MAANDEN:
Voor Amsterdam.......ƒ7.50. Voor de overige Steden des Rijks ƒ8.50.
Zondags-Editie...... » 1.50. Afzonderlijke Couranten....... » 0.10.
Opzeggen per Kwartaal moet veeldaan zijn uiterlijk op den 15den der 3de maand.

Dingsdag 15 November.
UITGEVERS-DIRECTEUREN, GEBROEDERS DIEDERICHS.
Brieven Franco aan het Bureau Handelsblad.

PRIJS DER GEWONE ADVERTENTIEN:
Van EEN tot ZEVEN regels, behalve 35 c. zegelgeld..........ƒ 1.75.
Iedere regel meer................................... » 0.25.
Buitengew. groote Lett., naar mate de ruimte die zij beslaan, à 25 c. p. regel.

Bij deze Courant behoort een BIJVOEGSEL, bevattende uittreksels uit de Memorien van Beantwoording, betreffende de Hoofdstukken I, II en VII A en B der Staatsbegrooting.

INHOUD VAN DE JONGSTE ZONDAGS-EDITIE.

OVERZIGT VAN HET BUITENLANDSCHE NIEUWS DER WEEK.

ENGELAND. Prorogatie van het Parlement. Aankomst van den graaf en de gravin Russell te Aberdeen. Verblijf van den Heer Berryer te Londen. Overlijden van graaf v. Stair. De zaak Müller. Moord. Berigten van Sierra Leone. Aankomst van generaal Tom Thumb. Amerikaansche berigten.

DUITSCHLAND. Weenen: Aftreding van graaf Rechberg. De terugkeer van Prins Metternich naar Parijs. Vrede met Denemarken. Toestand der Oostenrijksche dagbladpers. — Berlijn: Handelsverdrag met Rusland. [illegible] van Pruisen aan Saksen en Hanover. De erfopvolging in de hertogdommen. Valsche munt. Aankomst van veroverd geschut te Altona. Berigten uit Zweden. — Frankfort: Overlijden van Dr. Karl Schmidt te Gotha. Vaste brug over den Rijn bij Mannheim.

FRANKRIJK. Vertrek van den Koning der Belgen naar Compiègne. Geruchten betreffende wijzigingen in het kabinet. De Pruisische regering en de scheepsbouwmeester Arman te Bordeaux. Terugkeer der Heeren Berryer en Desmarets. Het blad *l'Avenir*. Regtszaak. Onuitgegeven handschrift van Sue. Vertrek van den Heer Renan naar Syrie. Regtszaak tegen den abt Pereyve. Avontuur van den Koning der Belgen te Mar-[illegible].

NEDERLAND. Zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van Zaturdag jongstleden (discussie over het ontwerp tot goedkeuring van overeenkomsten betreffende de goederen van het voormalige klooster van St. Agatha). Zitting van den gemeenteraad op Woensdag jl. Antwoord der regering op het voorloopig verslag der Tweede Kamer omtrent de begrooting voor binnenl. zaken. Memorie van Beantwoording betreffende het IVde Hoofdstuk B. der Staatsbegrooting voor 1865. Adresschriften ingekomen bij de Tweede Kamer. Koninklijke besluiten en benoemingen. Gemengde berigten. voltooijing van verschillende spoorwegen in Europa. 's Gravenhaagsche berigten.

Laatste berigten. Telegrammen. Handelsberigten. Fondsen en Beurstijdingen. Scheepstijdingen. Rivierberigten. Effecten-Societeit.

FELIX MERITIS. Voordragt van Mr. J. P. Amersfoordt, in de afd. Koophandel op Donderdag jl. over: De ontwerpen van spoorwegen tusschen IJ en Maas.

CONCERT- EN TOONEELNIEUWS.

SCHAAKSPEL.

DE DISCUSSIE OVER DE ADRESSEN VAN DEN HEER STIELTJES.

III.

Den 14den October was niets anders aan de orde, dan het verslag der commissie belast met het onderzoek van twee adressen van den Heer Stieltjes; voorts de inlichtingen door den minister van kolonien op het laatste adres gegeven en de verdere stukken deswege aan de Tweede Kamer toegezonden. De commissie ad hoc heeft zich op eene inderdaad loffelijke wijze gekweten van hare taak tot *onderzoek* van al die volumineuse stukken, kaarten en cijfers. Zij heeft in haar rapport een getrouw en duidelijk overzigt van deze met zoo veel misverstand en personaliteiten doorweven zaak, gegeven, en wij kunnen ons dan ook veilig aan de resultaten van dat rapport houden. Wij merken tevens op dat het de minister was, die, toen men maar in de verte twijfelde of er wel licht genoeg verspreid zou worden, het gansche archief van het departement van kolonien, voor zoo ver het op de Javasche spoorweg-zaak betrekking had, voor de vertegenwoordiging heeft toegankelijk gesteld, en alles door den druk openbaar gemaakt. Zelfs die behandeling werd hem wederom ten kwade geduid, terwijl even te voren kwaadaardige zinspelingen werden gemaakt op de zucht tot geheimhouding. Steeds heeft de tegenwoordige oppositie een tweesnijdend zwaard in gereedheid, dat evenzeer treft als men aan billijke eischen toegeeft of zich tegen onregtmatige verzet.

Maar welk is nu het oordeel der commissie over de uitlatingen en verminkingen uit stukken, over valsche cijfers en wat niet al meer?

1°. Merkt de commissie op dat het niet geheel onbekend aan de kamer kan zijn, dat het verslag van den Heer Stieltjes over de vervoermiddelen, van Nov./Dec. 1862 niet in zijn geheel aan de kamer was medegedeeld. Het onderschrift luidt toch: »Voor eensluidend afschrift *voor zoo veel het geëxtraheerde betreft*," en is als zoodanig geteekend door den secretaris-generaal bij het departement van kolonien. De commissie wijst er verder op, dat bij §§ 86 en 87 wordt aangeteekend, dat zij een twistbetoog bevatten over diverse opgaven betrekkelijk de [illegible]productie, *waaruit de juiste staat dier productie zelfs niet bij benadering is op te geven.* En, wat meer is, de Minister heeft in de [illegible] vergadering van 10 Dec. (Bijblad blz. 358 [1]) zelf erkend, dat er uitlatingen uit dat volumineuse rapport hebben plaats gehad. Dat stuk moest gezuiverd worden van personaliteiten als anderzins, om voor openbaarmaking vatbaar te zijn. Moest nu de Minister van Kolonien soms [illegible] regel voor regel of dat alles wel behoorlijk was geschied? Bovendien is het gebleken, dat er zoo weinig belang was bij uitlatingen anders dan die betrekking hadden op de geschillen met den Heer Dixon of de ongepaste uitdrukkingen van den Heer Stieltjes, dat vele punten waarop die uitlatingen betrekking hebben, *wel drie of vier malen* ELDERS *zijn [illegible]*. De commissie heeft de gansche zinsnede uit 's ministers [illegible], waarvan wij hier slechts de strekking aangaven, in haar rapport woordelijk opgenomen.

2°. Met betrekking tot de uitlatingen uit het kort verslag van den Heer Stieltjes van April 1863 waaromtrent hij mede klaagt, constateert de commissie dat het zich bepaalt tot ééne die zij afschrijft, en wederom betrekking heeft op het geschil met den Heer Dixon. Hij klaagt hem bij den gouverneur-generaal aan, dat hij bij de terugzending van zijn archief aan den Heer Stieltjes, geen brievenboek of agenda gevoegd heeft.

3°. De commissie noemt het beweren van den Heer Stieltjes dat Tem[illegible] onmogelijk tot een centraalpunt kan behouden blijven en dat met de som van 14 millioen de spoorweg niet aan te leggen zou zijn, zoodat wijziging der concessie zou te verwachten zijn, eene *door niets gestaafde vooropzetting*," waar tegenover de verzekering des ministers staat in de zitting van 10 December 1863, mede door de commissie woordelijk aangehaald, en, gelijk uit ons vorig opstel reeds gebleken is, nader in de bijzonderheden door hem *bevestigd* in de zitting van 14 October, naar luid van de ontvangen berigten, en wijders ook nog versterkt door de dagbladen der jongste mail. Toch had die door *niets gestaafde vooropzetting*, in verband met de uitlatingen en de cijfers, ten doel gehad om de vertegenwoordiging te beduiden dat zij als het ware was *misleid*; dat de zaak [illegible] zou uitloopen, dat er verandering van rigting en vermeerdering van kosten en offers van rijkswege zouden moeten plaats hebben. [illegible] zich daarbij hoe destijds het bekende *orgaan*, flinkweg [illegible] over den *onmogelijken spoorweg* en over de nieuwe finan[illegible] in het verschiet!

[illegible] Nu de uitlatingen, die door den Heer Stieltjes gerangschikt worden [illegible] die *geene* personaliteiten betreffen. Hier geldt het vooral de kaarten en met opzigt tot enkelen de cijfers die er op gesteld zijn. Dat de Heer Stieltjes zich bevoegd kan rekenen om de regering voor te schrijven welke bijlagen zij overleggen of ter griffie zou moeten deponeren, dit gaat toch inderdaad wat ver. Om nu niet te spreken van de behandeling der wetten tot *aanleg* der Nederlandsche spoorwegen en andere groote werken, zoo is er geene enkele onteigeningswet over de rigting onzer spoorwegen, of de minister heeft op zijne tafel ter inzage der leden de daartoe betrekkelijke kaarten. Is het ooit iemand in de gedachte gekomen om al die kaarten of profilen te doen steendrukken, ter mededeeling aan de leden? Nimmer. En de minister zeide dan ook in zijne inlichtingen, dat de kaart N°. 1 gedurende de beraadslaging aanhoudend ter raadpleging op de minister-tafel heeft gelegen; dat de tweede kaart ook aan de leden bekend was; dat de atlas van brugprofilen van weinig waarde ter beoordeeling der zaak was; dat bijlage IV (statistiek der reizen) [illegible] om geraadpleegd te worden bij de berekening der [illegible] van de commissie voor de vervoermiddelen, en eindelijk, dat bijlage V (kosten van vervoer) reeds gedrukt bij de memorie van beantwoording was overgelegd. Desniettemin heeft de minister, om zelfs in de verste verte allen schijn van geheimzinnigheid weg te nemen, al die kaarten toch laten drukken. Maar wat daarvan zij, zóóveel is zeker dat de hoofdgrief of liever de meest geëxploiteerde beschuldiging gelegen is daarin, dat op kaart I (productie- en hoogtekaart) zouden voorkomen wat men noemt *vervalschte cijfers*. De commissie wacht zich wèl zoodanig oordeel te beamen. Zij geeft getrouw verslag van de beweringen en gevolgtrekkingen des adressants en van de inlichtingen des ministers en zij voegt er bij: »Men zal het van uwe commissie niet vergen een bepaald oordeel over de juistheid der cijfers van den Heer Beijerinck, waarvan hier alles afhangt, uit te brengen." Wij herinneren hierbij, dat reeds in de maand December de minister niet heeft toegegeven dat de cijfers van den Heer Beijerinck onjuist waren, en dat hij nog onlangs, op 14 Oct., integendeel meerdere bewijzen voor de juistheid in zijn bezit had. De Heer Haytinck zegt in het algemeen, dat er bij het inteekenen, en vooral bij het lithographiëren, fouten zijn ingeslopen, maar dat het niet moeijelijk zal zijn te bewijzen, dat dit alles op den loop der zaken geen schadelijken invloed kon hebben, en dat het ongerijmd is daarbij aan boos opzet of kwade trouw te denken.

De Heer Beijerinck verdedigt zich in een brief, gedagteekend Salatiga, 10 April 1864, tegen de aantijgingen van den Heer Stieltjes en wijst zijnerzijds op vergissingen of dwalingen van dien Heer. De vader van den majoor Beijerinck maakt dien brief publiek (1), omdat de Heer Storm van 's Gravesande, op het gezag der schrifturen van den Heer Stieltjes, den majoor openlijk had beschuldigd van *onverantwoordelijk* te hebben gehandeld, en de Heer Stieltjes schrijft insgelijks eene repliek (2), waarin hij NB. zijn leedwezen betuigd, dat ook in de Tweede Kamer de Heer Beijerinck is aangevallen, want deze was slechts .... *onvoorzigtig*, terwijl de schuld der *verkeerde* (vroeger heette het *vervalschte*) cijfers alleen te zoeken zou zijn in de parti-pris van den gouv.-gen. om niet met *hem* (St.) te spreken en geene kaarten in zijne tegenwoordigheid te zien. De Heer Storm van 's Gravesande, wiens ijvervolle bemoeijingen in de zaak van den Heer Stieltjes van algemeene bekendheid zijn, zelf deskundige bij uitnemendheid, ja de eenige in de geheele Kamer, waarom het ons ook bevreemd heeft zijn naam niet te vinden in de commissie van onderzoek, die afgevaardigde zegt openlijk:

»Die cijfers (van den Heer Beijerinck) zijn eigenlijk de hoofdoorzaak »van veel wat hier is voorgevallen. Ik noem het nu niet in den geest »van de geschriften van den Hr. Stieltjes eene vervalsching. Dat is er *niet* »*mede bedoeld*." Hij stelt er ook uitdrukkelijk *noch* den gouv.-gen., *noch* den minister voor aansprakelijk, maar acht het onverantwoordelijk dat er ongegronde cijfers op eene kaart zijn geplaatst, een beweren, gelijk reeds is opgemerkt, door den minister weersproken, door den vader des Heeren Beijerinck gewraakt bij wijze van meêdeeling der toedragt, geput uit den brief zijns zoons uit Indie, en, let wel, door den Heer Stieltjes zelf een »*aanval*" genoemd, dien hij met *leedwezen* heeft gezien! Voegt daar nu bij, dat dit alles betrekking heeft op de spoorwegrigting, die wel aanvankelijk door den gouv.-gen. was *voorgesteld*, maar die *niet* bij de wet is aangenomen. Men legge overigens het ook door de leden der commissie even bezadigd als onpartijdig beschouwd geschrift van den onder-directeur der genie in de 2de militaire afdeeling op Java, den meermalen genoemden Hr. Haytinck, naast de vermetele aantijgingen van den Heer Stieltjes, en vrage dan met eerstgenoemden onpartijdigen deskundige op blz. 21: »*Waar schuilt het opzet, waar het doel om te vervalschen, waar de kwade trouw?*" terwijl hij tegelijk *onwedersprekelijke* vergissingen van den Heer Stieltjes aanwijst, b. v. het brengen van twee dorpen uit zekere residentie onder het gebied van eene geheel andere landstreek. Doch ook hier met dezelfde maat metende, vraagt hij teregt: of het iemand in de gedachte zou kunnen komen om den Heer S. of de commissie voor de vervoermiddelen daarom van *kwade trouw* te verdenken?

En toch, die kwade trouw, dat karakter van gepremediteerde misleiding, dat ligt in gansch den aanleg en toon der beschouwingen en beschuldigingen van den Heer Stieltjes. Uit de geheele voorstellingswijze moet eene conclusie worden gemaakt, die hij zelf in zoo vele woorden mededeelt om een blaam te werpen op den gouverneur-generaal, de woorden namelijk waarover ook de commissie uit de Kamer openlijk hare afkeuring uitspreekt: »Dat het *algemeen belang* in Junij 1862 op Midden- »Java schijnt te hebben *gezwicht* voor andere »beweegredenen," »eene aantijging, die blijkbaar uit gekrenkte eerzucht en eigen overschatting opgeweld, den gouverneur-generaal de verklaring ontlokte, de éénige passend voor dergelijke insinuatie en bestaanbaar met de *eigen* waardigheid, namelijk: »dat het *beneden* de waardigheid van 's Konings verte- »genwoordiger in Ned. Indie te achten is, zich daarop te verdedigen."

Maar juist dergelijke insinuatien, opgesmukt met allerlei schandalen, die het gezag in Indie en hier ondermijnen, dergelijke »*standjes*" over valschheid en verminking, dat is de lievelingskost van de conservatieve oppositie of van hen die *nu* bij de partij in gratie wenschen opgenomen te worden.

Straks nu zullen wij zien, welke de houding des *ministers*, die de concessie bij zijne optreding vond en met de gansche cijfer-geschiedenis der vorige rigting niets te maken heeft, in deze geheele zaak was, en waarom hij op 14 Oct. eene o. i. waardige houding heeft aangenomen tegenover openbare krenking van het gezag en de kracht der regering, dat is *Kroon en Ministers* gezamenlijk.

(1) *N. Rott. Courant van 24 October jl.*
(2) *Idem van 4 Nov.*

BUITENLAND.

Engelsche Post.

LONDEN, Zaturdag 12 November (des Avonds).

Gedurende hun verblijf te Toulon zijn de lords der admiraliteit in de gelegenheid geweest om de Fransche ijzeren oorlogsvloot in alle deelen te bezigtigen en hebben zij dien ten gevolge de verblijdende gewisheid erlangd, dat de schepen van die natie in geen enkel voornaam opzigt de onze overtreffen; integendeel, zij zagen niets wat hen konde doen betreuren de stappen, genomen ter reconstructie onzer zeemagt.

— De officieren van het corps der genie hebben gisteren avond aan generaal Todleben een luisterrijk feestmaal aangeboden, waaraan ruim 100 hoofd- en andere officieren deelnamen.

— Men verneemt het overlijden van den admiraal sir Montagu Stopford in 67-jarigen ouderdom. Ook de Heer Thomas Erskine is overleden; hij had den ouderdom van 77 jaren bereikt.

— De invoer van kostbaar metaal heeft gedurende deze week bedragen eene waarde van £ 364,165 en de uitvoer £ 246,843.

— De minister van binnenl. zaken heeft geweigerd de voltrekking van het vonnis van Franz Müller uit te stellen. In antwoord op het adres van de Duitsche vereeniging, heeft de minister heden morgen alleen geantwoord, dat er geene gronden bestaan, die een uitstel zouden regtvaardigen. De vereeniging, die zoo stellig had gerekend op eene herziening van het proces, ziet zich door deze beslissing van den minister dus evenzoo te leur gesteld als vele Engelschen, die even weinig over de weigering van den minister voldaan zijn, daar hij, naar hunne meening, nooit verkeerd kon handelen met een tijdelijk uitstel in te willigen. De Hertog van Saxen-Weimar had nog eergisteren aan zijne consuls alhier per telegraaf gelast, om de Duitsche maatschappij in hare pogingen ten krachtigste te ondersteunen, doch het schijnt, dat ook de invloed van dien kant niet veel heeft gebaat. Men is op dit oogenblik druk in de weer met het maken van toebereidselen voor de executie, en het laat zich gemakkelijk vooruitzien, dat daarbij eene ontzagchelijke volksmassa op de been zal zijn. Intusschen blijft Müller aan een ieder, die hem in de gevangenis bezoekt, nog steeds plegtig zijne onschuld betuigen. Hij is daarbij zoo kalm en bedaard en zijne manieren zijn zoo ongedwongen, dat de predikant, die hem voortdurend bezoekt, in een openbaar gemaakten brief verklaart, dat hij hem als volkomen onschuldig beschouwt, ofschoon hij vroeger het tegenovergestelde gevoelen was toegedaan. Men verwondert zich hier, dat sommige Duitsche bladen, o. a. de *Kreuzzeitung*, van de zaak eene soort van internationale kwestie trachten te maken en openlijk beweren, dat Müller is veroordeeld zonder voldoend bewijs en dat zijn vonnis alleen een gevolg is van de antipathie der Engelschen tegen de Duitschers.

— Laatstl. Dingsdag is te Deal een nieuw havenhoofd, geheel van ijzer vervaardigd, met veel plegtigheid ingewijd.

NEW-YORK, 30 Oct. (*Particuliere Correspondentie.*)

Generaal Grant heeft weder van zich doen hooren; voor de duizendste maal heeft men Richmond aangetast. Wat Grant verloren heeft. of Lee geleden, wordt niet zeer duidelijk uit de depèches, welke het gouvernement bekend maakt. Maar zeer zeker duidt deze laatste beweging niet veel bijzonders aan; goud is twintig pCt. meer waard, en de bijzondere correspondent van den *New-York Times* (een regeringsorgaan) geeft te kennen, dat Grant meer manschappen noodig heeft. Van andere zijden hoort men bij wijze van gerucht, dat na de verkiezing eene nieuwe ligting zal uitgeschreven worden. Lincoln zal het zeker doen als hij herkozen wordt, en dat is, helaas, maar al te waarschijnlijk op 8 November aanstaande. Gedurig nieuwe ligtingen, dus nederlaag op nederlaag. Het is slechts weinige weken geleden, dat een half millioen verlangd en geleverd werd. Twee millioen menschen zijn opgeofferd en verlangt men meer. Eene staatsschuld, die Engeland slechts in eeuwen maakte, werd hier aangegaan in een paar jaar. Met al die mannen hadde een Napoleon de monarchien van de wereld aan zich onderworpen, met dat geld hadde hij zich heerscher van het heelal gemaakt! Maar Napoleon was een genie; wij zijn hier in het land der pygmeën! Laat ons zien of er werkelijk iets gewonnen is. Lloyd, de groote kaartenuitgever van New-York, heeft het publiek weder op eene nieuwe landkaart onthaald, goedkoop in prijs en bewonderenswaardig in uitvoering. Al de overwinningen, de marschen, de veldtogten van Lincolns leger zijn er op afgebeeld. Generaal Grant en Slaapmuts Welles hebben haar als ten hoogste naauwkeurig verklaard. Wanneer wij een blik op die kaart werpen, zien wij als met een oogopslag welke belangrijke dingen de legers der Unie gedaan hebben; de kaart wemelt van gekruiste sabeltjes, dat zijn slagvelden en van roode stipjes, dat zijn forten. De verbrande dorpen en gehuchten zijn meestal vergeten. Maar toch geeft die kaart ons een duidelijk overzigt van den vooruitgang des oorlogs, van de voordeelen, die op de rebellen behaald werden. Wij zien er op, dat de Zuidelijken juist zoo veel gronds in bezit hebben als twee jaar geleden. Men kan generaal Shermans zegetogt tot aan Atlanta opvolgen met de grootste naauwkeurigheid, maar men is gedwongen te bekennen, dat de grond dien wij gewonnen hebben *tot aan* Atlanta, niet breeder is dan de spoorweg die er been leidt, terwijl wij om daartoe te geraken, bijna geheel Louisiana, Arkansas en Missouri hebben verloren. Die kaart toont verder ten duidelijkste, dat in Virginie geen voet gronds gewonnen is sedert 1862. Welk een onderwerp voor studie en philosophie, die kaart met hare veldslagen en bloedbaden, die zich aan de herinnering opdoen door ontelbare namen! Zulk een oorlog, zoo veel bloed, zoo veel schatten, en niets uitgerigt!

Ik zei hierboven dat het zeer waarschijnlijk is, dat Lincoln herkozen zal worden. Inderdaad lijdt dit zeer weinig twijfel. De regering laat geene poging daartoe onbeproefd. Eene stoomboot met gouvernementsagenten bezoekt de schepen van het blokkade-eskader. Die agenten wenden alle pogingen aan, om stemmen voor den president Lincorn te winnen. Aan een der generaals van Grants armee werd dezer dagen een pas geweigerd naar City Point, het hoofdkwartier, omdat hij bekend stond voor een democraat. De *Evening Post*, in Baltimore, werd heden geschorst door generaal Wallace, omdat de uitgevers zich voor Mc. Clellan verklaard hebben. En zulke dingen gebeuren in Baltimore, de hoofdstad van Maryland, van waar men ons toeroept, dat salutschoten en klokkenspel alom verkondigen, dat de slavernij in dien staat niet langer bestaat! Arm Maryland, de neger moge vrij zijn, de blanke is daarentegen nu een slaaf!

Wij naderen de verkiezing. Gij zult nog een brief van mij ontvangen met eenige opmerkingen daarover; de staatkundige hemel is nimmer zoo bewolkt geweest; één bliksemstraal zet het gansche land in gloed. Wat men nu hoort is het doffe gerommel dat den storm vooraf gaat. Hetzelfde hadden wij voor vier jaren, alleenlijk een weinig duidelijker. Mijn daaropvolgende brief zal u den uitslag melden, de verkiezing van Mc Clellan of van Abraham Lincoln en in dat geval misschien eene nieuwe revolutie, zoo die niet reeds bij de stemming zelve plaats grijpt. De regering verlangt naar een voorwendsel om eene gewapende magt aan de stembus te plaatsen; zoo zij tot dergelijke middelen hare toevlugt neemt, wee haar en dit arme land!

Duitsche Post.

WEENEN, 11 Nov. De *Freie Presse* zegt in haar jongste nommer o. a. het volgende: »Hoe het hier te lande gesteld is met de vrijheid van drukpers, is aan ieder bekend. Wie het niet weet kan zich daaromtrent de naauwkeurigste inlichting verschaffen door na te gaan hoe groot het aantal drukpersprocessen is, terwijl daarenboven de dagbladen zwijgen of fluisterend spreken waar zij overluid het woord behoorden te voeren. Men weet niet waar men straffeloos mag spreken en evenmin waar de grens is gelegen, welke men niet mag overschrijden in het openbaar behandelen der aangelegenheden des lands. Waarnaar behoort men zich te rigten? vraagt misschien iemand. Antwoordt men: naar de wet en neemt men deze ter hand om als rigtsnoer te volgen, dan komt men tot de overtuiging, dat men inderdaad zich moet wachten om over staatkundige onderwerpen te spreken, wil men zich niet aan het gevaar eener vervolging blootstellen."

— De officiele *Wiener Zeitung* deelt in haar nommer van heden het berigt mede, dat op 14 Nov. de rijksraad door den Keizer zal worden geopend.

— De stedelijke regering heeft zich vereenigd met het voorstel der medische commissie betreffende de regeling der prostitutie-kwestie alhier. Wordt de voorgestelde regeling aangenomen, gelijk waarschijnlijk het geval zal zijn, dan zullen alle bordeelen en dergelijke huizen worden geweerd.

— De handelstand te Fiume heeft aan den schout-bij-nacht von Tegetthoff, bevelhebber van het Oostenrijksche escader, dat in het voorjaar (9 Mei jl.) met een Deensch escader nabij Helgoland is slaags geweest, een prachtigen degen vereerd. Dit geschenk is hem door eene commissie te Venetie ter hand gesteld.

BERLIJN, 13 Nov. (des Ochtends). De Koning heeft gisteren in een bijzonder gehoor ontvangen den adjudant von Stiele, die kort daarna vertrokken is naar Flensburg; hij is belast met de regeling der grenskwestie tusschen Sleeswijk en Jutland.

— Mej. Ludmilla Assing, de nicht van wijlen Varnhagen von Ense, zal eerstdaags een nieuwen bundel brieven, enz. van haren oom het licht doen zien uit het tijdvak van 1816—1829.

— Men berigt uit Schwerin, dat de Heer Bade, eigenaar van een riddermatig landgoed, door het geregtshof te Rostock in appèl is veroordeeld tot betaling van 50 th., wegens deelneming aan het National Verein.

— Gisteren ochtend sprong de stoomketel in de cementfabriek van den Heer Wach te Bielefeld, verbrijzelde een gedeelte van het gebouw en doodde vier werklieden. Van een der personen, die daarbij het leven verloren heeft, vond men het deerlijk misvormde lijk op een afstand van ruim 200 schreden van de fabriek. Verscheidene personen werden bij dit onheil gekwetst.

— Gisteren zijn de verschillende dagbladen te Keulen het licht ziende, door de policie in beslag genomen. De aanleidende oorzaak tot dezen maatregel is gelegen in het opnemen van hoofdartikelen over den toestand des lands.

— Op 15 dezer komt te Kiel de commissie bijeen, belast met het onderzoek der aangelegenheid betreffende de bezetting van Rendsburg.

— Volgens mededeelingen uit Flensburg zullen vele fabriekanten en handelaren Sleeswijk verlaten en zich naar Denemarken begeven. Dit geschiedt omdat de handel in Denemarken minder door lasten wordt gedrukt dan in het Tolverbond, waartoe Sleeswijk nu insgelijks geacht werdt te behooren.

— De Deensche regering heeft bevel gegeven om alle in dienst gestelde oorlogsbodems te doen onttakelen en opleggen. Deze maatregel gaat vergezeld van eene groote vermindering der overige strijdkrachten, dewijl het grootste gedeelte der manschappen uit de dienst wordt ontslagen.

— Met 1°. Januarij e. k. zal de staat van beleg in Polen bij wijze van proef voor 4 weken worden geschorst; indien geene buitensporigheden worden gepleegd zal die termijn worden verlengd.

Fransche Post.

PARIJS, Zaturdag 12 November.

Heden is, in weerwil van het slechte weder, te Compiègne eene groote jagtpartij gehouden.

— De Koning der Belgen en de hertog van Brabant zijn van Compiègne hier teruggekeerd. Laatstgenoemde heeft de opvoering van Roland te Roncevaal, in de opera bijgewoond.

— Aan onze ministerien is men thans druk bezig met het bijeenzamelen der bouwstoffen voor de begrooting van 1866. Deze voorloopige arbeid zal tegen het einde dezer maand gereed zijn. Daar de raad van state met hetzelfde doel ijverig bezig is, ziet men de indiening van het budget aan het Wetgevend Ligchaam in het begin van December te gemoet.

— De Heer A. Barrot, onze gezant te Madrid, wordt heden hier ter stede verwacht.

— De Prins de la Tour d'Auvergne is heden naar Londen vertrokken.

— De Heer Benedetti vertrekt eerst tegen het einde der maand om zijn post te Berlijn te aanvaarden.

— Naar men verneemt is een vrij ernstig geschil gerezen tusschen den schout-bij-nacht Bosse, die het Fransche eskader in de wateren van Mexico commandeert, en den maarschalk Bazaine, welke laatste dientengevolge zijn ontslag bij den Keizer heeft ingediend. Men noemt reeds den generaal de Montauban als zijn opvolger.

— Eerstdaags zal hier in het nijverheidspaleis eene tentoonstelling plaats hebben van het vet gevogelte, dat te Poissy werd bekroond.

— Men verzekert, dat Engeland bij de mogendheden het voorstel gedaan heeft, om langs diplomatieken weg gemeenschappelijk te Washington te protesteren tegen het nemen van de Florida in de haven van Bahia.

— Dingsdag e. k. wordt de inschrijving geopend voor de nieuwe onderneming van den Heer Mirès, onder den naam van Banque des états. Hij vraagt 100 millioen francs.

— Aangaande het faillissement van het aanzienlijke bankiershuis Rougemont verneemt men nog, dat men hoopt, dat het huis den 21sten zijne zaken zal kunnen hervatten. Het actief overtreft ver het passief, dat 20 millioen bedraagt.

— Men spreekt hier van het faillissement van den handelaar in diamanten S........r, broeder van den door zijne speculatien in Turksche fondsen bekenden bankier. Het passief wordt geschat op 600,000 fr.

— De Heer Renan is naar Egypte vertrokken, waar hij den winter zal doorbrengen.

— Het clericale blad *l'Union Catholique* is bij vonnis der regtbank opgeheven, wegens een artikel over de zaak der liturgie in het diocese van Lyon.

— In de opera comique hebben thans de algemeene repetitien plaats van eene nieuwe opera comique van Gevaert. De opera draagt ten titel: „Le Capitaine Henriot. Het libretto is van Sardou.

— De blikslagers en schoorsteenvegers hebben den arbeid gestaakt en verlangen eene verhooging van loon.

— Alle brieven uit Italie luiden gunstig. Eenparig wordt daarin gemeld, dat het wetsontwerp betreffende de verplaatsing van den zetel der regering met groote meerderheid zal worden aangenomen. Men berekent dat minstens 300 leden voor het ontwerp zullen stemmen.

BINNENLAND.

AMSTERDAM, Maandag 14 November.

Aan de memorie van beantwoording betreffende Hoofdstuk IV *A* (Depart. van Justitie) der staatsbegrooting, ontleenen wij het volgende:

§ 1. Bij het voorloopig verslag, over het IVde hoofdstuk *A* der staatsbegrooting voor 1865 uitgebragt, is op nieuw de gang der werkzaamheden bij het departement van justitie op wetgevend en administratief gebied ter sprake gebragt. Na de mededeelingen intusschen, die de minister zeer onlangs in de gelegenheid was aan de kamer mondeling te doen, schijnt het geoorloofd zich in het algemeen aan de toen gegeven inlichtingen te gedragen. Aangenaam is het hem daarbij thans te kunnen voegen, dat de in vele opzigten gewijzigde ontwerpen, houdende vaststelling van een nieuw wetboek van strafvordering, zoo goed als gereed liggen om, vergezeld van eene memorie van toelichting, die de opmerkingen van het daaromtrent uitgebragte verslag beantwoordt, aan de Kamer op nieuw ter overweging te worden aangeboden.

Ook mag de minister niet geheel met stilzwijgen voorbijgaan wat het verslag zegt omtrent het werk betreffende de burgerlijke regtsvordering. Hij moet toch ten sterkste opkomen tegen de voorstelling, alsof de stand van dat werk op dit oogenblik dezelfde zou zijn als eenige maanden geleden. De arbeid is integendeel onafgebroken voortgezet. Maar men zal in billijkheid erkennen de moeijelijkheden die daaraan zijn verbonden en den omvang der studie die daarbij wordt vereischt. De minister herhaalt echter gaarne de verzekering, dat hij voor zooveel hem betreft, de afdoening van hetgeen tot de hervorming van het regtswezen noodig is zal bespoedigen, ook omdat hij daardoor in de gelegenheid zal worden gesteld zijne aandacht meer onverdeeld te wijden aan andere onderwerpen, die mede wettelijke voorziening behoeven.

Omtrent den gang der werkzaamheden op administratief gebied kan de meest voldoende getuigenis worden afgelegd. Van de verzekering, ten vorigen jare gegeven, dat de afdoening der loopende zaken meer dan ooit te voren wordt bespoedigd, behoeft niets te worden teruggenomen. Het is dan ook niet juist om, als blijk van het tegendeel, te wijzen op het enkele feit, dat de nadere regeling van de wijze en den vorm van afkondiging van wetten en koninklijke besluiten eerst in het laatst van het jaar 1863 tot stand kwam, hoezeer, blijkens het daartoe betrekkelijk besluit, de voordragt reeds van den vorigen minister van justitie was uitgegaan. Geheel andere redenen dan vertraging in de bureaux, hebben de afdoening dezer zaak, waarin trouwens het departement van justitie niet alleen was betrokken, eenigen tijd tegengehouden.

§ 2. De regering kan ten volle de verzekering geven, dat voor noodelooze vermeerdering van het getal notarissen geene vrees behoeft te bestaan. Herhaaldelijk worden aanzoeken om tot zoodanige vermeerdering over te gaan van de hand gewezen.

In de Memorie van Beantwoording, betreffende het VIIIste hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1865, leest men o. a. het volgende:

Met het uiterste genoegen heeft de Minister uit het Voorloopig Verslag gezien, dat het eindcijfer der begrooting op zich zelf in de Tweede Kamer der Staten-Generaal geene ernstige bestrijding heeft gevonden.

Omtrent het meer of min noodzakelijke van eenige uitgaven, kan ligtelijk verschil van gevoelen bestaan; het geldt geene levensvraag, zoo als die, welke, blijkens het verslag, door de overgroote meerderheid ontkennend is beantwoord, dat is in een zin, alsof ons land, met de verdedigingsmiddelen die wij thans bezitten en de wijze waarop zij thans zijn ingerigt, inderdaad in geen verdedigbaren toestand zou verkeeren. Tegenover dat voorzeker weinig bemoedigend oordeel, zoozeer geschikt om het zelfvertrouwen des volks te ondermijnen, stellen echter vele leden, als hun gevoelen, dat, zelfs zonder verhooging van het eindcijfer, in dien toestand wel afdoende verbetering te brengen is. Zoowel het een als het ander berust intusschen op beschouwingen over ons tegenwoordig vestingsstelsel en den toestand van ons leger, waarin door den Minister niet wordt gedeeld.

De vestingen, zoo wordt in het Voorloopig Verslag gezegd, staan in geene verhouding tot het leger. Het is den Minister niet regt duidelijk, wat met die bewering wordt bedoeld. Bij het vaststellen, aannemen of beoordeelen van een stelsel van defensie kan men toch bezwaarlijk uitgaan van de onderstelling, dat al de vestingen en sterkten te gelijk evenzeer bedreigd of aangevallen zullen worden, en dat zij dan ook bij het ontstaan van oorlog of gevaar al dadelijk volkomen zullen moeten worden bewapend en bezet. Nog minder schijnt, met het oog op onze volkswapening, de eisch te mogen gelden, dat al onze vestingen en sterkten al dadelijk uitsluitend en alleen door het leger moeten worden bezet. Die ondenkbare toestanden en die bovenmatig strenge eischen liggen althans niet tot grondslag van het aangenomen stelsel van defensie. Ware dit het geval geweest, voor het leger zou, gelet op het groote aantal weerbare mannen dat onder onze bevolking wordt aangetroffen, voorzeker eene veel grootere sterkte gevorderd zijn geworden, dan tot dusverre is gevraagd en noodig geoordeeld. Doch hoe dit ook zij, het behoeft wel geen betoog, dat het aantal vestingen en sterkten niet uitsluitend mag worden geregeld naar de sterkte van het leger, maar naar de behoeften van een doelmatig stelsel van verdediging. En zal een stelsel van verdediging doelmatig zijn, dan moet het zoodanig wezen, dat de levende strijdkrachten niet eene sterkte behoeven te bezitten, die de krachten van den Staat, wat de weerbare bevolking betreft, te boven gaat; maar even noodzakelijk als het is deze klip te mijden, evenzeer is het ook een vereischte, dat het stelsel van verdediging de gelegenheid verschaffe om de gevorderde strijdkrachten te kunnen bijeenbrengen, vervolgens in bruikbaarheid te doen toenemen en zoodanig aan te wenden, dat zooveel mogelijk partij wordt getrokken van al de hulpbronnen, die het land voor de defensie oplevert. Hierin ligt reeds de noodzakelijkheid opgesloten, om de buitenlinien te verdedigen, hetgeen bovendien noodig is om den vereischten tijd te verkrijgen tot het in verdedigbaren staat brengen van onze hoofdverdedigingslinie.

Zij zijn dus, naar de bescheidene meening van den Minister, van een verkeerd beginsel uitgegaan, die leden, welke eene zekere sterkte van het leger als vaste grootheid aannemende, daarnaar hebben afgemeten, welke van de bestaande sterkten door dat leger niet dadelijk bezet kunnen worden en, dan ook niet behouden mogen blijven.

De tegenwoordige sterkte van ons leger kan bovendien in geen geval tot maatstaf dienen bij het beoordeelen van de verhouding van het aantal vestingen tot de levende strijdkrachten, waarover in den regel zal kunnen worden beschikt. Het is toch genoeg bekend dat, als een gevolg van de nieuwe wet op de nationale militie, thans nagenoeg eene voltallige ligting ten bedrage van 9 à 10,000 man geheel buiten de schuld van deze Regering wordt gemist, en dat die toestand, als overgangsmaatregel onvermijdelijk, eerst dan zal ophouden, wanneer de in 1862 ingelijfde weinige miliciens zullen zijn gepasporteerd en door eene volledige ligting zullen zijn vervangen. Ook mag niet uit het oog worden verloren, dat bij het ontstaan van oorlog de oudste ligting wel niet uit de dienst zal worden ontslagen, en dat men dan ook, des vereischt, binnen weinig tijds en na eenige weken oefening van de jongste lotelingen, in plaats van vijf, zes geoefende ligtingen onder de wapenen zal tellen; terwijl toch ook als zeker mag worden aangenomen, dat als het vaderland met oorlog bedreigd wordt, er naar alle wapens van het leger een groote toevloed van vrijwilligers zal ontstaan. De sterkte van ons leger zal dus wel altijd veel grooter zijn dan bij het Voorloopig Verslag tot maatstaf is aangenomen, en derhalve kan de Minister dan ook niet toegeven, dat onze vestingen en versterkte stellingen met geene mogelijkheid door ons leger te verdedigen zouden zijn.

Die kwestie aangaande de vestingen is een onderwerp dat sinds vele jaren en telkenmale bij de behandeling der begrooting door de Kamer is ter sprake gebragt. De Minister mag zijn leedwezen niet ontveinzen, dat aan de handelingen van het Bestuur ten dien opzigte geen vertrouwen wordt geschonken, en hij ook nu weder ondervindt, dat alle vroeger gegeven ophelderingen beschouwd kunnen worden als niet geschied te zijn. Ofschoon eene wederlegging van hetgeen wordt aangevoerd om de schadelijkheid — voor de verdediging — van sommige vestingen te bewijzen, al dadelijk zou kunnen geschieden, wenscht hij zich daarvan thans te onthouden; maar hij stelt zich voor de vraagpunten betreffende het al dan niet behouden van eenige vestingen, te behandelen in eene zitting der Kamer in comité-generaal. Alsdan zal hij bereid wezen om alle inlichtingen, die ter beoordeeling van zulk een gewigtig onderwerp nuttig kunnen wezen, te geven.

Dat onze verdedigingslinien nog niet alle voltooid zijn is eene zaak, die reeds vroeger aan de Vertegenwoordiging is medegedeeld. Het is juist die taak, welke de vorige Minister van Oorlog in het bijzonder heeft opgevat en die door den Minister, sedert zijn optreden, steeds wordt voortgezet.

De werken, die tot verdediging van den IJssel nog noodig zijn, zijn aanbesteed of zullen eerstdaags aanbesteed worden, zoodat men dienaangaande in het volgende jaar op eene voltooijing kan rekenen.

De nieuw-Hollandsche of zoogenaamde Utrechtsche linie is geheel afgewerkt en in verdedigbaren toestand; dit neemt echter niet weg dat nog wel eenige verbeteringen wenschelijk worden geacht, vooral ten aanzien van de middelen tot het stellen der inundatien. Dienaangaande hebben er reeds opnemingen plaats gehad, en is men tot de zekerheid gekomen dat door eene som van pl. min. *f* 100,000 aan de daarvoor noodige werken te besteden de wateraanvoer bijzonder zal kunnen worden vermeerderd.

Aan de Grebbe-linie moet nog zeer veel gedaan worden; de vereischte onderzoekingen zijn daartoe geschied, en, zoo als in de Memorie van Toelichting tot de begrooting van Oorlog gezegd is, wenscht de Minister in het volgende jaar een aanvang te doen maken met het daarstellen en verbeteren van de middelen voor de inundatien dier linie.

En nu de laatste vraag met opzigt tot het materieel van ons defensiestelsel. Er wordt namelijk in de eerste plaats gevraagd: hebben de proeven met de geweren reeds tot een bepaald resultaat geleid? Zoo als in de Memorie van Toelichting reeds is gezegd, de proeven met de 800 aangemaakte nieuw-model-geweren zijn nog niet afgeloopen. De proeven hebben dus nog niet tot een bepaald resultaat geleid; maar voor zooveel men uit de tot dusverre verkregen uitkomsten kan opmaken, zullen deze wapens vermoedelijk aan de daarvan gekoesterde verwachting beantwoorden. Er zal intusschen geene beslissing genomen worden voor dat volkomen zekerheid zal zijn verkregen, dat een in te voeren wapen aan al de daarvoor billijk te stellen vereischten voldoet.

De Minister kan zulks te eerder doen, omdat wij spoedig in het bezit zullen zijn van p. m. 175,000 stuks getrokken geweren, die in deugdzaamheid de in vele andere Rijken (bijv. Frankrijk) in gebruik zijnde geweren evenaren, zoo niet overtreffen. Het bij ons bestaande getrokken geweer is zelfs zoo goed, dat men geene te groote verwachtingen moet koesteren van eene betere trefkans met een nieuw in te voeren geweer (welk dan ook), vooral bij het vuren in rijen en gelederen. Het is dan ook daarom dat de Minister zich moet verklaren tegen de invoering niet alleen van het Zundnadel-geweer, maar van elk geweer, dat bij ons niet behoorlijk onderzocht en beproefd is geworden.

Al verder worden inlichtingen gevraagd omtrent het geschut. De Minister durft met gerustheid verklaren, dat de veranderingen van ons geschut voortdurend aan de verwachting beantwoorden, en dat hij, zelfs op de tegenwoordige hoogte van de wetenschap, geen beteren weg dan den tot dusverre in dezen bewandelden zou weten in te slaan. Wel hebben zich, even als bij iedere nieuwe invoering, in den aanvang bezwaren opgedaan, en zijn zelfs hier en daar kleine gebreken ontdekt, zoo als b. v. het ontstaan van eenige krimpbarstjes of scheurtjes in enkele der eerst volgegoten bronzen kanons van 4 pond; doch omtrent elk dier gebreken is onverwijld een naauwgezet onderzoek ingesteld, waarna is gebleken, dat al die vermeende gebreken volstrekt geen invloed op de deugdzaamheid van het stelsel uitoefenen.

Met veel leedwezen heeft de Minister hier de meening aangetroffen, dat de levende strijdkrachten in zoo hoogst ongunstigen toestand zouden verkeeren en dat het leger zelfs veel te zwak zou wezen om in oorlogstijd vertrouwen in te boezemen. Met alle bescheidenheid, doch met den meesten ernst tevens, moet de Minister tegen die bedenkelijke bewering opkomen.

Dat het getal vrijwilligers bij het leger, gelet op de aanvulling van het Indische leger, voortdurend zou verminderen en moeten verminderen, mag de Minister gelukkig weêrspreken. Op 1 April 1859 b. v. ontbraken aan kaders en vrijwilligers bij de vier wapens 6206. Sedert is het aantal vrijwilligers in de formatie vermeerderd met 867. Wanneer men dus sedert dien geen enkel man had gewonnen, zouden thans ontbreken 7073. Er ontbreken thans echter slechts 5219; en zulks ongeacht dat er van 1859 tot heden niet minder dan ongeveer 5100 aan kader manschappen bij het leger in Oost- en West-Indie is overgeplaatst. Wel verre dus dat er steeds verlies zou zijn geweest, is men in dat opzigt vooruitgegaan.

De minister van binnenlandsche zaken heeft den 31sten Oct. ll. eene circulaire aan de prov. besturen gerigt, waarbij eenige algemeene opmerkingen worden medegedeeld, waartoe de verslagen der militie-commissarissen in de verschillende provincien, uitgebragt omtrent den afloop van het in de maand Junij ll. gehouden onderzoek over de verlofgangers van de militie te land, aanleiding hebben gegeven. Daaruit blijkt dat ofschoon sommige dier verslagen zeer weinig omstandig zijn en het eene verslag meer vertrouwen inboezemt dan het andere, de minister toch met zijn ambgenoot van oorlog meent te mogen aannemen, dat het onderzoek over het geheel bevredigende uitkomsten heeft opgeleverd. Terwijl het meerendeel dier verslagen het kenmerk draagt, dat de inspectien met belangstelling, zorg en naauwgezetheid zijn gehouden, hebben die, rakende de provincien Zeeland en Groningen, wat betreft den geregelden gang en den uitslag van het onderzoek, wel den meest gunstigen indruk gemaakt. Met genoegen is opgemerkt, dat het toezigt en de medewerking der veldwachters weder in onderscheidene provincien van belangrijken invloed is geweest op den geregelden afloop van het onderzoek en den gunstigen toestand waarin de verlofgangers zijn aangetroffen, en dat ook de agenten van politie hier en daar bij de inspectien goede diensten hebben bewezen. Vooral in de provincie Groningen schijnen de burgemeesters ten platten lande met hunne veldwachters zich bijzonder aan de zaak der inspectien gelegen te laten liggen. Overigens is gebleken, dat het bestemmen der veldwachters tot geleide der verlofgangers meer uitbreiding heeft erlangd. Het verdient wel aanbeveling, dat die maatregel nog meer algemeen worde toegepast. Het heeft bijzonder de opmerkzaamheid getroffen, dat het aantal gesignaleerden op de staten B dit jaar veel geringer is dan ten verleden jare. Wel is waar zijn in enkele provincien velen der verlofgangers gestraft, doch altijd bewijst het minder hooge cijfer der gesignaleerden op de staten B, dat ten dezen jare veel minder manschappen dan vroeger in de toepassing van art. 44 der militiewet zijn gevallen. Over het geheel schijnt het aantal dergenen, die om de eene of andere reden niet bij het onderzoek zijn verschenen, vergeleken bij vorige jaren, veel verminderd te zijn.

Gisteren avond is in de Hersteld Evangelisch Luthersche gemeente alhier, door den Heer P. I. Helwig, tot leeraar bij die gemeente bevestigd de Heer H. R. Bosch, vroeger Predikant te Medemblik. De bevestiger sprak bij deze plegtigheid, die door eene aanzienlijke schare werd bijgewoond, naar aanleiding van Handelingen 10, vers 33*b*.

Voor de benoeming van een opvolger van professor E. H. von Baumhauer, als hoogleeraar in de scheikunde aan het athenaeum alhier, is een drietal gemaakt, bestaande uit de Heeren: Dr. J. H. van den Broek, leeraar aan 's rijks kweekschool voor militaire geneeskundigen te Utrecht; Dr. J. W. Gunning, lector in de scheikunde aan de Utrechtsche hoogeschool, en Dr. H. C. Dibbits, leeraar aan de hoogere burgerschool te Zutphen.

In ons nommer van 9 dezer is ten onregte medegedeeld, dat de Heer Lacomblé voor de vervaardiging van het beeld de Faam op het Loo *f* 7100 heeft bekomen. Hij heeft daarvoor *f* 9100 ontvangen.

Bij den uitgever D. A. Thieme te Arnhem, is in het licht verschenen de *Geldersche Volks-Almanak* voor 1865. De redacteur Gerard Keller heeft zich allezins beijverd, om zoowel degelijke als onderhoudende lectuur in zijn jaarboekje aan te bieden; immers bijdragen van letterkundigen als T. van Westrheene Wz., R. H. Graadt Jonckers, Dr. J. ten Brink, Elliot Boswel, Mr. A. Verhuell, Dr. J. van Vloten, J. Chr. Gewin, F. D. H. Postel, L. Schipper, J. Gram, Mr. C. Vosmaer en den verzamelaar treft men daarin aan. Een viertal fraaije platen versiert dezen Volks-Almanak, die, naar wij vertrouwen, bij menigeen, ook wegens den Gelderschen tongval, waarin eene der bijdragen geschreven is, wel bijval zal vinden.

Het stoomschip Ceylon der Engelsche maildienst, aan boord hebbende de Oost-Ind., Chinesche en Australische mails, is den 8sten dezer uit Alexandrie naar Marseille vertrokken, alwaar het den 14den werd verwacht.

255ste STAATS-LOTERIJ. Prijzen van *f* 1000 en daarboven. 5de Klasse, 1ste Lijst: Geene.

'sGRAVENHAGE, 12 Nov. Het koninklijk Instituut van ingenieurs hield den 8sten November jl. eene vergadering in het lokaal Diligentia alhier, welke door een dertigtal leden werd bijgewoond. Nadat de notulen der vergadering van den 13den September 1864 voor goed waren vastgesteld en mededeeling was gedaan van de sedert die vergadering ontvangen geschenken, maakte de president aan de vergadering bekend, dat onlangs berigt was ingekomen omtrent eene erfmaking van wijlen het lid L. Rijsterborgh, die aan het Instituut zijne verzameling van boeken, kaarten enz., voor zooverre deze door den raad van bestuur mogten worden verlangd, bij uiterste wilsbeschikking had nagelaten. Blijkens hetgeen daaromtrent door den secretaris, die de verzameling in oogenschouw had genomen, was berigt, was dit legaat van groot belang; reeds was een gedeelte ontvangen en werd het overige gedeelte eerlang te gemoet gezien.

Van het lid H. de Bruyn in Oost-Indie was eene mededeeling ontvangen over een los- en laadhoofd te Makasser. Dit stuk, waarvan de hoofdzakelijke inhoud door het raadslid D. L. Wolfson werd medegedeeld, is voor de verhandelingen bestemd.

Het raadslid F. W. Conrad deelde het een en ander mede omtrent den tegenwoordigen stand van zaken wat betreft de maatschappij voor de doorgraving van de landengte van Suez en hare verhouding tot het Egyptische gouvernement; die berigten luidden allezins gunstig. Daarna werd door den spreker uitvoerig gehandeld over de vraag, of het al dan niet wenschelijk moest worden geacht het kanaal door de landengte van Suez aan de uiteinden van sluizen te voorzien, hoofdzakelijk naar aanleiding van een werkje van den Heer V. Chevallier, getiteld: Du mode d'exploitation du canal de l'isthme de Suez avec ou sans écluses. Deze mededeeling leidde tot eene wisseling van gedachten tusschen den spreker, den president en de leden J. J. van Kerkwijk, W. C. A. Staring, en J. F. Augier.

De president Dr. I. P. Delprat hield eene uitvoerige voordragt over het bepalen der middelbare snelheid in waterstroomen, en wel naar aanleiding van het report upon the physics and hydraulics of the Mississippi river, etc. by captain A. A. Humphreys and lieut. H. L. Abbot, in 1861 te Philadelphia in het licht verschenen.

Nadat de gewone pauze was gehouden werd door het lid J. J. van Kerkwijk gehandeld over den paardenspoorweg tusschen 's Gravenhage en Scheveningen. Die voordragt leidde tot eene beraadslaging, waaraan behalve de spreker, de president en de leden Augier, Conrad, J. Groll, W. T. Koster, J. Boelen JRz., Staring, J. Lebret en E. A. Haitink deelnamen.

Daarna werden door het lid A. J. H. van der Toorn eenige opgaven medegedeeld omtrent het onlangs voltooide Jaarboekje voor 1865, en daaromtrent door den spreker aan het lid Boelen, op diens verlangen eenige ophelderingen gegeven.

Door het raadslid Dr. L. Cohen Stuart werd voorlezing gedaan van eene door het lid F. W. H. van Opstal ingezondene bijdrage over het gebruik van electrisch licht bij de uitvoering van werken aan de Zuidwillemsvaart.

Van het lid C. van der Sterr waren de gewone waarnemingen aan den Helder, gedurende de maand September 1864, ontvangen. Deze zullen in de notulen worden openbaar gemaakt.

Nog waren ontvangen de aanteekingen van de in het jaar 1864 gedane meeting van het strand langs de kust van de Noordzee in Noord- en Zuid-Holland, ingezonden door de hoofd-ingenieurs van den waterstaat in het 9de en 10de district.

Het raadslid Conrad bood een afdruk aan van de aanspraak, waarmede Sir Charles Lyell de 34ste vergadering van the British Association for the advancement of Science, in Sept. jl, te Bath gehouden, heeft geopend, alsmede eenige andere stukken daartoe betrekkelijk.

Hetzelfde lid handelde over de verwaarloozing der wettelijke voorschriften omtrent het gebruik der van regeringswege voorgeschreven maten en gewigten.

Van het bestuur der algemeene tentoonstelling van voortbrengselen van tuinbouw in 1865 was eene circulaire ontvangen, ten geleide van het reglement en programma.

Door het lid Boelen werden nog eenige ophelderingen gevraagd, met betrekking tot hetgeen door hem in eene vroegere vergadering was in het midden gebragt omtrent de bevestiging der schepen met koperen bouten. Die ophelderingen werden hem door den president verstrekt.

Nadat vijftien nieuwe leden waren aangenomen en anderen als zoodanig voorgesteld, sloot de president de vergadering, na de aanwezige leden voor hunne betoonde belangstelling te hebben bedankt. (*Stoomp.*)

* SCHEVENINGEN, 12 Nov. Sedert den 6den tot en met heden zijn weder 35 schuiten alhier aangekomen, die gezamenlijk hebben geleverd 2,967,000 stuks steurharing. De haring geldt nog van *f* 16 tot *f* 9. Er zijn nu nog 14 schuiten die niet zijn aangeweest, waaronder 5 die eerst zeer laat zijn afgevaren.

* ROTTERDAM, 11 Nov. De winterkoude, welke zich reeds vroegtijdig laat gevoelen, heeft nog al groote schade berokkend aan de appelen, die voor eenige dagen in de Geldersche streken nog in grooten getale aan de boomen hingen. Door de strenge nachtvorsten vindt men eene menigte appelen onder de boomen liggen, terwijl de nog hangende vrucht volstrekt niet duurzaam is. Bij duizende mudden worden de appelen dan ook voor slotprijzen voor de fabrieken in Duitschland afgeleverd.

ROTTERDAM, 12 Nov. Bij gelegenheid van de heden alhier gehouden jaarlijksche vergadering der aandeelhouders in den Wilhelminapolder, in de provincie Zeeland gelegen, doch waarvan het hoofdbestuur hier ter stede gevestigd is, mogt de tegenwoordige directeur, de Heer I. G. J. van den Bosch, zijne vijftigjarige betrekking tot dien polder herdenken, terwijl hij tevens, op dit voor hem zoo gewigtige tijdstip, zijn ontslag nam als directeur en medelid van het hoofdbestuur, in welke betrekkingen hij wordt opgevolgd door zijn zoon den Heer G. J. van den Bosch. De gezamenlijke aandeelhouders, zijne diensten op prijs stellende, meenden hem bij deze gelegenheid een blijk te moeten geven van hunne hoogschatting en toegenegenheid, hetwelk hem dan ook in deze bijeenkomst ter gedachtenis werd aangeboden. Dit geschenk bestaat in een zilveren ornamentstuk, tevens geschikt tot *pièce de milieu*, in Griekschen stijl, ter hoogte van 77 op een diameter van 38 Ned. duimen, rustende op een ebbenhouten voetstuk. Het ensemble is eene symbolische voorstelling van den veldarbeid met den veestapel, het herdersbedrijf en verderen omvang der landhuishoudkundige werkzaamheden. Het beneden-gedeelte vertoont een breed uitgewerkt arrangement in gedreven zilver, voorstellende een stuk grond, gedeeltelijk weiland, gegroepeerd met verschillende figuren zinspelende op den Nederlandschen veestapel. Aan de voorzijde is dit omzet met een wijd zilveren schild, ten opschrift dragende: Eigenaars van den Wilhelmina-polder aan den Heer J. G. J. van den Bosch. Dit stuk zilverwerk is geleverd door den Heer J. M. Lucardie alhier.

* LEYDEN, 14 Nov. Heden is alhier na verdediging van stellingen tot doctor in de Verloskunde bevorderd de Heer J. N. Bogtstra, med. doctor, geboren te Jorwerd (Friesland).

* HELVOETSLUIS, 12 Nov. Naar wij vernemen moet Zr. Ms. schroefstoomschip Bali, liggende op 's rijks marinewerf alhier, met spoed in gereedheid worden gebragt.

* UTRECHT, 12 Nov. Ten gouvernementshuize is heden alhier aanbesteed: 1°. Het driejarig onderhoud van de Keulsche vaart. Aannemer werd de Heer H. R. Rennik te Vreeswijk voor *f* 8660. 2°. Het driejarig onderhoud van den weg van Houten naar den Lekdijk bij het Beusichemsche veer. Aannemer de Heer J. de Graaf te Alkmaar voor *f* 3720. 3°. Het driejarig onderhoud van den steenen duiker te Wijk bij Duurstede. Aannemer de Heer J. H. Gladbeek, aldaar voor *f* 324.

§ WAGENINGEN, 13 Nov. De bestuurderessen van het genootschap Dorcas alhier, hebben van H. K. H. Prinses Frederik der Nederlanden een fraai gewerkt voetkussen ten geschenke ontvangen, als prijs in de loterij voor bovengenoemde inrigting.

* HARDERWIJK, 13 Nov. Omstreeks medio Dec. a. s. zal van hier nog naar O. I. vertrekken een transport, sterk 100 manschappen, waaronder 8 onder-officieren, zoodat alsdan dit jaar 1500 onder-officieren en manschappen van hier naar O. I. zullen zijn verzonden.

* LEEUWARDEN, 13 Nov. In de maand October zijn wegens longziekte afgemaakt 9 runderen, gestorven geen (in 1863 20 afgemaakt en 11 gestorven); 3 nieuwe beslagen aangetast (in 1863, 17) en 10 beslagen gezond verklaard (gelijk aan 1863). Het geheele getal gevallen sedert 1 Jan. dezes jaars bedraagt 292, tegen 445 in de eerste tien maanden van 1863.

* WANNEPERVEEN, 13 Nov. In den afgeloopen nacht is alhier het huis van de weduwe E. Mens, door haar alleen bewoond, afgebrand. Zij zelve, eene 73-jarige vrouw, is mede eene prooi der vlammen geworden.

NIEUWOLDA, 10 Nov. Eergisteren is alhier aanbesteed het graven van een nieuw kanaal van Nieuwolda door Midwolda tot de grondpomp te Kloosterholt. Hierop was ingeschreven door A. W. van der Sluis, te Appelscha, voor *f* 83,400; J. A. Heuf, Sliedrecht, *f* 107,000; M. C. Schram de Jong, Sliedrecht, *f* 106,500; A. Visser Pzn., Sliedrecht, *f* 89,786; J. Zwolsman, Onderdendam, *f* 92,800; C. de Jong Czn., Ameide, *f* 98,750; J. H. Rottinghuis, Delfzijl, *f* 118,000; H. B. Harkema, te Warfhuizen, (voor het 1ste perceel *f* 68,000 en voor het 2de *f* 48,000), te zamen *f* 116,000. Op het 2de Perceel hadden alleen ingeschreven C. Boven, te Wildervank, voor *f* 36,731 en A. J. Blink, te Groningen, voor *f* 70,000.

* ZWOLLE, 12 Nov. De vroeg ingevallen winter verschafte gisteren het vreemde gezigt, dat eenige jongens, in de nabijheid dezer stad zich vermaakten met schaatsenrijden op eene sloot, loopende langs een weideland, waarin tegelijkertijd koeijen werden gemolken, terwijl in de nabijheid boomen stonden, die nog met ooft waren beladen.

* ZWOLLE, 13 Nov. Eene der dienstmeiden van eene aanzienlijke familie alhier, die met 1 Nov. als keukenmeid in dienst was gekomen, maar van de kookkunst weinig wist, had het ongeluk een stuk ossenvleesch te doen aanbranden. De vrouw des huizes door den onaangenamen reuk hiervan kennis verkregen hebbende, begaf zich naar de keuken, ten einde hare dienstbode eens duchtig de les te lezen, maar vond noch deze, noch het verbrande vleesch, zoodat zij weder naar binnen ging in de onderstelling, dat de meid uit vrees de vlugt door de achterdeur had genomen. Daar het echter bleek dat de sleutel der achterdeur in het bezit van eene der huisgenooten was, ging men nogmaals zoeken en vond men de dienstbode meer dood dan levend in eene kast, die op de plaats staat en tot berging van keukengereedschap dient. Na vele vruchtelooze pogingen mogt het eindelijk gelukken de dienstmeid weder tot bewustzijn te brengen, die nu na eenige dagen ziekte geheel hersteld is. Uit hare verklaringen blijkt, dat zij uit vrees voor hare meesteres met de pan en het vleesch in de kast was gegaan. Zij weet zich verder niets te herinneren, en is dus terstond door de stiklucht bevangen en zou waarschijnlijk indien zij eenige oogenblikken later ware gevonden, een lijk zijn geweest.

* ASSEN, 12 Nov. In de gisteren avond alhier gehoudene raadsvergadering heeft de Heer Mr. A. Vos zitting genomen. Met 7 van de 11 stemmen is die Heer tot wethouder gekozen, welke betrekking hij aannam.

De begrooting, dienst 1865, is door den raad in uitgaven en ontvangsten vastgesteld op *f* 58,045.67½.

* AMMERSTOL, 12 Nov. Aan onze visscherij zijn in de laatste veertien dagen 136 zalmen gevangen, gemiddeld ter zwaarte van 12 ℔. Bij een prijs van *f* 1.85 per 5 oncen en voldoenden kooplust, is de uitkomst allezins gunstig.

* BREDA, 13 Nov. Gisteren tegen den avond is per Ned. Belg. spoorweg alhier aangekomen. de Minister van Oorlog. Hij is aan het hotel de la Couronne afgestapt. De minister zal alhier de bad-inrigting van de koninklijke militaire akademie, die thans geheel voltooid is, in oogenschouw nemen.

* WERKENDAM, 12 Nov. Gisteren kwamen alhier de officier, de regter-commissaris en de griffier der arrond. regtbank, benevens drie manschappen der brigade maréchausée, om een onderzoek te doen naar steenen van het rijk, die waren vermist. Nadat een aantal werklieden waren verhoord, is een der aannemers van het groote werk, dat hier wordt verrigt, de Heer v. d. V., in hechtenis genomen.

MAASTRICHT, 12 Nov. De Heer Sandberg, kamerheer van Z. M. den Koning en lid der gedep. staten van dit gewest, is gisteren plotseling te Brussel overleden.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, Maandag 14 November.

De staat van den voorraad van KOFFIJ en SUIKER op de zes hoofdmarkten van Europa, berekend in centenaars, was op 1° November als volgt:

KOFFIJ.

	1862.	1863.	1864.
Holland	410,000	342,000	406,000
Antwerpen	57,000	63,000	27,000
Hamburg	100,000	150,000	70,000
Triëst	47,000	104,000	70,000
Havre	145,000	186,000	128,000
Engeland	201,000	236,000	270,000
Totaal	960,000	1,081,000	971,000

SUIKER.

	1862.	1863.	1864.
Holland	230,000	150,000	165,000
Antwerpen	52,000	20,000	49,000
Hamburg	70,000	90,000	85,000
Triëst	126,000	94,000	18,000
Havre	382,000	189,000	442,000
Engeland	3,136,000	3,834,000	4,550,000
Totaal	3,996,000	4,377,000	5,309,000

VELSEN, 13 Nov. Op onze eerste najaarsmarkt waren bijna 1600 stuks vee aangebragt. Er was goede handel en goede waar bleef zeer gewild.

HARDERWIJK, 12 Nov. Op de heden alhier gehouden weekmarkt gold de Boter per ℔ van *f* 1 02½ tot *f* 1.17½, per vaatje inhoudende 10 ℔ *f* 10.50 tot 11.25; Kaas van 46 tot 60 ct. per ℔; Rogge van *f* 5.65 tot 5.85, Boekweit van *f* 6.20 tot 6.60; Aardappelen van *f* 1.25 tot 1.75; Appelen van *f* 0.75 tot *f* 1.20; Peren van *f* 1.— tot *f* 1.80 per mud, Eijeren van *f* 3 75 tot *f* 4 per 100 st.

HARLINGEN, 12 Nov. De uitvoer van 5 dezer tot heden bedraagt 3970/4 vat Boter, 1000 Kanter- en 2000 Edammer Kazen, 533 Runderen, 171 Kalveren, 961 Schapen, 88 Varkens, 214 balen Aardappelenmeel, 28 pak Kalfsvellen, 496 zak Zaad, 138 mudden Boonen, 17 balen Vlas, 15 zak Aardappelen, 18 manden Wild en 1 kist Vleesch.

AMBT HARDENBERG, 12 Nov. Rogge *f* 5.25 a 5.50; Boekweit *f* 5.— a 5.35; Aardappelen *f* 1.40 a 1.60; Boter *f* 1 per ℔; Kip-Eijeren *f* 2.75; Eenden dito *f* 3.50, beiden per 100 st. Turf, spon of bagger *f* 2 a 2.50: lange gegraven *f* 2.75 a 3.50, beide per 1000 stuks.

OOSTERHOUT, 12 Nov. Op onze beurs van heden werd verhandeld; Tarwe *f* 8.30 a 9.05; Rogge *f* 5.75 a 6.25; Boekweit *f* 5.20 a 6; Garst *f* 4.20 a 4.90; Haver *f* 3.20 a 3.80 per mud; Hooi *f* 50 a 52 de 1000 ℔; Boter hooger in prijs *f* 1.14 a 1.18 het ℔; Eijeren *f* 3.50 a 4 de 100 stuks

NEW-YORK, 2 Nov. *Katoen:* De prijzen zijn gistoren, onder den invloed van de rijzing van het goud, 5 c. gestegen, middling 128 c. — *Potasch* werd betaald met 12 a 13 d. — *Koffij* zeer stil, niettemin zijn de prijzen weder 3 c. hooger. — *Terpentijnolie:* Amerik. betaald met 2.12½ a 2.25. — *Harst* 1 a 2 d. hooger, men heeft verkocht 321 v. Strained en N°. 2 en gering N°. 1 van 26 a 30 d. — *Reusel* met belangrijken omzet en 1 c. hooger; de omzet bestond uit 10,000 v. en tiersjes, van 20 a 21¼ c. voor N°. 1, 21½ a 23 c. voor fair a prima stoom. — *Specerijen:* Verkocht werden 10,000 matjes Cattei van 78 a 80 c., 1300 b. Sumatra en Penang Peper van 26 a 48 c. en 100 b. Singapore a 45 c. — *Suiker* vaster. — *Talk* met meer vraag en 1 c. hooger. — *Granen:* Voor roode winter-Tarwe betaalde men gisteren 2.47 a 2.50, Milwanke Club 2.18 a 2.30 en voor Chicago 2.33. Rogge 3 a 5 c. hooger. Western 1.53 a 1.55.

Fondsen en Beurstijdingen.

LONDEN, 12 Nov. Consols ondergingen geene verandering. De Turksche financiele omstandigheden schijnen niet gunstig voor de geregelde rentebetaling der binnenl. schuld en de 6 pCt. zoogenaamde Consolidés daalden ¾ pCt., doch herstelden zich weder ½ pCt. Mexicanen ondervonden na beurstijd eene verbetering van ½ pCt. Volgens de officiele notering zijn 7 pCt. Egyptenaren ½ en Spaans. Couponsbewijzen ⅛ pCt. gerezen. Grieken en 6 pCt. Turken 1862 daalden ¼. De prolongatie van fonds tot ultimo, was in verhouding van 12 pCt. en hooger.

Er is £ 11,300 goud naar Indie verscheept, van New-York kwam £ 80/m. aan.

Te Londen zijn gefailleerd de firma's Charles Wilson en C°. in zijden stoffen, met een passief van £ 22,000; E. Caralambi in fruiten, met een vermoedelijk passief van £ 40,000 a 50,000; en te Huddersfield Butherworth en Sons, in lakens.

Hoewel er gisteren tamelijk veel vraag bij de bank was naar disconteringen, was er toch op de geldmarkt veel geld disponibel en papier van eerste buitenlandsche bankiers was a 7 pCt. te plaatsen.

Consols 3 pCt. contant 91 a ⅛; Dito op tijd 89¾ a ⅞ ex d.; Brazilianen 5 pCt. 97 a 99; Dito 1839/52 — a —; Dito 1843 — a —; Dito 4½ pCt. 1852/60 84½ a 85½; Dito 1863 82½ a 83½; Buenos-Ayres 6 pCt. op tijd 92 a 94; Dito Uitg. 37 a 39; Chili 6 pCt. 99 a 101; Dito 4½ pCt. 82 a 84; Denem. 4 pCt. 1863 — a —; Ecuador 12 a 13; Egypte 7 pCt. 95½ a 96½; Grieken op tijd 23 a 23½; Dito Coupons 9½ a 10½; Mexico 3 pCt. op tijd 28⅜ a ⅝; Marokk. Leening 5 pCt. 92 a 94; Gren. 12 a 13; Dito Nieuwe 27½ a 28½; Dito Uitg. 6¾ a 7¼; Dito per hect. —; Peru 4½ pCt. 1862 op tijd 82 a 83; Portugesche 3 pCt. 1853 op tijd 47 a 47½; Dito 1862 47 a 47½; Russen 5 pCt. 1822 88 a 89; Dito 4½ pCt. 1850 — a —; Dito 3 pCt. 1859 52½ a 53½ ex d.; Dito 5 pCt. 1862 86 a 87 ex d.; Sard. 5 pCt. op tijd 84 a 86; Spanje 3 pCt. op tijd 48½ a 49½; Dito 2¼ pCt. op tijd 42 a 43; Dito Passive 30⅞ a 31⅛; Dito Cert. Coup. 13⅞ a 14⅛; Turken 6 pCt. 1854 op tijd 89 a 90; Dito 1858 op tijd 71 a 71½; Dito Binnenl. 50¼ a —; Dito Buitenl. op tijd 72 a 72½; Dito 4 pCt. Geguar. 98 a 100; Venezuela 2 pCt. op tijd 18¾ a 19¼ ex d.; Dito 6 pCt. 1862 51 a 52 ex d.; Dito 1½ pCt. 10 a 11 ex d.; Holl. 2½ pCt. —; Dito Cert. 4 pCt. 97; Italie 5 pCt. op tijd 64¼ a 64¾; Rijn-Spoorweg £ — a —; Antw. en Rott. £ — a —.

Scheepstijdingen.

Gepraaid, 31 Oct.; bij Lizard: Eene Rott. bark, toonende Ned. vlag N°. 106.
Geloosd: Sperwer, Opperman, Bat. n. Amst.

DANTZIG, 10 Nov. Kapt. Fenenga, voerende het schip Drie Gebroeders, heeft hier aangebragt de equipage van de schoener Seelust, op zee gezonken.

De kof Isaac Sannes, kapt. de Jonge, van Antwerpen naar Koningsbergen bestemd, is hier binnengekomen als bijlegger.

REVAL, 12 Nov. Het schip Tiessina, kapt. Poorta, met eene lading zout van Gloucester naar Nerva bestemd, is te Baltisch Port binnengeloopen, lek en met verstopte pompen. Het zal hier repareren.

HJÖRRING, 6 Nov. In een orkaan is gisteren ochtend bij Tolstrup gestrand en wrak geworden de bark die Wohlfahrt, kapt. Panitzki, van Antwerpen naar Dantzig bestemd. Zeven man der equipage hebben zich met de boot gered, maar de kapitein, stuurman en twee matrozen, die aan boord waren gebleven, hebben den dood in de golven gevonden, niettegenstaande de pogingen, met de reddingboot aangewend, om hen te redden.

LEBA, 8 Nov. Ongeveer 2½ mijl oostwaarts van hier is op 6 dezer, onder het woeden van een hevigen storm, gestrand en wrak geworden het schip Reward, kapt. Francis Davison, komende van Dantzig. Van de equipage, uit elf man bestaande, zijn zeven, onder welke de kapitein, met levensgevaar gered. Drie man verdronken kort na het uiteenslaan van het schip en één man was bevroren.

BINNENGEKOMEN.

TEXEL, 13 Nov.; Estafette, Oepkes, Rangoon. - Piscatagua, Thompson, Bassein. - Avon, Wood, Taganrog, l. van Dover. - Bérénice, S., Middell. zee. - Perseverance, Elliot, Londen. - Rebecca, Bedlington, Newc. - Whim, Smith, Yarmouth. - Urania, S., Koningsbergen.

VLIE, 12 Nov.; Sicco, Jonker, Petersb. - Elsje, Tap, id.

HELVOETSLUIS, 13 Nov.; Breidablik, Smith, Havana. - Gouverneur Schomerus, Ouwehand qq., d'Elmina. - Vivid, Burlage, Brindisi. - Rotterdam, S., Marseille. - North Star, Mc' Bride, Nantes. - Gazelle, Seagers, Shoreh. - Three Brothers, Gilbert, Rochester. - Alma, Lockyer, Liverpool. - Londen, S., Dundee. - Osborne, S., Leith. - Klaartje, de Ruiter, Sunderland. - Alida, van der Veen, Petersb. - Alphard, Puister, Riga. - Hammonia, S., Hamb.

BRIELLE, 13 Nov.; Prins van Oranje, S., Duinkerk. - Leo, S., Londen. - Norfolk, S., Harwich.

BROUWERSHAVEN, 13 Nov.; Hendrik Ido Ambacht, Bijl, Tjilatjap n. Rott., vertr. 1 Aug. - Martha Bowker, Goodburn, Bassein n. id. - Zora, Ture, Girgenti n. Dordrecht. - Maria Diederika, Marion, Rott. n. Bat. - Bittern, S., id. n. Liverpool.

CUXHAVEN, 12 Nov.; Elve, S., Rott.

BREMERHAVEN, 12 Nov.; Twenthe, S., Hull.

LEER, 11 Nov.; Jantje, Forma, Amst. - Aurora, Brinkman, Koningsb.

WISMAR, 10 Nov.; Christina Wobbegina, van der Werp, Harlingen.

SWINEMUNDE, 11 Nov.; Minna, Stöwer, Amst. - Jacob Synes, Schut, Kopenhagen.

DANTZIG, 10 Nov.; Drie Gebroeders, Feminga, Rott. - Isaac Sannes, de Jonge, Antwerpen.

GOTHENBURG, 8 Nov.; Catharine, Strenge, Havre.

KALFSUND, 7 Nov.; Concordia, Boekhout, Londen, (vracht zoekende).

KOPENHAGEN, 8 Nov.; Eduard, Ahrens, Riga n. Vlissingen, (wegens tegenwind hier voor anker gekomen).

Bij KOPENHAGEN, 10 Nov.; Wietska, Bos, Petersburg n. Amst.

LONDEN, 12 Nov.; Stad Worcum, Stenders, Worcum.

Bij DEAL, 10 Nov.; ...., Breeland, Schiedam n. Rouaan.

Bij SCILLY, 8 Nov.; Drusus, Hansford, Bat. n. Amst.

Bij WIGHT, 11 Nov.; Nereus, Planten, Bat. n. Rott.

Bij de OWERS, 11 Nov.; Robert Dickson, Garne, Bat. n. Rott.

DARTMOUTH, 11 Nov.; Krimpenerwaard, v. Heijningen, Bat. n. Amst.

PORTSMOUTH, 11 Nov.; Johannes, Kuyper, Terranova n. Hamburg.

FALMOUTH, 10 Nov.; Harmonie, Nieboer, Palermo n. Hamburg.

CARDIFF, 10 Nov.; de Zwaluw, Blomberg, Antwerpen.

GLOUCESTER, 11 Nov.; Janke Schuringa, Brouwer, Memel.

LLANELLY, 10 Nov.; Excell, Gibbs, Dordrecht.

SHIELDS, 11 Nov.; Margaretha, de Vries, Sunderland.

HAVRE, 10 Nov: Jeltina, Korter, Petersburg.

St. NAZAIRE, 11 Nov.; Zeelust, Holvast, Riga.

BORDEAUX, 11 Nov.; Jonge Pieter, Abraham, Riga.

SANTA CRUZ, (Teneriffe), 20 Oct.; Gouverneur Nagtglas, van Strijen, Amst. (vertrok 26 dito n. Kaap Coast). — 23 Oct.; Amor, Meijer, Bremen.

BADAGRY, 24 Sept.; Gouverneur Elias, Schuurman, de Kust (vertrok 27 dito weder derwaarts).

UITGEZEILD.

TEXEL, 12 Nov.; Lady Aberdour, Knox, Sunderl.

VLIE, 11 Nov.; Ivanhoe, S., Leith. - Lizzie Tindle, Tindle, Newc. - Rudolf, Brandt, id. - Margaretha, Willers, id. - Hendrika, Lever, Dantzig. - Admiral Cator, S., Hartlepool.

HELVOETSLUIS, 13 Nov.; Saramacca, de Vries, Buenos-Ayres - Hiram, Roelfsema, Triest. - Louise, S., Grangem. - Richard, Osterrich, Newc. - Ironmaster, S., Middlesbro. - Undine, Bende, Frederikstad.

BRIELLE, 13 Nov.; Feijenoord, S., Londen. - Forest Queen, S., Hartlep. - Swallow, S., Hull.

HAMBURG, 11 Nov.; Thedina, Beerthuis, Amsterdam.

HARBURG, 4/10 Nov.; Goede Hoop, Greven, Amsterdam.

CUXHAVEN, 11 Nov.; Gebroeders Visser, Tuber, Groning. - Juno, de Jonge, Buenos-Ayres.

BREMERHAVEN, 12 Nov.; Jeltina, Scherpbier, Newc.

ELSFLETH, 12 Nov.; Hendrika, de Jonge, Brake.

PAPENBURGERSIEL, 5 Nov.; Pietronella, Korte, Hoogesand.

EMDEN, 6 Nov.; Vorwärts, Hollander, Delfzijl.

KIEL, 10 Nov.; Jantina Catharina, van Dijk, Greifswald.

GOTHENBURG, 7 Nov.; Johanna Catharina, van Veen, Nederland. - Ida Cornelia, Schenk, id. - 8 Nov.; Doggerboot, Gnodde, Engeland.

FOLKESTONE, 11 Nov.; Karsina, Waterborg, Groningen.

NEWHAVEN, 11 Nov.; Nederland, van der Eb, Java n. Rott.

LIVERPOOL, 11 Nov., zeilklaar: Argo, Gesterkamp, Buenos-Ayres.

SUNDERLAND, 11 Nov.; Lydia, Mason, Nieuwediep.

LISSABON, 5 Nov.; Bérénice, St., Amst.

NEW-YORK; 31 Oct., zeilklaar: Cheribon, Swart, Melbourne.

Rivierberigten.

IN LADING LIGGENDE SCHEPEN.

Fanny. S., n. Emmerik, Wesel, Dusseldorp en Keulen. - J. Budberg, Cölln N°. 3, n. Keulen. - H. Giezen, Niederrhein N°. 12, n. Dusseldorp en Duisburg. - W. Höhr, Maintz N°. 13, n. Maintz en Frankfort.

Het OPLOSBARE PHOSPHOZURE IJZER-VERZUURSEL, van LERAS, Doctor in de Wetenschappen, is het krachtigste Middel tot Genezing van Bleekzucht, Maagpijn, Bloedarmoede. Ziedaa, den inhoud van eene der opmerkingen van Dr. GERIBOUT, Geneesheer der Hospitalen te Parijs, en openbaar gemaakt in de *Gazette des Hospitaux*,

„Het OPLOSBAAR PHOSPHOZURE IJZER-VERZUURSEL van „LERAS, heeft mij van alle Staalbereidingen de beste en schoonste uitkomsten gegeven, het wordt zoowel door Kinderen als Volwassenen „verdragen en met het grootste gemak in het bloed opgenomen; b. v. de „Jonge Jufvrouw P..., een Meisje van negen jaren, kwam in Julij ll. „van Napels te Parijs, verkwijnend en in eene uitputting die haar eigen „was; ik onderwierp haar aan het gebruik van het Oplosbaar Phospher „zure IJzer-Verzuursel en binnen eene maand was de eetlust herstelde „kleur, levenslust en welgedaan uiterlijk, waren gelijktijdig teruggekeerd."

ADVERTENTIEN.

Heden werd ons ouderhart diep bedroefd, daar het den Almagtigen behaagde onze jongste Lieveling WARNAAR tot zich te nemen. Slechts 8 Maanden mogten wij ons in zijn bezit verheugen.

AMSTERDAM, 10 Nov. 1864. W. SCHIPPER Jbsz.
(24228) W. B. SCHIPPER—OFFERS.

Heden overleed in den ouderdom van ruim 67 Jaren, mijn geliefde Echtgenoot MOSES VAN SAMUEL SENIOR CORONEL.

AMSTERDAM, CLARA CORONEL — PEREIRA.
10 November 1864. (24067)

Heden behaagde het den Almagtigen, door een noodlottig toeval plotseling van ons Ouderhart weg te nemen, de Jongste onzer Lievelingen en eenige Zoon THEODORUS JOANNES in den ouderdom van Drie Maanden. J. DORDREGTER. (24246)
12 November 1864. M. DORDREGTER, HARMAN.

Het Kindje, ons den 3den dezer geschonken, werd ons heden weder ontnomen. (24242)

HENGELO (OVERIJSSEL), J. E. STORK.
10 November 1864. A. J. STORK—VAN DER VIES.

Eene **VROUWELIJKE JAVAANSCHE BEDIENDE**, met eene Hollandsche Familie hier heen gekomen en wenschende naar INDIE terug te keeren, biedt hare DIENSTEN AAN voor dezulken, welke zouden wenschen haar mede te nemen. Informatien bij den Boekhandelaar J. H. SCHELTEMA, Beurssteeg E 183, te Amsterdam. (24188)

J. NOË A. Azn., A. N. FABIUS, P. DE VRIES, A. M. VAN VALKENBURG, F. A. VAN DER BREGGEN, J. H. A. GEBING en P. VAN VOORTHUIJSEN, Makelaars, zullen op Donderdag den 1sten December 1864, des Voormiddags ten Tien en een Kwart Ure, ten overstaan van den Deurwaarder J. GOLDSMIT, in de *Brakke Grond*, in de Nes, presenteren te Verkoopen:

4559 Pakken Java

BLADEN TABAK,

van de Merken A. J. WALTER, A. J. WALTER BLITAR en VDS.

Van Soerabaya aangevoerd per de Schepen *van de Wall van Puttershoek*, *Clio* en *Stad Leyden*.

Liggende en te zien als bij Notitie wordt aangewezen. (24234)

J. W. NIENHUIJS, J. NOË A. Azn., P. DE VRIES, A. M. VAN VALKENBURG en J. H. A. GEBING, Makelaars, zullen op Donderdag den 1sten December 1864, des Voormiddags ten Elf Ure, ten overstaan van den Deurwaarder B. FARRET, in de *Brakke Grond*, in de Nes, presenteeren te Verkoopen:

345 Pakken Java

BLADEN TABAK,

van de Merken WEDIE. D & K DEMAK en D & K SAMBONG.

Direct aangevoerd met het Schip *Nicot*.

Liggende en te zien als bij Notitie wordt vermeld. (24233)

H. G. Th. CRONE te Amsterdam, zal op den **EERSTEN DECEMBER 1864**, des Voormiddags ten 10¾ ure, in de Brakke Grond in de Nes, ten overstaan van den Deurwaarder B. D. BEETS, Veilen eene Partij van

378 PAKKEN JAVA TABAK,

DER MERKEN

B. B. G. L., B. T. en M.

Aangebragt van SOERABAIJA per de Schepen Nicot, van de Wal van Puttershoek en Johanna. (24206)

BUCH en WILLINK te Amsterdam, zullen op **DONDERDAG 1 DECEMBER 1864**, des Voormiddags ten 11¾ ure, in de Brakke Grond in de Nes, ten overstaan van den Deurwaarder B. D. BEETS, Veilen:

200 PAKKEN BRAZIL TABAK.

Aangevoerd per het Schip Columbus. (24222)

In den loop der maand December zal te Hoogezand publiek worden verkocht:

Het snelzeilend, welonderhouden, gezinkt **SCHOONER BRIKSCHIP** *CITO*, groot 163 Zeetonnen, oud vier jaren, geclassificeerd bij VERITAS 3/3 G 1, thans liggende te Groningen. **INMIDDELS UIT DE HAND TE KOOP.**

Te bevragen bij de Heeren DE BOER & VAN DER GOOT, te Hoogezand, en bij de Heeren WIJNNE en BARENDS, te Groningen, bij wie Inventarissen te bekomen zijn. (22720

VRIJWILLIGE VERKOOPING

in het *Heeren-Logement* aan den Burg binnen Leyden, bij Opbod op Zaturdag den 19den November 1864, en bij Afslag op Zaturdag den 26sten November 1864, beide dagen des Avonds ten 7 Ure, van de navolgende **ONROERENDE GOEDEREN**, te Leyden, als:

N°. 1. Een groot, ruim, hecht, sterk, weldoortimmerd en extra goed onderhouden **HUIS, GEBOUW en ERF**, waarin sedert ruim Acht en Veertig jaren de Tabaks-Affaire, door den tegenwoordigen Eigenaar met succes is uitgeoefend en nog wordt gecontinueerd, te Leyden in het meest bezochte gedeelte der Stad, aan den Nieuwen Rijn of de Botermarkt, uitkomende met eene vrije poort aan de noordzijde van de Breedestraat, geteekend Wijk 4, N°. 19 en 19 rood, Kadaster Sectie G, N°. 255, groot 2 Roeden 10 Ellen, bevattende acht Kamers, waarvan zeven behangen en drie van Stookplaatsen voorzien zijn, eenen roijalen Winkel, Marmeren Gang, Mangelkamer, Droog- en Turfzolder, ruime Portalen, twee Vlieringen, twee groote Werkzolders, eene Binnen- en Achterplaats, Bergplaats voor Brandstoffen, ruime Keuken, twee overwulfde Kelders, twee Put- en Regenwaterspompen met best Drinkwater en zeer vele Gemakken.

Dit Perceel kan den 1sten Februarij 1865 worden aanvaard.

N°. 2. Een uitmuntend, hecht, sterk **PAKHUIS**, te Leyden, aan de oostzijde van de Karnemelk- of Hartesteeg, omtrent den Rijn, geteekend Wijk 7, N°. 908, Kadaster Sectie J, N°. 277, groot 41 Ellen.

Dit Perceel is verhuurd tot den 15den September 1865, met twee optiejaren, voor *f* 100 's jaars.

Het Perceel N°. 1 kan worden bezigtigd des Maandags, Dingsdags en Woensdags van iedere Week, van des Voormiddags ten 11 tot des Namiddags ten 2 Ure, mits belet vragende; en het Perceel N°. 2 daags vóór en op de dagen van Veiling en Afslag, van des Voormiddags ten 10 tot des Namiddags ten 3 Ure.

Nadere informatien zijn te bekomen ten Kantore van den Notaris A. VAN LEEUWEN, te Leyden, bij wien tusschen de Veiling en den Afslag verhoogingen zullen worden aangenomen, tegen genot van één vijfde der verhoogsom. (23021)

Bij P. N. VAN KAMPEN, te Amsterdam, ziet het licht:

HET BEGRIP VAN VOLKSRIJKDOM

DOOR

N. G. PIERSON.

Prijs *f* 1.10.

HERINNERINGEN.

POLITISCHE VERTOOGEN,

VAN

Mr. S. VISSERING.

INHOUD: I. De Vrije Graanhandel. — II. De Regering en de Natie. — III. De Statistiek in Nederland. — IV. Frederic Bastiat. — V. Regeling van het Armwezen. — VI. Over Werkloonen en Volksvoeding. — VII. Gijsbert Karel van Hogendorp. — VIII. Eene Prinselijke Rede.

Prijs *f* 3.50. (23026)

Door W. H. KIRBERGER, te Amsterdam, wordt heden uitgegeven:

DE PELGRIMSTOGT,

DOOR

JOHN BUNYAN.

Op nieuw bewerkt naar de oorspronkelijke uitgave met aanteekeningen van **THOMAS SCOTT**, voorafgegaan door een levensberigt van den Schrijver en eene inleiding tot diens Werk door

J. H. Gunning Jr.

PRACHTUITGAVE, geïllustreerd met Acht en Zestig Staalplaten, keurig gebonden en verguld op snede. Prijs *f* 19.50.

MARGARETHA'S GEHEIM

EN ZIJNE GUNSTIGE GEVOLGEN, door CAREY BROCH, Schrijfster van: *Herinneringen of de stem eener ontslapene Moeder*, naar het Engelsch door TRYFOZA, gebonden in Prachtband. Prijs *f* 3.60. (23258)

VOOR PASSAGIERS

NAAR BATAVIA EN SAMARANG

wordt aangeboden het Eerste Klasse **CAMPAGNE-BARKSCHIP**

CHRISTINA,

Kapt. J. F. REMEEUS,

liggende te Amsterdam.

Dit Schip vaart een geëxamineerden Scheepsdoctor en is in alle opzigten gunstig bekend en ingerigt voor den overvoer van Passagiers naar Indien.

Personen of Familien, van deze gelegenheid wenschende gebruik te maken, gelieven zich te adresseren ten Kantore van DE VRIES & C°., te Amsterdam, IJgracht, U 40. (23731)

GESTICHT MEERENBERG,
bij Haarlem.

De Commissie van Toezigt over genoemd Gesticht, zal bij inschrijving in het openbaar **AANBESTEDEN**, ten huize van den Logementhouder **A. HOUTMAN**, aan het groote Houthek te Haarlem, op Dingsdag den 22sten November 1864, des voormiddags ten 10 ure, de levering van Levensmiddelen, Drukwerken, Verfwaren en andere behoeften voor 1865, waarvan de hoeveelheid bij raming nevens elk artikel is uitgedrukt.

52,000	N. pond fijn Wittebrood.	100	N. pond Tabak, 4de soort.
83,000	〃 〃 Roggebrood.	12	mandtjes Pijpen (torentjes).
40,000	〃 〃 Rundvleesch.	24	〃 〃 (gew., lange gem. 138).
2,600	〃 〃 Kalfsvleesch.	48	〃 〃 (korte.)
7,000	〃 〃 Boter.	800	N. pond Stijfsel.
5,800	〃 〃 Rijst.	650	〃 〃 Blaauwsel.
60	〃 Mud grove Gort.	300	〃 〃 Lakmoes.
45	〃 〃 Erwten, graauwe.	13,000	〃 〃 Soda.
45	〃 〃 〃 capucijners.	2,000	〃 〃 Zeegras.
60	〃 〃 〃 groene.	10,000	〃 〃 Legstroo.
45	〃 〃 bruine Boonen.	39	〃 Mud Haver.
1,400	〃 pond Suiker, brood- of witte.	6	riem Schrijfpapier, 1e soort.
1,400	〃 〃 〃 blanke bastert	6	〃 〃 2e 〃
1,400	〃 〃 〃 bruin.	3	〃 Postpapier, 1e st. gr. for.
450	〃 〃 Thee, 1ste soort.	3	〃 〃 〃 kl. 〃
900	〃 〃 〃 2de 〃	3	〃 〃 2e st. gr. for.
425	〃 〃 Koffijstroop.	3	〃 〃 〃 kl. 〃
1,500	〃 〃 Suikerbakkersstr.	150	N. pond gedroogde zoete Appelen
550	〃 〃 Aardappelmeel.	100	〃 〃 〃 zure appel.
5,000	〃 〃 Zout.	200	〃 〃 〃 Peren.
90	〃 Kan Genua Olie, 1e soort.	52	〃 Mud Wit Zand.
90	〃 〃 〃 〃 2e 〃	26	〃 〃 Schelpzand.
450	〃 〃 Patent Olie.	7	〃 〃 Roode Bik.
5,040	〃 pond groene Zeep.	7	〃 〃 Brusselsche Aarde.
1,000	Vaten Bier van 80 N. kan.		Drukwerken volgens eene bij de voorwaarden voorhanden lijst van benoodigdheden.
2,000	N. pond Leydsche Kaas.		Verfwaren idem.
800	〃 〃 Tabak, 1ste soort.		
1,100	〃 〃 〃 2de 〃		
125	〃 〃 〃 3de 〃		

De Monsters van eenige Artikelen liggen ter bezigtiging aan het Gesticht, zoomede de Modellen van het Drukwerk, terwijl de voorwaarden van levering en betaling op franco aanvrage kunnen verkregen worden bij den Huismeester van het Gesticht te Bloemendaal, of bij den Secretaris der Commissie van Toezigt, te Haarlem.

De inschrijving-billetten moeten behoorlijk en duidelijk op zegel geschreven (de prijzen per Ned. pond, mud, kan, enz. uitgedrukt) gelegd worden in eene geslotene bus, daartoe voorhanden ter Vergaderkamer der Commissie van Toezigt in het Gesticht, of franco en behoorlijk verzegeld, toegezonden worden aan den Huismeester voornoemd, en bij hem zijn ingekomen, daags voor de Aanbesteding.

Op den dag der Aanbesteding zullen ook nog Inschrijvings-billetten worden aangenomen, van 8 tot 10 ure voormiddags, in eene daartoe geplaatste bus, ten huize alwaar de Aanbesteding zal plaats hebben.

Namens de Commissie van Toezigt voornoemd:
de Secretaris
(23715) **A. VAN STRALEN.**

Mijne AFFAIRE in MANUFACTUREN en MODE-ARTIKELEN **OVERGEDRAGEN** hebbende aan mijnen Schoonzoon **K. HOEKSTRA** Szn. alhier, die deze Affaire zal voortzetten voor zijne rekening onder de Firma **N. IJZENBEEK**, bedank ik bij deze mijne Begunstigers voor het genoten vertrouwen en beveel ik mijnen Opvolger minzaam aan.

HARLINGEN, 3 November 1864. **N. IJZENBEEK.**

Onder verwijzing naar bovenstaande Annonce heb ik de eer mij beleefdelijk aan te bevelen in de gunst van mijne Stad- en Landgenooten, zullende trachten mij hetzelfde vertrouwen waardig te maken, hetgeen eene reeks van 40 Jaren werd genoten. (24014)

HARLINGEN, 3 November 1864. **K. HOEKSTRA Szn.**

Bekendmaking.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS der Stad 's Hertogenbosch maken aan de daarbij belanghebbenden bekend, dat de **ST. NICOLAAS KERMIS** aldaar aanvangt op den 3den December aanst., dat in de Kermis op Maandag den 5den derzelfde maand invalt de belangrijke PAARDEN-, BEESTEN- en LINNENMARKT, en dat men om die Kermis bij te wonen met Kramen of Tenten waarin Vertooningen gegeven worden, zich moet wenden met Vrachtvrije Brieven tot den Heer Commissaris van Policie dezer Stad, vóór den 26sten der loopende maand, en aan wien men voor den aanvang der kermis zal moeten doen blijken dat men van behoorlijk Patent voorzien is.

(23991) Burgemeester en wethouders voornoemd,
's HERTOGENBOSCH, **DE KUIJPER**, Voorzitter.
7 November 1864. **J. N. G. SASSEN**, Secretaris.

DUINWATER-MAATSCHAPPIJ.

De **DIRECTIE** der **DUINWATER-MAATSCHAPPIJ** herinnert, dat bij VRIEZEND WEDER DE STRATEN NIET MOGEN WORDEN OPGEBROKEN, en alzoo welligt gedurende den geheelen aanstaanden Winter geene verbindingen aan de Hoofdbuis zouden kunnen geschieden met die Woningen waarin het Duinwater nog niet wordt afgeleverd.

De Directie voornoemd,
AMSTERDAM, 5 Nov. 1864. **J. VAN LENNEP**, President.
(22692) **L. M. BEELS**, Secretaris.

Burgemeester en Wethouders van Bunschoten brengen bij deze ter kennis van den HOUDER DES AANDEELS N°. 38, in de **GELDLEENING** ten laste dier Gemeente, aangegaan voor den aanleg van den Straatweg van Bunschoten naar de Huizinge *Grootweede*, onder Hoogland, dat genoemd Aandeel N°. 38 is **UITGELOOT**, en van den 1sten Januarij 1865, onder aanbieding der Obligatie met de daarbij behoorende onverschenen Coupons betaalbaar is gesteld ten Kantore van den Gemeente-Ontvanger te Bunschoten.

BUNSCHOTEN, 11 October 1864. (24199)

SERAFINE-KERKORGEL.

Door buitengewone gelegenheid wordt voor *f* 420 TE KOOP aangeboden: Een bijna nieuw **SERAFINE ORGEL**, fraai van Toon, met 5 Spelen, benevens een verschuifbaar, zeer zeldzaam, Klavier en 16 Registers, als: FORTÉ. JEU DOUX, BASSON, CLAIRON, COR ANGLAIS, BOURDON, EXPRESSION, CLARINETTE, FLUTE, FLAGEOLET, HAUTBOIS, FIFRE, VOIXCELESTE, TREMOLO, FORTÉ, GRAND JEU AUX GENOUX; omvat in prachtige Palisanderhouten Kast, uitmuntend geschikt voor eene kleine Kerk of Muziekale Vereeniging. Adres met franco brieven, onder de Lett. X. Z., bij den Boekhandelaar H. A. FRIJLINK, Singel bij de Gasthuismolensteeg, naast het Verkooplokaal DE ZWAAN, te Amsterdam. (24178)

Men vraagt binnenshuis voor een HEER en DAME **TWEE à DRIE** Ongemeubeleerde **KAMERS**, voorzien van Stookplaatsen en verdere gemakken, op een fatsoenlijken stand. Hierop reflecterenden gelieven zich te adresseren franco, met opgaaf van Huurprijs, onder Lett. C. H., bij den Boekverkooper B. H. DE RONDEN, Utrechtschestraat bij de Keizersgracht, N°. 858. (24181)

Eene **JUFVROUW** van soliede getuigen voorzien en van de P. G. kan direct tegen belooning en goede behandeling geplaatst worden tot adsistentie in een **BAKKERSWINKEL** en in de Huishouding. Iemand hierop reflecterende verzoeke zich met franco brieven, onder het woord **BAKKER**, te adresseren aan het Bureau Handelsblad. (24177)

MAATSCHAPPIJ
TOT BEVORDERING DER TOONKUNST,
AFDEELING AMSTERDAM.

AFDEELINGS-VERGADERING in het *ODEON* op Donderdag 17 November, des Namiddags ten 2 Ure, ter aanvulling eener bestaande Vacature in het Bestuur. (24027)

K. H. SCHADD'S
4e CATALOGUS VAN BOEKEN,

welke tegen zeer verminderde prijzen bij hem voorhanden zijn, is heden verschenen en op Franco aanvraag GRATIS verkrijgbaar.

Kalverstraat bij den Heiligen Weg, D 122. (24004)

Van wege het **MINISTERIE VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN** zal op **DINGSDAG 22 NOVEMBER 1864**, des Namiddags ten half 1 Ure, in een der Localen van het Departement, onder nadere goedkeuring van den Minister, bij inschrijving in het openbaar worden **AANBESTEED:**

LEVERINGEN van WINKELWAREN, LEVENSMIDDELEN, GRONDSTOFFEN, enz., voor de Rijks-Gestichten te Ommerschans en te Veenhuizen, in zulke Perceelen als zijn vermeld in de Advertentie geplaatst in de Nederlandsche Staats-Courant van 10 en 12 November 1864.

De Voorwaarden van Aanbesteding zijn, te rekenen van den 14den November eerstkomende, kosteloos verkrijgbaar bij het Departement van Binnenlandsche Zaken en aan de Gestichten zelve, en liggen ter inzage aan de Provinciale Griffien van Noord-Brabant, Gelderland, Noord-Holland, Zeeland, Utrecht, Friesland, Overijssel, Groningen en Drenthe.

De Monsters van de Artikelen, daarvoor vatbaar, kunnen bezigtigd worden aan de Gestichten en nà 14 November e. k. bij het Departement van Binnenlandsche Zaken.

'S GRAVENHAGE, 7 November 1864.

De Secretaris-Generaal:
(23911) **J. SCHRÖDER.**

A. Q. J. VAN KEMPEN, Makelaar, zal, ten overstaan van den Deurwaarder B. D. BEETS, op Dingsdag, 15 November 1864, des avonds ten zes ure precies, in *DE BRAKKE GROND*, ten verkoop presenteren:

EENE PARTIJ VAN:

Ca. 110 Vaten welbewaarde Roode

BORDEAUX WIJN,

Gewas 1858 en 1862.

Benevens Ca. 34 Halve Stukken

ST. GILLES WIJN,

Gewas 1860.

En Ca. 170 Heele en 9 Halve Booten

VALENCIA WIJN,

Gewas 1861.

En dat bij Kavelingen, zoo als die Genummerd zullen zijn. Liggende als nader bij Notitie zal worden aangewezen.

Deze WIJNEN zijn Dagelijks bij het Fust te proeven. Proeven worden niet afgegeven. (23817)

TE KOOP OF TE HUUR!

Een **HUIS** van 16 Kamers, 2 Keukens, 3 Zolders, 2 Kelders, open Plaats, Tuintje, en heeft 3 uitgangen, zijnde geschikt voor een Heer die tevens Kantoor houdt; voorts voor Kostschool, maar bijzonder voor eene Slijterszaak, enz., terwijl bij het laatste er ook nog al veel van verhuurd kan worden. — Verder TE KOOP of TE HUUR: Een schoon gelegen, nieuw gebouwd **HEERENHUIS** van 8 Kamers, Tuintje en verdere Gemakken. Alles gelegen binnen de stad Arnhem. Op franco aanvragen onder lett. X. X., bij W. J. DE JONGH, Kantoorboekverkooper, in de Koningstraat, te Arnhem. (24160)

Tegen 1°. Mei a. s., TE HUUR aangeboden: Twee **HUIZEN** met **ONDERSTUK** en ruim **ERF**, voor *f* 400 's jaars. Gelegen op de Baangracht, tusschen de Rozen- en Laurierstraten. Te bevragen bij den Makelaar J. D. WYGH Pz., op den Cingel bij de Korsjespoortsteeg, SS, 80. Brieven franco. (24169)

DOOR GEVORDERDEN LEEFTIJD TE KOOP,

om desverkiezende direct te aanvaarden: Eene goed beklante **EIJEREN-, ZUUR- en BIEFSTUK-AFFAIRE**, welke een ruim Bestaan oplevert, gelegen op het beste en drukste gedeelte dezer Stad; het HUIS op billijke voorwaarden te Huur. Adres Franco, bij den Commissionair ARPELS, Oude Schans, Stille Zijde, N°. 304. (24195)

MEN VERLANGT IN HUUR:

Een **HUIS**, in den omtrek van het Postkantoor, bevattende drie Kamers, Keuken, Zolder en verdere Gemakken, om te aanvaarden Primo Mei aanstaande, doch den Huurprijs van *f* 300 niet te boven gaande. Adres franco, onder Lr. A. M., bij den Boekhandelaar W. WILLEMS, Vijzelstraat, X 553. (24203)

D. A. THIEME, te Arnhem, heeft uitgegeven:

GELDERSCHE
VOLKS-ALMANAK,

VOOR

1865.

Redacteur: GERARD KELLER.

Kl. 8vo. met 4 Plaatjes.

Prijs ingenaaid *f* 1.25, in Prachtband *f* 1.90.

(24167)

KELLNER.

In het Hotel *du Café Français*, Kalverstraat, te Amster[dam wordt] ten spoedigste een **KELLNER VERLANGD**, goed met ge[...] Taal bekend en vroeger in dergelijke Betrekking geweest. [...] Persoon of met franco brieven, aan gemeld Hotel.

ANNA PAULOWNA MEUBELEN-FABR[IEK]
te 'SHAGE.

Een aantal **WERKLIEDEN**, vooral KASTENMAK[ERS] nen voor Vast Werk ook den geheelen Winter door [...] worden aan bovengenoemde Fabriek. Zij die genegen zijn [...] zich in persoon aldaar, of bij den Heer N. BOELE HORR[...] niersburgwal, te Amsterdam.

In eene CONFITURIERS- en KOKS-AFFAIRE [...] Januarij of vroeger gelegenheid tot plaatsing van een 3de [...] of **LEERLING**, terwijl men een 1ste **CONFITURIER**[...] **BANKETBAKKERS-BEDIENDE** verlangt, wien [...] zal gegeven worden de Koks-Affaire aan te leeren. Brie[ven ...] Lett. G. den Heer BEUNK, Boekhandelaar te Deventer.

---

f 175. PIANINO. *f* [...]

Een buitengewoon sterk toongevende PIAN[INO ...] 6¾ Octaaf, met 1 Pedaal, 3 Snarig, in sierlijk [...] is voor bovengenoemden Spotprijs te verkrijgen aan het Ma[gazijn van] Liefhebberij-Artikelen VAN SMIT en C°., Heerenmarkt TT 374.

EIKEN EN IEPEN BOOMEN

worden TE KOOP gepresenteerd om staande [...] meest bruikbaar tot **WERKHOUT.** Adres [...] SCHEEPMAKER, Hovenier, Rosters-Eiland.

ADRIAAN SCHAKEL

HEILIGEN WEG, D 229. (2[...]

A. S. Lloyd's Euxesi[s]
OM ZICH ZONDER WATER OF ZEEP
TE SCHEEREN.

Bij P. N. VAN KAMPEN, te Amsterdam, zi[et] het licht:

DE VIERDE DRUK VAN:

BLOEMEN,

GEGAARD IN DEN LUSTHOF DER VADERLAN[D]SCHE POEZIJ.

In 16°., met vier Staalplaatjes, ingenaaid *f* 1.90; gebonden in Prachtbandje *f* 2.60.

INHOUD: De Paradijsroos, door Mr. J. van Lennep. [...] Rots, door J. P. Heije. — In Aleide's Bijbel, door N. Beets. [...] door Estella Hertzveld. — Het Haantjen van den Toren, door P. [A. de] Génestet. — Des Heeren Huis, door J. P. Heije. — De Beroofde [...] der, door K. Sybrandi. — De Redding, door Mr. A. Bogaers. — 's He[e]ren Woord, door J. P. Heije. — Het Kind en de Moeder, door C. van der Pot. — De Kleine Plant, door J. P. Heije. — Aan een [...] door J. P. Hasebroek. — Bij de Wiege van een Kind des Armen, [...] J. van Beers. — Het Wiegelied der Markerinne, door J. J. L. [...] — Elegie aan een Spelend Kind, door B. ter Haar. — Onder[...] door H. Asz. Doijer. — Vaderklagt, door C. G. Withuys. — Geen [...] deren, door A. van der Hoop, Jrs.zn. — Houwelycx-prent, door W. Bilderdijk. — De Jongelingsjaren, door B. ter Haar. — De [...] latene, door C. G. Withuys. — Aan Miranda, door N. Beets. [...] Vogelschieten, door A. C. W. Staring. — Een Misstap, door J. [...] ter. — Wijs Klaertjen op 't IJs, door E. J. Potgieter. — Het [...] Putjen, door H. J. Schimmel. — Met Schade en Schande, door [...] de Génestet. — 't Muist wat van Katten komt, door A. J. de [...] De Kamerjagt, door J. van Oosterwijk Bruijn. — Een Voor[...] door d. G. — De Vijf Winden, door J. Nolet de Brauwere. [...] door H. Tollens, Cz. — 't Gelukkig Boerinnetje, door P. T. H[...] van den Bergh. — Wensch. — Plezier, door H. Binger. — Me[...] Bloemen, door G. H. J. Elliot Boswel. — Mijne Keus, door [...] Boerlage. — Truitje, door Mr. A. Bogaers. — De Zoekenden, [...] J. P. Heije. — De Vloek, door Mr. W. Bilderdijk. — De [...] Kus, door J. van Oosterwijk Bruijn. — Lief Elsjen, door J. J. [...] Kate. — Bloode Piet, door W. J. van Zeggelen. — De Vis[...] Reiger, door E. W. van Dam van Isselt. — Jantje, door [...] Individualiteit, door d. G. — Tante Temen, door J. C. Pruys [...] Gezelschap. — De Hoofdige Boer, door A. C. W. Staring. [...] Nachtspook, door Mr. W. Bilderdijk. — Dagelijksch Brood, door [...] de Génestet. — Winteravondliedje, door H. Tollens, Cz. — [...] Christen-leeraar, door Mr. M. C. van Hall. — Waarheid, door [...] De Hoop des Wederziens, door Mr. J. de Kruijff. — De Mo[...] het Kind, door J. P. Heije. — Het eerste Christendom, door [...] Haar. — Het derde Eeuwfeest der Hervorming, door Mr. I. da [...] — De Proefsteen, door d. G. — Spanje in 1807, door Mr. A. [...] — De Tijd, door C. G. Withuys. — Het vliegend Schip, door J. [...] Goeverneur. — Ahasverus, door Mr. J. E. Banck. — Aan [...] poor P. A. de Génestet. (2[...]

Nieuwendijk, L 335, naast het *Café de Zwaan*
UITVERKOOP VAN MEER DAN 3000 STUKS
CRINOLINES! CRINOLINES! CRINOLINES

Van goed overtrokkene Blaauwe Staalveeren, van 4 tot 10 Veeren 60, 70, 80 Cents, *f* 1.—, *f* 1.25.

CRINOLINES van dubbel geharde beste Staalveeren, van 12 tot 40 Veeren, *f* 1.50, *f* 2, *f* 2.50 tot *f* 4.

CRINOLINES met ingeweven Lint, het beste en duurzaamste, elegante **AMERIKAANSCHE SLEEP-CRINOLINES** het uitnemendste wat thans bestaat, tot zeer billijke prijzen.

KINDER-CRINOLINES in iedere grootte van 30 Cent en hooger.

CRINOLINES van buitengewone wijdte, zoowel als een groot assortiment van **SLEEP-CRINOLINES**, in Rood, V[...] Grijs en Wit.

De geëerde Dames worden uitgenoodigd het Magazijn, waar de kolossale Voorraad van meer dan 3000 Stuks Crinolines aanwezig [is,] te komen bezigtigen, daar tot dusverre nog nimmer zulk eene ruime keuze in één Magazijn aanwezig geweest is.

De VERKOOP duurt maar korten tijd en bevindt zich in den LINNEN-UITVERKOOP van

ALEXANDER SCHLOSS en HUGO BARUCH,
UIT BRESLAU, KEULEN EN MAINTZ,

NIEUWENDIJK, L 335, naast het CAFÉ DE ZWAAN. (24200)

WINTER-SAISON
IN
BADHOMBURG VOR DER HÖHE.

Die Winter-Saison von Homburg bietet den Fremden alle Annehmlichkeiten und Zerstreuungen grösserer Städte.

Das grossartige Conversationshaus bleibt das ganze Jahr hindurch geöffnet; dasselbe hat in jüngster Zeit durch verschiedene Ne[ubauten] noch weitere Ausdehnung gewonnen und enthält viele prachtvoll decorirte Räume, einen grossen Ball- und Concertsaal, einen Spei[sesaal,] einen Salon für Billardspieler, Kaffee- und Rauchzimmer, mehrere geschmackvoll ausgestattete Conversations- und Spielsäle. Das gros[se Lese-]Cabinet ist dem Publikum unentgeltlich geöffnet, und enthält die bedeutendsten deutschen, französischen, englischen, italienischen, ru[ssischen,] polnischen und holländischen politischen und belletristischen Journale. Die restauration ist dem rühmlichst bekannten Hause CHEV[ET in] Paris anvertraut.

Jeden Abend lässt sich die beliebte Kurkapelle von Garbe und Koch in dem grossen Ballsaale hören.

Bälle, Concerte und andere Festlichkeiten wechseln wie in der Sommer-Saison fortwährend mit einander ab. Eine ausgezeichnete [...]sische Vaudeville-Gesellschaft ist engagirt, die in dem neu errichteten, höchst elegant ausgestatteten Theatergebäude, welches durch eine [...] Gallerie mit dem Conversationshause verbunden ist, wöchentlich zwei bis drei Vorstellungen gibt.

Grosse Jagden in weitem Umkreise enthalten sowohl Hochwild als auch andere Wildgattungen.

Bad Homburg befindet sich durch die Vollendung des Rheinischen und Bairisch-Oesterreichischen Eisenbahn-Netzes im Mittelpunkte [...] Man gelangt von Wien in 24 Stunden, von Berlin in 15 Stunden, von Paris in 16 Stunden, von London in 24 Stunden, von Br[üssel ...] Amsterdam in 12 Stunden vermittelst directer Eisenbahn nach Homburg. Vierzehn Züge gehen täglich zwischen Frankfurt und Hom[burg hin] und her, — der letzte um 11 Uhr — und befördern die Fremden in einer halben Stunde; es wird denselben dadurch Gelegenheit [...] Theater, Concerte und sonstige Abendunterhaltungen Frankfurts zu besuchen. (2[...])

TE HUUR OF TE KOOP 8½ ROEDEN GROND. Een ...BEL HUIS, met 7 Kamers, Tuin, enz., voor *f* 600 ...'s Jaars. Een PAKHUIS, met Groote Loodsen, voor *f* 400 ...'s Jaars. Een BOVENHUIS, met vele Gemakken voorzien, ...'s Jaars, staande een en ander vooraan op de Lauriergracht. ... bij den Makelaar J. W. MEIJER, Pijpenmarkt over het ...Heer E 451. (24250)

DILIGENCES

PORTHEINE.

Van KAMPEN naar ZWOLLE dagelijks des Morgens 8 uur, en des Namiddags ... minuten.

...ZWOLLE naar KAMPEN des Morgens circa 12 uur en des Namiddags circa 5 uur.

Aansluitende aan den Trein 4 en 6 uur naar UTRECHT en 1 en 3 ... UTRECHT. (20916)

...USINK, F. FUCHS, E. H. COERS, J. C. COERS, N. J. ...EN, J. P. MEIJNINK, H. HEIJE, G. WESSELING en ... DE VIJSEL, Makelaars, zullen op **MAANDAG 5 DECEMBER 1864**, des Avonds na zes ure, in het Lokaal *de Brakke Grond*, in veiling brengen: N°. 1. Een **HUIS** en **ERF** met Bovenwoningen en Plaats, in de Ridderstraat, N 217. — N°. 2. Een ... **ERF** met plaats, in de Tigchelstraat, P P 318. — N°. 3. Een ...**ELHUIS** en **ERF** met Bovenwoningen en Plaats, in de ...straat bij de tweede dwarsstraat, E E 552. — N°. 4. een **HUIS** en **ERF** met Bovenwoningen en Plaats, in de Vinkenstraat bij de ...anbrugsteeg, U U 487. — N°. 5. Een **HUIS** en **ERF** met Bovenwoningen, Plaats en Tuin, in de Eglantierstraat, voorbij de tweede dwarsstraat, N N 289. — N°. 6. Een **HOUTEN LOODS** en **ERF**, ... Elandsgracht, in den Zevenhuizengang, G G 162. — N°. 7. Een **HUIS** en **ERF** met Plaats en Bovenwoningen, op de Rozengracht, Z Z, ... de Prinsengracht, E E 33. — N°. 8. Een **HUIS** en **ERF** met Plaats en Bovenwoning, in de eerste Rozendwarsstraat, E E 53. — En N°. 9. Een **HUIS** en **ERF** met Kelder en Plaats, in de Slootstraat, O 263. — De Veilconditien, enz. zijn op den gewonen tijd ter lezing ten Kantore van de Notarissen, als: N°. 1 en 2, W. F. OVERHOFF Jr.; N°. 3 en 4, E. BAAK; N°. 5 en 6, J. MULDER, en N°. 7, 8 en 9, ... RUIJS. (24127)

J. OTTERBEEK, A. J. B. VAN WALJENBURG, W. LEENDERTZ Cz., J. VALKENBURG, H. F. SMITH, A. A. VAN WALJENBURG, J. G. VAN GINKEL, J. L. WIJSMAN, J. G. OTTERBEEK, H. T. DUNNEWOLD en A. VAN IJSENDIJK Ez., Makelaars, presenteren, als lasthebbenden van hunne Meesters, te verkoopen in *de Brakke Grond*, op Woensdag den 16den November, des Avonds ten 6½ Ure:

Ca. 2300 Doosjes **NIEUWE SMIRNA VIJGEN.**

Liggende en te zien als nader bij Notitie zal worden aangewezen. (24192)

Eene fatsoenlijke JUFVROUW, P. G., tusschen de 40 en 50 jaren, gedurende 12 jaren bij slechts twee familien als Huishoudster werkzaam geweest en nog in betrekking, wenscht tegen Februarij als **HUISHOUDSTER, JUFVROUW VAN GEZELSCHAP** of iets dergelijks geplaatst te worden, kunnende, behalve andere werkzaamheden, goed met de Wasch omgaan en de beste getuigenissen produceren. Reflecterenden gelieven zich met franco Brieven onder lett. M. M. te adresseren bij den Boekhandelaar HENDRICK VLECK, Utrechtschestraat, Y 330. (24128)

Wordt Gevraagd voor eene DAME een **BOVENHUIS** of Klein **HUIS**, op fatsoenlijken Stand; te aanvaarden met primo Mei of iets vroeger. Huurprijs *f* 300 a *f* 350. Adres onder lett. Q. Q., bij den Boekh. G. W. TIELKEMEIJER, Vijgendam, alhier. (24159)

COMPAGNON.

Eene in volle werking zijnde Fabriekzaak, die minstens 25 pCt. rendeert, wenscht men uit te breiden en VRAAGT daarvoor een **COMPAGNON** met 4 a 6 mille, die lust en genegenheid heeft voor de ... Alleen eigenhandig geteekende franco brieven, onder ... worden ingewacht, Bureau Handelsblad. (24130)

Men zoekt tegen 1°. December of eerder, eene **WONING**, met ...ken Opgang, bestaande in 3 of 4 Kamers, waarvan zoo mogelijk ... gemeubeleerd zijn. Jaarlijksche Huurprijs *f* 350. Reflecteerenden adresseren zich met franco brieven, onder lett. A, bij de Boekhandelaars WEYTINGH & BRAVE, Warmoesstraat, J 605, te Amsterdam. (24129)

Tegen half December aanstaande, VERLANGT men in eene Fatsoenlijke Burgerhuishouding met Kinderen, eene **BEKWAME KEUKENMEID**, P. G., tevens in staat goed met de Wasch om te gaan, tegen een hoog loon, geëvenredigd naar bekwaamheden. Op ... en uitsluitend mondelinge Getuigen zal alleenlijk gelet worden. ... gelieve zich met gesloten en gefrankeerde brieven aan te melden onder de lett. P, bij den Boekhandelaar C. M. VAN GOGH, Leidschestraat, te Amsterdam. (24135)

Een JONG MENSCH, van Fatsoenlijke Familie, zag zich gaarne zoo spoedig mogelijk als **BEDIENDE** in eene **TABAKS-AFFAIRE** geplaatst, zijnde hierin reeds eenige jaren werkzaam geweest, kunnende de beste Getuigen produceren. Ook zoude hij niet ongenegen zijn na verloop van eenigen tijd eene ZAAK over te nemen. Reflecterende gelieve men zich te adresseren met franco brieven, onder letter L. L., aan het Bureau Handelsblad. (24138)

EEN KOFFIJ- OF BIERHUIS

WORDT TE KOOP GEVRAAGD, om zoo mogelijk binnen kort te aanvaarden, in eene van de steden der provincie N.-Holland, bij voorkeur te Amsterdam. Aanbiedingen van Prijs worden franco ingewacht bij den Boekhandelaar G. W. TIELKEMEIJER, te Amsterdam, onder ... R. & Z. (24139)

TEGEN 5 à 6 pCt.

Wordt ter leen GEVRAAGD *f* **2000** voor den tijd van Zes Maanden, tegen een onbelasten Waarborg van 3 a 4 mille. Franco brieven onder de lett. A. N., ter Steendrukkerij van DIEPERINK & ...VELD, alhier. (24152)

WORDT TEN SPOEDIGSTE GEVRAAGD

...BAAS of **MEESTERKNECHT**, de vereischte bekwaamheden hebbende om een geheel werk op zich te nemen. Adres Letters O. B. bij den Kantoor-Boekhandelaar H. G. KOSTER H.Gz., Nieuwendijk, H 1, alhier. (24154)

AZIJNFABRIEK,

...bestaan opleverende, wordt onder gunstige conditien tot ...lijke Overneming gepresenteerd. Franco brieven onder Lett. S. 21, aan het Bureau Handelsblad. (24157)

ZEER BELANGRIJK VOOR DE HH. SCHEEPSBOUWERS, ENZ.

De Ondergeteekenden noodigen de HH. Scheepsbouwers, Eigenaars van IJzeren Schepen enz. uit tot eene proefneming met een door hen vervaardigd **SMEER**, bestemd om HET AANGROEIJEN DER IJZEREN SCHEPEN TE BELETTEN. Gegrond op eene veeljarige studie en ondervinding, durven zij het gerust aan te bevelen als het beste ... tegen dit geducht kwaad.

J. HOEING & C°.,
O. Z. Voorburgwal, M 242,
hoek Vredenburgsteeg.

(24143)

WELDADIGEN!!

Voor den **ONGELUKKIGEN HUISVADER**, die in dit Blad van 14 en 26 October een beroep op uwe weldadigheid deed om *f* 600, is slechts ingekomen: van Piet *f* 2,50, van N. N. *f* 2,50, van een onbekende een Coupon à *f* 1.98. Te zamen *f* 6.98. Blijkens deze opgave is nog slechts weinig ingekomen. Mogen spoedig meerdere gaven volgen. De nood is groot! Stadgenooten! door eene krachtige en spoedige hulp wordt een sedert vier jaren zwaar geteisterd Huisvader voor eene wisse prooi der diepste armoede bewaard. De Boekhandelaars WEYTINGH & BRAVE, Warmoesstraat over de St. Janstraat, J 605, blijven zich bereid verklaren tot het in ontvangst nemen uwer liefdegaven. (24142)

De Ondergeteekende L. WOLF, ook handelende onder de Firma HAZENKAMP & C°., berigt bij deze aan zijne geëerde Begunstigers, dat zijn Winkel in de Kalverstraat bij de Osjessluis, E 69, gecontinueerd wordt, doch van heden op zijn eigen naam en verzoekt derhalve niemand crediet te verleenen, tenzij voorzien van eene door hem geteekende volmagt, zullende anders niet valideren.

Beveelt zich bij voortduring in de gunst van het geachte Publiek.

AMSTERDAM, 12 November 1864. (24155) **L. WOLF.**

HEDEN
VERSCHIJNT
N°. 21
VAN DE (24189)
HOLLANDSCHE
ILLUSTRATIE.

REGENJASSEN EN BEENSTUKKEN, waterdigt, ligt en elegant.

PARAPLUIES, van beste Zijde, in alle grootten. Uitmuntende, ligte Dames- en allerliefste Kinderparaplujes.

PANTOFFELS, met Vilten en Lederen Zolen, in Mans-, Vrouwen- en Kindergrootten, mooije dessins, frissche kleuren en sterke kwaliteit.

OVERSCHOENEN, elegant fatsoen en soliede kwaliteit, waar voor wij guaranderen.

DAMES RIJGSCHOENEN van zwart Laken met Gom-Elastieke Zolen.

PETROLEUM TAFELLAMPEN,
KEUKENLAMPEN, HANG- en MUURLAMPEN
van de soliedste Constructie en in de sierlijkste Modellen.

DE PETROLEUM NACHT- EN KOMFOORLAMPJES
van **CORNELIS SCHAKEL,**
de gemakkelijkste, zindelijkste en goedkoopste van alle Lampjes.
C. SCHAKEL'S PETROLEUM-KANNEN in alle grootten, welke om hunne doelmatigheid en veiligheid veel bijval vinden.

MOOIJE ELEGANTE EN GOEDKOOPE
PENDULES.
PENDULES DE BUREAU, HUISKLOKKEN.
Turfmanden, Kolenbakken,
HAARDSTELLEN,
HAARD- en KAGCHEL-ORNEMENTEN, mooije BLAASBALGEN, HAARDSTOFFERS, de bekende handige KAGCHELKAPJES, om Kagcheldeuren te openen, zonder gevaar van zich te branden.
VERKOOPHUIS. (24187)

De Boekhandelaar J. BRINKGREVE, te Deventer,
zal op 21—25 Nov. 1864, verkoopen:
TWEE BELANGRIJKE VERZAMELINGEN
BOEKEN,
Waarvan de **CATALOGUS** op franco aanvraag, a 10 cents te bekomen is. (24158)

BERIGTEN UIT DE LAATSTE EDITIE VAN HET VORIG NOMMER OVERGENOMEN.

SCHIEDAM, 12 Nov. Rogge: In veiling verkocht ca. 17 last besch. Pommer van *f* 159 tot 157 cont. per last, wegende 120, 121 ℔. — Moutwijn *f* 7.50; Genever *f* 13.—; Amst. Proef *f* 14.25; Spoeling *f* 2.

LEYDEN, 12 Nov. De prijs van Boter was heden per 1/4 vat 1ste kwal. *f* 58 a 62; dito 2de *f* 54 a 57, dito per ℔ *f* 1.45 a 1.55 en *f* 1.35 a 1.42½.

LEEUWARDEN, 11 Nov. Boter *f* 56.

ANTWERPEN, 12 Nov. *Koffij:* Naar Domingo was deze week levendige vraag, ord. werd betaald met 43¼ a 43½ c. en ten laatste met 44 a 44½ c. — Ruwe *Suiker* bijna zonder vraag. — *Rijst* voortdurend zeer stil, alleen gepelde soorten ondervonden wederom eenigen kooplust, gedeeltelijk op speculatie. — *Huiden:* Ofschoon de stemming niet geanimeerd was, werden 8100 stuks div. soorten verhandeld. — Van Zweedsche *Teer* heeft men gisteren 430 ton in veiling aangeboden, prima kwal.; slechts weinige kavelingen werden a fr. 24 verkocht. — *Hoorns:* Heden vonden 7400 st., 49 kilo's koopers a fr. 24 de 104 stuks. — *Granen* onveranderd; n. Fehmern Tarwe werd gedaan a *f* 10 en eene lading gedroogde Landscrona op levering a 9½.

AALST, 12 Nov. Van *Hop* zijn heden 475 zakken verkocht tot fr. 130 a 140.

HAMBURG, 11 Nov. *Koffij* vast en in gunstige stemming; de verkoopen bestonden uit 7000 b. Rio en Santos van 6⅜ a 7¾ sch. 2000 b. Laguayra van 7¼ a 8½ en 1000 b. Dom. tot 6½ a 7¼ sch. en heden 700 b. Rio. — *Suiker* stil. — *Rijst* zonder afdoeningen. — *Katoen* was meer gevraagd en de prijzen zijn weder geneigd tot rijzing. — Van *Tabak* werden 1564 cr. Havana en 413 p. Brazil uit de eerste hand verkocht. — *Huiden* onveranderd. Men heeft verkocht 1600 st. gezouten Rio Grande. — *Raapolie* in loco en per Nov. vast op 26 mb. op Mei 1865 zeer stil tot 27⅛ a 27 mb. — *Lijnolie* hooger, loco 23¾ te noteren, per Nov./Dec. 23½ mb. — *Traan:* Van de aangevoerde partijen is het grootste gedeelte in de tweede hand overgegaan. — *Zink* was op nieuw beter, in loco werden 4000 centenaars tot 14.3 afgedaan. — *Granen* zeer stil en zonder noemenswaardige prijsverandering.

LONDEN, 11 Nov. *Suiker:* Het artikel was heden minder levendig doch ferm prijshoudend en sedert vorigen Vrijdag is men 6 p. a 1 sh. vooruitgegaan. — *Koffij* gevraagd; de prijzen zijn deze week 1 a 2 sh. gestegen; goed en fijn ord. Native 65.6 a 68. — *Rijst* stil wegens de hooge prijsvorderingen der houders; 2000 b. Necransie werden verhandeld tot 8.3 en 2000 b. blank Beng. tot 10 a 11 sh. — *Salpeter* ferm, 370 z. Beng. 5 a 3½ ℔ werden tot 31 sh. afgedaan. — *Gambier* met meer affaire tot 22.6. — *Zink* vaster, en betaald met 22 a 22.10. — Schotsch *IJzer* 51.6 contant. — *Lijnolie* 33 a 33.3. — *Talk* stil, maar ferm prijshoudend, oude 40.3, nieuwe 40.9.

NEW-YORK, 29 Oct. *Katoen* vaster, doch werden maar 1800 bn. verkocht tot doll. 1.22 a 1.25 voor Middg. — *Potasch* vaster op doll. 11 a 11½, en Paerl doll. 12.50. — *Meel* 40 a 60 c. hooger. Op speculatie werden eenige duizende vs. verkocht, en in het geheel beliep de omzet 80000 vaatjes tot doll. 8.90 a 9.25 voor superfine state, en doll. 9.45 a doll. 9.75 voor extra. — *Tarwe* mede hooger, en er werden 300,000 bush. verkocht tot dollar 2.28 a 2.30 voor roode winter Western, en doll. 2.45 voor witte. *Rogge* hooger; 25000 bushels tot doll. 1.43 a 1.53 verk. *Koffij.* De voorraad van Brazil is veel verminderd en door het hooger Goud agio waren de prijzen zeer vast, ofschoon er niet veel omging; 2500 bn. bedongen 38½ a 39½ c. en de voorraad is 129,057 bn. groot, tegen 163,000 in A°. P°. *Verfhout* stil; 300 ton St. Dom. Camp. tot geh. prijs verkocht; *Specerijen:* Van Cassia werden 25000 matten en 600 kn. tot 62½ a 72½ c. verkocht, en men houdt nu op 75 a 80 c. Andere Specerijen weder levendiger, en met eene neiging tot rijzing der prijzen: 178 kn. Noot N°. 1 tot doll. 1.63½ a 1.72½ verk., 15 kn. Foelie tot doll. 1.25 a 1.35, en 500 bn. Peper tot 36 a 37 c. — *Huiden* iets meer gevraagd; 8500 Montevideo 21 ℔ a 30 c. verk. — *Honig:* 40 vs. Cuba tot doll. 1.27½ a 1.30 geplaatst. — *Talk* hooger, goede kwal. 17 a ½ c. — *Petroleum* 11,500 v. ruwe tot 43 a 47½ c. verk., en 11,000 v. geraff. in ent. tot 64 a 67½ c. in loco. — *Rijst* iets meer begeerd en vaster, op doll. 13 a 13.50 c. voor Rangoon. — *Terpentijnolie* flaauw op doll. 2.05 a 2.15. — *Harst* vast; 400 v. ord. Strained en N°. 2 bedongen doll. 20 a 28. — *Tabak* stil op vorige prijzen; 150 v. Kentucky tot 12½ a 40 c. verk. — *Suiker* ¼ a ½ c. hooger; Cuba 15¾ a 20 c. — *Vrachten* onveranderd; naar Rotterdam 25 sh. pr. ton, en 6/6 a 7 sh. per vat Petroleum. — *Koers* op Amsterdam 87½ a 88½.

HAVANA, 23 Oct. *Suiker:* Door de geringe vraag zijn de prijzen op doll. 5 a 6½ per 100 ℔ gedaald, blond N°. 13 a 20 doll. 4¼ a 5⅜, bruine N°. 11 en 12 doll. 4 a ½, N°. 7 a 10 doll. 3¾ a ⅞ en Mosc. doll. 4½ a ¾. Uitvoer deze week 17,780 kisten en 1127 vaten. Voorraad 189,559 k. en 2000 v. tegen 118,469 k. en 1635 v in A°. P°. Gekl. Melassen rl. 4 a ½. — *Rum* doll. 30 per pijp. — *Honig* schaarsch op rl. 4½ a 5. — *Tabak* en *Sigaren* goed begeerd tot vorigen prijs. — *Koffij* doll. 17 a 20. — *Vrachten* stil; naar het Kanaal doll. 2.5 a 2.10. — *Koers* op Londen 14 a ½ pCt. agio.

TELEGRAMMEN.
(REUTER'S OFFICE.)

LONDEN, 14 Nov. Consols 89⅞ a 90; 3 pCt. Mexic. 28⅛ a ⅞, 29½; 2 pCt. Venez. — a —; 1 pCt. Dito —; 6 pCt. Dito — a —; 4½ pCt. Grenada Afgest. — a —; 1½ pCt. Dito — a —; 2 pCt. Nieuwe Dito — a —; 1 pCt. Ecuador — a —; 3 pCt. Spanje —; 2⅛ pCt. Dito —; Amort. 30¾ a 31¼; Cert. Coup. 13¾ a 14; Illinois Spoorw.-Aand. —; 5 pCt. Grieken 23¼ a ½; Dito Coup. — a —; 6 pCt. Binnenl. Turken 50½ a ⅜, 50⅝.

BERLIJN, 14 Nov. 5 pCt. Metall. 61¾; Dito Nation. 69¾; Oostenr. Cred.-Actien. 76¾.

FRANKFORT, 14 Nov. 5 pCt. Nation. 67¼ a —; Oostenr. Bank-Actien 782; Cred.-Act. 179¼ a 178½; Oost. Aand. 1858 fl. 100 126¼; Dito 1860 fl. 500 81⅞; Dito 1864 fl. 100 86¼; Amerika 1882 44, 43 15/16. — Wissel: Weenen 100¼; Dito Amsterdam 101.

PARIJS, 14 Nov. Fransche 3 pCt. 65,25; Credit-Mobilier 905; Fransch-Oostenr. Spoorw. —; Russ. Spoorweg —; 3 pCt. Spanje 45⅜; 2 pCt. Dito 42; 5 pCt. Italie 65.65; 6 pCt. Turken 47⅝ ex d.; Mexico —.

MADRID, 12 Nov. 3 pCts. 48.40; 2½ pCts. 43.60.

BRUSSEL, 14 Nov. Metall. 59¾; Oostenr. Cred. 397.50; Amerik. 1882 43½.

ANTWERPEN, 14 Nov. 4½ pCt. Belg. 99¼; Oost. Cred.-Act. —; 5 pCt. Metall. 60; Dito Nation. 67¼; 3 pCt. Binnenl. Spanje —; 2 pCt. Dito 41¾; 6 pCt. Turken —; Amerik. 1882 —; Crediet Guillon —; Rott. Spoorweg —.

VERVOLG DER NIEUWSTIJDINGEN

AMSTERDAM, Maandag 14 November.

De Tweede Kamer der Staten-Generaal heeft heden de overeenkomst betreffende de goederen van St. Agatha verworpen met 34 tegen 30 stemmen.

In de Memorie van Beantwoording, betreffende de wet op de Middelen, leest men o. a. het volgende:

Dat de raming der Middelen voor 1865 hier en daar op al te gunstige verwachtingen zoude steunen, zoo als eenige leden meenden, kan niet worden toegegeven. Als men toch bedenkt, dat die raming nog blijft beneden de vermoedelijke opbrengst van dit jaar, dan zal men moeten erkennen, dat daarbij met de grootste gematigdheid is te werk gegaan en met grond eene belangrijk hoogere uitkomst te verwachten is.

Grondlasten. Na hetgeen de Minister onlangs heeft te kennen gegeven met betrekking tot de regeling van de grondbelasting in Limburg, schijnt aan de Regering te kunnen en te moeten worden overgelaten, op welke wijze en in welk verband door haar aan die toezegging zal worden voldaan.

Patenten. Zoolang nog zoo vele en zulke belangrijke onderwerpen bij de Kamer in overweging zijn, schijnt het niet wenschelijk daaraan nog andere toe te voegen. De zaak der patenten dient dus te blijven rusten, tot dat de Kamer gelegenheid heeft die in behandeling te nemen en af te doen.

Accijns op de zeep. Geheele afschaffing van dan onderwerpelijken accijns blijft wenschelijk en zoude reeds op nieuw zijn voorgedragen, ware het niet dat bij de hervorming van ons belastingstelsel ook op de belangen der schatkist moet worden gelet.

Domeinen. De inkomsten van vicarijen, bestemd om aan derden te worden uitgekeerd, zijn geene *staats*-inkomsten. De uitkeering dier inkomsten aan degenen te wier behoeve zij worden ontvangen, mist dus ook het karakter van *staats*-uitgave, en is gevolglijk niet aan de contrôle der Algemeene Rekenkamer onderworpen.

De onvervreemdbare rente van f 400,000 ten laste van België. De wensch ten opzigte van dezen post aan den dag gelegd zal bij voorkomende geschikte gelegenheid ongetwijfeld behartigd worden. Men gelieve echter niet uit het oog te verliezen, dat juist bij de onderhandelingen nopens den afkoop van den Scheldetol en de wateraftappingen uit de Maas vruchteloos op de verwezenlijking van dien wensch bij het Belgische gouvernement is aangedrongen.

Heden hield de letterkundige afdeeling der kon. academie van wetenschappen hare gewone vergadering; welke bijgewoond werd door de HH. Opzoomer, Boot, G. de Vries Az., Leemans, van Lennep, Harting, Dozy, Brill, Millies, Beets, Pluygers, de Wal, M. de Vries, Vissering, Six, Dirks, Delprat, Moll en Janssen.

De secretaris doet na de goedkeuring van het procesverbaal der vorige vergadering mededeeling van ingekomen brieven en stukken.

De Heer Leemans levert eene bijdrage over oudheidkundige onderzoekingen en ontdekkingen op Java, inzonderheid in de Djeng, naar aanleiding van een brief van het corresponderend lid, den Heer Friedrich, en mededeelingen van Cornelius, Horsfield, Sieburg, Budding, Junghuhn, Laudan en Brumund. Hij vertoont ook eenige bronzen voorwerpen voor het museum van Javaansche oudheden, door den Heer Kinden de Kamarek afgestaan, maar nog niet daarin opgenomen. Het stuk zal in de verslagen en mededeelingen worden opgenomen. De Heer Millies voert zeer kortelijk daarover het woord.

De Heer Dirks deelt mede dat dit jaar geen nieuw vervolg op van Loons historiepenningen zal worden uitgegeven; dit stuk zal eerst in Mei of Junij des volgenden jaars het licht zien.

De Heer Leemans deelt namens de feestcommissie voor de vaderlandsche monumenten mede, dat bij haar zijn ingekomen mededeelingen van den Heer Mr. J. A. Leemans te Amsterdam.

Daarna is, wegens het vergevorderde uur, de vergadering gescheiden.

Onder de vereenigingen, die zich steeds in de voortdurende, ja klimmende belangstelling van ons publiek mogen verheugen, kunnen wij eene eerste plaats toekennen aan de maatschappij Caecilia. Negen en veertig instrumentale uitvoeringen zijn reeds gedurende een tal van jaren gegeven. Donderdag e. k. zal het vijftigste concert worden gegeven. Eene aanprijzing daarvan achten wij volkomen overbodig. Alleen wenschen wij te wijzen op de omstandigheid, dat op dit concert eene ouverture van den onvergetelijken J. B. van Bree zal worden ten gehoore gebragt. Teregt wordt door het bestuur bij deze vijftigste uitvoering de herinnering verlevendigd aan hem, die meer dan iemand de bloei en de vooruitgang van Caecilia heeft bevorderd. Nevens gezegde ouverture wacht ons eene eerste uitvoering eener sinfonie van Rob Volkmann, welk werk in Duitschland zeer wordt geprezen, en eener ouverture Triomphale van Rubinstein. Wanneer men bij deze werken voegt de trotsche ouverture der Leonore van Beethoven en de schoone sinfonie N°. IV van Mendelssohn, dan gelooven wij, dat men bezwaarlijk een beter zamengesteld programma zou kunnen vinden.

* 's GRAVENHAGE, 14 Nov. Naar men verneemt wordt Z. M. de Koning Maandag e. k. van het Loo in de residentie teruggewacht. —

* HOORN, 14 Nov. Gisteren is al veel van het op onze groote najaarsveemarkt aangevoerde aan de vele aanwezige kooplieden voor zeer goede prijzen verkocht. Heden is de handel druk en worden hooge prijzen besteed. Het aangevoerde vee wordt op 9 a 10,000 st. geschat.

LAATSTE BERIGTEN.

LUBECK, 13 Nov. Het Deensche oorlogsstoomschip Geyser is heden middag te Travemunde aangekomen; het had de gevolmagtigden aan boord, die ten 5 ure de reis naar Weenen hebben voortgezet.

TURYN, 13 Nov. De *Perseveranza* bevat een brief uit Venetie, gedagteekend 11 dezer, waarin gemeld wordt, dat den 8sten eene bende opstandelingen de Oostenrijkers heeft aangevallen te Andreis bij Maniago. Verscheiden Oostenrijkers werden gedood en onder deze een luitenant; ook werden vele gewond. Een der opstandelingen is gekwetst en gevangen genomen. Men verzekert, dat gisteren nog een gevecht heeft plaats gehad nabij Moggio in Carnie.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, Maandag 14 November.

Ter beurze van heden is ontvangen het volgend telegram uit Liverpool, dd. 14 Nov.:

Katoen vast op prijzen van verleden Zaturdag. Afgedaan 12,000 balen.

De prijzen van het Vee, besteed ter markt van heden, waren als volgt: Runderen 1ste kwal. *f* 190 a 210, 2de kwal. *f* 180 a 200; 3de kwal. *f* 170 a 190; Melk- en Kalfkoeijen *f* 60 a 170; Schapen *f* 20 a 28; Varkens 34 a 38 c. per ℔.

Carga-Lijsten.

AMSTERDAM.

PETERSBURG, Willem, ... Order.

Prijscourant der Effecten.

MAANDAG, 14 NOVEMBER.			Laagste koers.	Hoogste koers.	Gebleven koers.
AMSTERDAM. Thesaurie	3½	pCt.			
Nederl. Kanaal Noordzee	3	〃			
Nederl. Bank	4	〃			
NEDERLANDEN. Werk. Schuld	2½	〃	60 15/16	61¼	61
Dito Dito	3	〃	72	72⅛	72⅛
Dito Dito	4	〃	95¼	95 7/16	95 5/16
Amortisatie Syndicaat	3½	〃			
Handelmaatschappij op rescont.			134¼	134½	134⅜
Dito à contant	4½	〃	134¾		
Dito Leening 1863	3½	〃			
Aand. Holl. Spoorweg					
Leening Idem	4½	〃	97½		
Dito	4	〃			
Rijn Dito	4½	〃			
Dito 2de Leening	4½	〃			
Dito Shares volgef.			292	ongef.	240
Centraal-Maatschappij					
Dito Oblig.		f	114¾		
Maatsch. Expl. Staats-Spoorw.					
Pandbr. Ned. Hyp. Bank					
〃 Nat. 〃 〃	4	pCt.			
BELGIE, Cert. Adm. Belg. Bank	2½	〃			
Dito bij Rothschild	2½	〃			
FRANKRIJK. Certificaten	3	〃			
SPANJE. Obligatien	2¼	〃	41¼	41⅜	
Dito	3	〃			
Dito Binnenlandsche	3	〃	44¾		
Amortisable Schuld					
Bewijzen Coupons					
PORTUGAL. Obligatien	3	〃	45½	45⅝	
Dito 1856/1858	3	〃	45 3/16	45½	
Dito 1863	3	〃	45¼		
RUSLAND. Oblig. bij Hope & C°.	5	〃	93⅞	94½	94½
Dito Dito 1828/29	5	〃			
Cert. Dito 1831/33	5	〃	70¾		
Dito Dito 1840	4	〃			
Dito Origin. 2e, 3e, 4e Leening	4	〃			
Dito Dito 4e Leening	4	〃			
Dito 5e Serie	5	〃			
Dito 1855 6e Serie	5	〃	80½	81	80⅞
Dito Adm. te Hamburg	5	〃			
Dito te Londen	5	〃			
Dito Dito	4½	〃			
Dito Dito	3	〃	51¾		
Dito Dito bij Hope & C°. 1860	4½	〃	82¼	82½	
Dito 1862	5	〃	84⅝		
Dito 1864 te Amsterdam	5	〃	87¼	87⅜	87¼
Dito Dito te Londen	5	〃	85⅝		
Inschrijv. in Assign.	6	〃			
Cert. van Dito	6	〃	45		
Spoorweg-Actien	5	〃	183¼	183¾	183½
Dito Dito	4	〃	152		
Dito Hypotheek	4½	〃	67		
POLEN. Aandeelen 1835, fl. 500		f	153¾		
Obligatien	4	pCt.			
Aand. Spoorw. Wars.-Bromb.	4	〃			
PRUISSEN. Obligatien	4½	〃			
Dito 1859	5	〃			
Aandeelen 1854	3½	〃			
OOSTENRIJK. Oblig. bij Goll & C°.	5	〃			
Dito Dito	4	〃			
Dito Metalliek	5	〃	56 13/16	57	56 15/16
Dito Dito	2½	〃	28⅞	28 15/16	
Dito Rente Amsterdam	5	〃	79⅝	79⅞	79⅝
Dito Nationale 1854	5	〃	63 9/16	63 11/16	63⅝
Dito in Zilver 1864	5	〃	69¼		
Weener Bank-Actien		f	782		
Dito Aand. fl. 250, 1839		〃			
Dito Dito 〃 250, 1854	4	pCt.	229		
Dito Dito 〃 500, 1860	5	〃	473	475	
Dito fl. 100 1864			84½	84¾	
Fr. Oost. Spw. Obl. bij Hope		f	117		
BEIJEREN. Spoorweg-Aandeelen					
ITALIE. Cert. en Inschr.	5	pCt.			
Dito bij Lam. & B. en Burl. & Zn.	5	〃			
Zuid-Ital. Spoorweg					

Denem. Obl. 3 pCt.	Illinois Spw.-Aand. 54¾
Dito 1861.. 4 〃	Obl. Constr. Bons.
Braz. 1839.. 5 〃	Dito Amst. Cert. 55¼, ¾, ¾
Dito 1852/60 4½ 〃	Illinois Red. Bonds.
Dito 1863.. 4½ 〃 81, ⅛	Galv. Spw.-Obl.
Peru 1854.. 4 〃	Dito Stellen...
Dito Frans.. 4½ 〃	Louisiana.. 5pCt.
Ecuador Obl. 1 〃	Ver. Staten 5 〃 42½, 43
Venez. Obl. 2 〃 17¾, 15/16, ¾	Dito Dito 6 〃 43⅞, 15/16
Dito...... 1 〃 9 3/16, ¼	Dito 1871 5 〃
D°. 1862 Orig. 6 〃 50¾	Dito 1882 6 〃 43¼, ⅜, ⅝
D°. uit Conv. 6 〃 43½, ¾, ¾	Grieken.. 5 〃 21⅛, 7/16, 7/16
Grenada Obl. 2 〃	Turk. Bin. 6 〃 45 15/16, 46 3/16, 46
Dito Gest. Werk. 11¾, 12⅛, 12⅛	Dito Cert. Amst. 135
Dito Dito Uitg.. 6¾, 7, 7	Dito Buitenl.
Mexic. Obl. 3 pCt. 27⅜, 9/16, 7/16	Metal. div. datum 2½ pCt.
Dito uit Conv. 25⅜, ⅝, ⅜	Belgie 4½ pCt.
Phil. bij Hope Lr. A. f	O. I. Maatsch. v. Adm. en Lijfr.
Dito........ Lr. B. 〃	4 pCt. Thes. Amst.
Dito bij Rothsch. 6 pCt.	4½ pCt. Entrepot-Dok

4 pCt. Deensche Tollen 85, 86.

Koers van het Geld: Beleening —, Prolong. 7½, 8, Disconto 7 pCt.

Aldus opgemaakt door het Bestuur der Effecten-Societeit,

BOON HARTSINCK, *President.* P. H. TESTAS, *2de Secretaris.*

Holl. fondsen waren heden gedrukt.

In buitenl. effecten was de markt ook meerendeels flaauw, maar ten slotte tamelijk vast. Russen hebben echter meest allen hoogere prijzen bedongen, als ook Mexicanen en Grieken, die op de betere Londensche notering ook hier hooger waren. Amerikanen, die circa ½ lager openden dan gisteren, herstelden zich ⅜, daar de aanvankelijke verkoopen niet verder werden doorgezet.

Alg. Maats. van Handel en Nijverheid 69, 70; 7 pCt. Ohio 43, ¼; 8 pCt. Geconf. 4 13/16, 5¼, 4 13/16; Bew. Mex. 11, ¼; Stellen Mexic. f 190; Gren. Hect. 57, 59; Oostenr. Pandbr. f 207.

Ten 5 ure: Geene affaire.

Prijzen der Coupons: Metall. f 24.10; Dito Nat. f 27.95; Dito Eng. per £ 11.67½; 3 pCt. Eng. Russ. per £ f 11.67½; Fransche f 55⅜. Belg. f 55½; Pruiss. f 34⅛; Hamb. Russen f —; Russen in Z. R. f 28½; Pools. per fl. f —; Napelsche f — Spaans. f —.—; Amerik. Dollars f 2.32; id. Papier —.—; Polen in Roebels f —; Losb. Brazil. —.—; Turken —; Illinois Coup. — c.

Wisselkoersen.

	Geld.	Papier		Geld.	Papier
Parijs 2/m.... f	55 1/16		Napels 2/m.... f	44¾	
Idem kort... 〃	56 1/16		Weenen 6/w... 〃	96	
Bordeaux 2/m. 〃	54⅞		Augsburg 6/w. 〃	97¼	
Idem 15/d... 〃	55⅝		Frankfort 6/w. 〃	97¼	
Madrid 3/m... 〃	225		Londen 2/m... 〃	11.61¼	
Cadix 3/m.... 〃	225		Id. 3/m..... 〃		11.76¼
Sevilla 3/m.... 〃	225		Id. 3/d. z.... 〃		
Bilbao 3/m.... 〃	225		Hamburg 2/m. 〃	34 11/16	
Lissabon 3/m.. 〃	40		Id. k. z...... 〃	34 15/16	
Oporto 3/m.... 〃	40		Id. 3/m..... 〃		
Genua 2/m.... 〃	44¾		Petersburg 3/m. 〃	140	
Livorno 2/m... 〃	44¾		Rotterdam.... 〃	⅛	

Granenmarkt.

Tarwe bij kleinigheden als voren: 133 ℔ witb. Pools. f 308; 130 ℔ bonte dito f 292; 128 ℔ dito f 210; dito per 2400 kilo f 285.

Rogge in loco onveranderd; 122, 123, 124, 126 ℔ Pruiss. f 164, f 166, 168, 175; 122 ℔ Rijn f 161; 121 ℔ Galatz f 164; 123 ℔ Taganrog f 168; 120 ℔ Petersb. f 166; Koersche per 2100 kilo f 153 op levering stil en zonder zaken.

Boekweit steeds schaarsch wordende aangeboden; heden hooger verkocht; 140/2 ℔ Nijkerker en Gooysche f 218; Belgische per 2100 kilo f 213 zonder korting.

Koolzaad 1 £ lager; op het najaar zonder handel; op 9 vat in April £ 75½. In veiling ongezond Stettin tot f 301, 314, 325, 357.

Lijnzaad zonder handel.

Raapolie dadelijk en op levering lager afgegeven; op 6/w. f 41; vlieg. f 39¾; Dec. f 39 a 38¾; 1°. Mei 1865 f 41½ a 41.

Lijnolie dadelijk en op levering flaau wer; op 6/w. f 36½; vlieg. f 35¼; Dec. f 34¾ a ½; 1°. Maart, April en Mei 1865 f 35.

Hennepolie op 6/w. f 42¾; vlieg. f 41.

Raapkoeken f 89 a 92. Lijnkoeken f 9¾ a 14½.

Petroleum per 100 kilo in cons. f 37½.

In publieke veiling werden verkocht: 84 last beschadigde Pruis. Rogge 117, 118 ℔ van f 149 tot 154; 4 last dito 111 ℔ f 147; 68 last Galatz dito 120, 121 ℔ van f 146 tot 149; 25 last dito 115, 116 ℔ f 146, alles per 2100 kilo.

Gisteren zijn ter *Effecten-Societeit* verhandeld: Werkelijke Schuld 2½ pCt. 61 3/16, ¼; Oblig. Metall. 5 pCt. 57 1/16; Idem Nation. 1854 5 pCt. 63¾, ⅞; Weener Aand. 100 fl. 1864 f 86; Ver. Staten 6 pCt. 43¾; Dito 1882 43½, ¾, 11/16; Stellen Mexic. f 190; Turken, Binnenl. Oblig. 46 1/16, ¼, 1/16,

De omzet bepaalde zich grootendeels tot Amerik., die op hoogere Frankforter koersen ½ pCt. zijn gerezen. De overige genoteerde soorten waren meerendeels flaauwer.

NB. In de Advertentie van het Lakenmagazijn van ANKEN & C°. op den Nieuwendijk (zie *A. H. B.* 14 Nov.), staat: Cachets: moet zijn: Jakets.

— In de Advertentie onder N°. 24172, zie *A. H. B.* van 14 ll., staat abusivelijk: J. E. FARENSBACH, moet zijn: J. F. FARENSBACH.

ADVERTENTIEN.

DE TWENTSCHE BANKVEREENIGING

koopt Wissels op PRUISISCHE BANKPLAATSEN 3 Maanden tegen f 1.69¾; voor korter loopende disconto 6 pCt. Wissels zigt op Londen tegen f 11.76¾. (23515)

BANQUE DES ETATS-UNIS
EN LIQUIDATION.

MM. DE ROTHSCHILD FRÈRES ont l'honneur de prevenir MM. les porteurs des 420,450 Livres Sterling d'Obligations encore en circulation de l'Emprunt de 900,000 Livres Sterling 6 pCt. de la Banque des Etats-Unis, qu'il sera payé à leur caisse, à partir du 15 Novembre courant, les dividendes suivants:

Savoir:

Fr. 14.45 par 100 Liv. St. ou Fr. 2.530 sur les Obligations de la première série;

Fr. 13.25 par 100 Liv. St. ou Fr. 2.530 sur les Obligations de la deuxième série,

provenant du remboursement de 35 pCt. du capital des fonds d'Illinois et des intérêts perçus sur les fonds de Pennsylvanie, d'Indiana, et sur le restant non remboursé des fonds d'Illinois appartenant au dépôt de garantie collatérale du susdit emprunt.

PARIS, 8 Novembre 1864. (24248)

De Ondergeteekenden berigten den belanghebbenden, dat zij zich met de uitvoering van het bovenstaande belasten en worden de Houders verzocht hunne stukken, met bijvoeging van ten Kantore der Ondergeteekenden te verkrijgen Lijsten, in te leveren op Maandag 21 en Dingsdag 22 November en vervolgens dezelfde dagen van iedere week.

AMSTERDAM, 15 November 1864. **BECKER & FULD.**

FAILLISSEMENT.

Bij arrest van het Provinciaal Geregtshof in Zuid-Holland van den tienden November 1800 vier en zestig, regtdoende in hooger beroep, is verklaard dat JUDITH BENDIKSON, Weduwe NATHAN MENTZ te 's Gravenhage, handeldrijvende onder de firma van N. Mentz, verkeert in staat van Faillissement, met bepaling van den aanvang van dat Faillissement op den twintigsten October 1800 vier en zestig en met benoeming van den Edel Achtbaren Heer Mr. F. L. CERTON, lid der Arrondissements Regtbank te 's Gravenhage, tot Regter Commissaris en van MR. J. H. C. LISMAN, Procureur bij die Regtbank, tot Curator.

's Gravenhage, den twaalfden November 1800 vier en zestig.

(24217) J. H. C. LISMAN, *Curator.*

EERSTE VERIFICATIE.

Ingevolge Bevelschrift van den Edel-Achtbaren Heer Regter-Commissaris, worden de bekende en onbekende Schuldeischers in het Faillissement van PETER HERTOGS ook genaamd HARTOGS, Winkelier, wonende te Vianen, (daaronder begrepen de Bevoorregte en Pand- of Hypotheekhebbende) opgeroepen, om op Donderdag den Vier en Twintigsten November 1800 Vier en Zestig, des Namiddags ten één Ure in Persoon of bij behoorlijk gevolmagtigde te verschijnen in de Regtzaal der Arrondissements-Regtbank te Gorinchem, ten einde hunne vorderingen ten laste dezer massa te doen verifiëren.

De Curator,

(24219) Mr. J. A. ALTING BÖSKEN.

Bij Vonnis der Arrondissements-Regtbank te Zwolle van den vijfden October 1800 Vier en Zestig, hetwelk, na in kracht van gewijsde te zijn gegaan, nader, overeenkomstig Artikel 899 van het Wetboek van Koophandel, op den negenden November laatstleden openlijk in de Gehoorzaal dier Regtbank is voorgelezen en in de registers ter griffie ingeschreven, is de Staat van Faillissement, waarin GERRIT LINDEBOOM, vroeger Broodbakker, wonende te Zwolle, is verklaard bij Vonnis dier Regtbank van den Zestienden October 1800 Een en Zestig, opgeheven en is hij alzoo GEREHABILITEERD. (23221)

ZWOLLE, 12 November 1864. D. H. THORBECKE, Procureur.

NED. RHIJN-SPOORWEG.

De **DIRECTIE** vestigt de aandacht van het Reizend Publiek op de gelegenheid, welke thans op het Station te Amsterdam bestaat, om zich te voorzien van NIEUWSBLADEN, ILLUSTRATIES, REISGIDSEN, REISBOEKEN en verdere SPOORWEGLECTUUR. (24210)

UTRECHT, 12 November 1864. **DE DIRECTIE.**

WEGGELOOPEN:

Een Bruine **JAGTHOND**, luisterende naar den naam van *BONKIE.* Die dezelve teregt brengt bij den Heer DONAGHY, Geweermaker, Nieuwendijk, H 8, zal eene goede belooning ontvangen. (24251)

MODES.

MEN VERLANGT ten spoedigste eene bekwame **MODISTE**, bekend met het maken van HOEDEN, MUTSEN en KAPSELS, tevens gelegenheid tot plaatsing van **TWEE** fatsoenlijke **LEERJONGE JUFVROUWEN.** Reflecteerende gelieve zich franco te adresseren onder Lett. L. F. Bureau Handelsblad. (24239)

Men vraagt: Een **JONGEN VOOR PAKHUISWERK** en het doen van **BOODSCHAPPEN**, P. G., tusschen 15 en 16 jaren oud, van goede Getuigen voorzien. Adres Franco onder Lett. C. D. bij de Boekhandelaars M. SCHOONEVELD & ZOON, Beurssteeg, E 188, te Amsterdam. (24023)

Als REIZIGER

liefst in het Vak van MANUFACTUREN, biedt zich aan ... van 26jarigen ouderdom, welke geruimen tijd in genoemd ... zaam is, waarvan eenigen tijd als Reiziger, en in staat is ... formatien te kunnen overleggen. Reflecterenden gelieven zich ... Brieven te adresseren, onder het Motto REIZIGER, ... delsblad.

S. C. ELION,

GRAVEUR,

is **VERHUISD** van de Muntsluis naar de Vijzelstraat, ... schen de Reguliersdwarsstraat en Heerengracht, bij den Heer ... Kunsthandelaar.

IMPOTENTIA VIRILIS.

Verlamming der Geslachts-Organen, belette Voortpl... en al de daardoor ontstane kwalen kunnen tot hunnen ... tuurstaat gebragt worden door eene **METHODE**, die b... physieke kracht, welke zij op het Organisme uitoefent en ... is, de oorzaak der kwaal op te heffen, zoodat de ziekten ... middelen schijnen te willen herstellen, door deze **METH...** baar moeten verdreven worden. Consulten op Maandag ... van 9 tot 1 ure, door J. J. BREEMER, Chir., te Amst... Kerksplein, J 447.

DILIGENCE-DIENST

TUSSCHEN

WAGENINGEN EN ARNHEM, VICE V...

te beginnen 15 November 1864.

Van WAGENINGEN naar ... des Morgens ten 8 Ure en ... ten 4 Ure.

Van ARNHEM naar WAG... des Morgens ten 8 Ure en ... ten 3 Ure.

Rijdt af te Wageningen Hotel *de Wereld* bij J. W. STEUK ... hem Hotel *de Constabel* bij de Wed. HOLSUM.

OMNIBUS-DIENST

tusschen WAGENINGEN en het Station EDE, van en ... nen, welke te Ede stilhouden.

Rijdt af Hotel *de Wereld* bij J. W. STEUK.

FIDELIO.

HEDEN DINGSDAG-AVOND TEN 9 URE VERGA...

Zu beachten.

Tüchtige **SÄNGERINNEN** für ein grosses Caffé ... Cöln, suche ich mit guter Gage, ebenso **TÄNZERINN...** ich hierauf Reflectirende sich sofort unter Beifügung von P... direct an mich zu wenden. **THEODOR SCH...**

CÖLN, 11 November 1864. AGENT,

(24249) Commödien-Strasse ...

DOOR PLAATSGEBREK ZIJN WIJ GENOODZAAKT VELE A... TOT EEN VOLGEND NOMMER TE LATEN LIGGEN.

SCHOUWBURGEN, CONCERTEN, ...

STADS SCHOUWBURG. Directie van Roobol, Tjassin... Dingsdag 15 Nov. Hoogduitsche opera-voorstelling door het ... van den Heer Arthur Deetz. Uit hoofde van de Repetitie ... *häuser*, eene tweede voorstelling van: *Don Juan*, opera ... of 9 tafereelen. Muziek van Mozart. De pause na het 1ste bedr...

Prijzen der plaatsen: Balcon f 3.50; Loge f 2.50; 1ste ... Part. f 1.50; 2de Amph. f 1; 1ste Gaand. f 0.70; 3de A... 2de Gaand. f 0.30.

Woensdag 16 Nov. (Abonnementen, Diplomata en Vrije ... van welken aard ook, niet gangbaar) ten voordeele van ... Kistemaker: *De jeugd van Koning Hendrik IV*, geschiedk... in 5 bedrijven of 7 tafereelen, naar het Fransch vrij ... J. Both J. Jzn. (Nooit op eenig Nederduitsch tooneel, maar op ... burg du Châtelet te Parijs, gedurende eenige maanden van ... den grootsten bijval alle avonden opgevoerd.) Gevolgd door ... tiende Voorstelling van *Aminta of het Napolitaansche Meisje* ... de Heer CHARLES BERNARD, bijgenaamd *Donato de* ... Weenen, de beroemde *danser met één been*, kweekeling ... meester Alfons Klass (als eene der twee gastvoorstellingen ... ren, in het 2de tafereel: *Manoeuvre de Matelot*, en in het ... *Bolero.* (Aanvang ten 7 ure. Het Voorstuk eindigt ...

GRAND THÉATRE, Amstelstraat, Directie A. van ... dag 15 Nov. Als eerste debut van den eersten gesang... S. Pohlmann van Berlin: *Pech-Schulze,* Original Posse ... Salingré, musik von A. Lang. Pech-Schulze, Herr S. Pohlm...

Gewone Prijzen: Eerste Rang Balcon f 1.25; Eerste ... Parterre 75 c.; Gallerij-Loge 50 c.; Gallerij 30 c.

Woensdag 16 Nov. Opéra-voorstelling: *Hochzeit des F...*

Donderdag 17 Nov. Eerste optreding van den Heer W... van het Stad-Theater te Riga.

Op aanvrage van vele geachte Habitué's van dit Theater ... Ondergeteekende besloten, dat de Zondagskaarten ook ... den loop van iedere week gangbaar zijn en is alzoo ... 12 Kaarten Eerste Rang f 12, 12 Kaarten voor den Eersten ... en 12 Kaarten voor het Parterre op f 6 bepaald. Bij ... prijzen worden deze Kaarten tegen den *inkoopsprijs* aan ... taling genomen. **A. VAN ...**

SALON DES VARIETES, in de Nes. Dingsdag ... tweede voorstelling van: *Der Verschwender oder Millionair* ... Original Zauberposse mit Gesang in in 3 Abtheilungen ... dern, von Ferdin und Raimund, Musik von Kreuzer.

Entrée 75 Cents. Aanvang ...

SALON DES VARIETÉS in de Amstelstraat. Ding... Eene 3de voorst. van: *De Grootmoeder*, nieuw groot melodr... reelen, naar het Fransch; op het Theatre de l'Ambigu C... scheiden malen achtereenvolgend met den meesten bijval ... gevoerd.

Entrée 75 Cts. in vertering. **BOAS & ...**

Plaatsen zijn aan het Locaal te bespreken.

Verwacht eerstdaags: *Een Familiegeheim*

PALEIS VOOR VOLKSVLIJ...

ZONDAG 20 NOVEMBER:

MIDDAG-CONCERT,

DOOR HET

MUZIEKCORPS VAN HET REGEMENT VELD-ARTILLE...

AANVANG 1 UUR.

GROOT AVOND-CONCERT,

DOOR BOVENGENOEMD CORPS.

AANVANG ...

De Leden van het Paleis, alsmede de Aandeelhouders tegen Afgifte der daarvoor bestemde Bewijzen ... hebben op beide CONCERTEN Toegang.

DES AVONDS HET PUBLIEK à 50 CENTS.

AMSTERDAM BIJ GEBR. DIEDERICHS. — GEDRUKT BIJ C. A. ...

BIJVOEGSEL
van het ALGEMEEN HANDELSBLAD van
Dingsdag 15 November 1864, N°. 10261.

STATEN-GENERAAL.

MEMORIE VAN BEANTWOORDING, betreffende het 1ste Hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1865.

§ 1. Bij den aanvang van het onderzoek der Kamer van de Staatsbegrooting voor 1865 werden door een deel der leden onderscheidene bezwaren tegen het tegenwoordige Bewind in het midden gebragt. Het zijn echter veelal dezelfde grieven, die reeds meermalen werden behandeld, zoodat de Regering welligt zou kunnen volstaan met aanhaling van hetgeen reeds in het verslag zelf door andere leden, of ook bij vroegere gelegenheden door haar zelve geantwoord is. Met betrekking tot die grieven diene echter het volgende.

Gebrek aan gemeenschap met het Parlement. Maar de Regering vraagt: wanneer bleef zij daarin achterlijk, voor zooveel »het gemeen overleg" bestaat in het rekenschap geven waar die wordt gevraagd? Hare houding bij de jongste discussien over het adres van antwoord op de troonrede is, meent zij, in en door de discussie zelve volkomen geregtvaardigd. Zij, die de wet omtrent het onderwijs in Indische taal-, land- en volkenkunde een zeer onvolledig zamenstel noemen, verkeeren, naar het oordeel van het Gouvernement en van den wetgever, in dwaling; de organisatie der instelling heeft de wetgever zelf verlangd aan den Koning ter regeling over te laten. Wat de voorwaarden van benoembaarheid tot Indische ambten betreft, de Regering heeft zich daaromtrent in het openbaar verklaard. Ten opzigte van de slechte werking der regeling omtrent de uitgifte van suikercontracten op Java en van die regeling zelve wordt verwezen naar vroegere breedvoerige gedachtenwisseling hieromtrent, nog het laatst bij de behandeling van het adres van antwoord op de troonrede in de Eerste Kamer, toen door den Minister van Kolonien werd herhaald wat hij reeds vroeger te kennen gaf, namelijk, dat het den contractanten werd overgelaten, die regeling al dan niet aan te nemen. In geen geval wordt echter, door die regeling, geprajudicieerd de bij de troonrede toegezegde ontwerpen, welke met landbouw- en nijverheidsondernemingen daar te lande in verband staan.

De Minister van Binnenlandsche Zaken heeft nimmer eene wet op de concessien zoo dringend noodzakelijk genoemd, dat daarvoor al het overige op elk tijdstip zou moeten wijken. Men weet zeer goed, dat een door hem toegezegd voorstel, zooveel van hem afhangt, niet zal uitblijven, al moet het ook op andere wachten.

Bij de bedenking tegen de herhaalde aanvraag van gelden voor eene bouwcommissie heeft men een eersten eisch der ministeriele verantwoordelijkheid miskend. De Minister is verpligt, op de middelen aan te houden, zonder welke hij zijne taak niet kan volvoeren. Zou men willen dat hij een omweg zocht, of hetgeen moet worden gedaan zwijgend liet rusten, dewijl hij tegen nieuwe inroeping van het gemeen overleg opzag?

Men verwijt aan het Ministerie, dat het menige belangrijke zaak onafgedaan laat, als of het mogelijk ware alle op eenmaal af te doen, en da Kamer niet met wetsontwerpen overladen ware. Men heeft zich daarbij ook niet de uitvoerigheid en langdurigheid der parlementaire behandeling te binnen gebragt, waardoor snelle opvolging van nieuwe ontwerpen natuurlijk belemmerd wordt.

Ten opzigte van het »groote beginsel van scheiding van Kerk en Staat was," zoo zegt het Voorloopig Verslag, »in de laatste jaren hoegenaamd geen vooruitgang te bespeuren. De schuld daarvan wordt eensdeels geweten aan het Hervormde kerkgenootschap, hetwelk voortdurend scheen te willen leunen op den Staat, en anderdeels aan de Regering, die zich afhankelijk scheen te maken van het gemis van ijver aan de zijde van dat kerkgenootschap om de banden los te maken, welke het nog verbinden aan den Staat.

Eene juistere kennis van het gebeurde en van den tegenwoordigen toestand zou het ongegronde van die klagt en van dat verwijt doen inzien. Bij de beraadslagingen over de begrootingen der beide vorige jaren en ook in de Memorie van Toelichting behoorende bij de begrooting van Hoofdst. IV B voor 1865 is een en ander opgenoemd, waarin de Regering zich werkzaam betoond heeft tot vrijmaking der Kerk van iederen band, welke in strijd met de haar toekomende vrijheid nog bestaat, waarvan vereenvoudiging in de behandeling van zaken en wijziging of opheffing van voor de Kerk verbindende voorschriften het gevolg is geweest. Het geldt vooral de handelingen der kerkelijke vergaderingen, waarmede iedere bemoeijing der Regering, welke te voren, ook nog tot op den laatsten tijd, plaats had, heeft opgehouden. Het ontslag der predikanten is geheel aan de Kerk overgelaten, met voorbehoud aan de Regering om na het ontslag de regtmatigheid der aanspraak op pensioen te beoordeelen. In gelijken zin bepaalt zich de bemoeijing der Regering met de beroeping van leeraren alleen tot de beoordeeling van de aanvraag tot het voortdurend genot van landstractement.

Met de oprigting van nieuwe gemeenten laat de Regering zich niet verder in dan de wet van 10 September 1853 (Staatsblad n°. 102) heeft bepaald. De bemoeijing met kerkelijke armbesturen geschiedt, waar die onvermijdelijk is, door het Departem. van Binnenl. Zaken, zoo als ook de vragen ten aanzien van kerkbouw binnen den afstand, bij de wet van 1853 bepaald, bij eene andere afdeeling van het Departement van Justitie worden behandeld. Zoo poogt men meer en meer de werkzaamheden van het voormalig Departement van Hervormde Eeredienst te verminderen en op andere departementen van algemeen bestuur over te dragen. Naar buiten mag daarvan weinig gezien worden, het neemt niet weg dat men meer en meer het doel nadert.

Dat voor het oogenblik nog afzonderlijke administratien ter bereiking van het bij de opheffing der Departementen van Eeredienst beoogde doel, vooral voor de Hervormde Eeredienst noodig zijn, daarvan ligt de oorzaak voor een goed deel in den eigaardigen toestand van het Hervormde kerkgenootschap, doch is niet uitsluitend aan dat kerkgenootschap, maar veeleer aan den Staat te wijten. Deze heeft, dat kerkgenootschap tot heerschende kerk verheffende, het meer dan eenig ander beheerscht. Van daar dat die Kerk, zelfs na de verandere orde van zaken verward in den doolhof van wetten, openbare verordeningen en reglementen, nooit een eigen zelfstandig bestaan gehad heeft, noch wat hare inrigting betreft, noch wel voornamelijk wat het beheer harer goederen aangaat. Wanneer deze stand van zaken niet vooraf op regelmatige wijze veranderd zal zijn, gaat de Hervormde Kerk een staat van wanorde te gemoet, welke niet aan hare bestuurders, maar aan den Staat, die haar zoo lang eigenmagtig beheerde en haar nu ontijdig aan zich zelve overliet, te wijten zou zijn. Wanneer dus nog niet tot opheffing der beide administratien kan overgegaan worden, is dit het gevolg van een toestand, waarin inzonderheid de Hervormde Kerk door regeringsbeginselen van vroegeren tijd gebragt is. Nog altijd beschouwt de Regering het bestaande alleen als overgangsmaatregel. Wanneer zij geslaagd zal zijn, de banden, welke nog ten aanzien van het beheer der kerkelijke goederen tusschen haar en de Kerk bestaan, los te maken, zal de voornaamste hinderpaal tot het bereiken van het gewenschte doel uit den weg geruimd zijn.

Na hetgeen gedurende vele jaren over de opheffing van de Departementen van Eeredienst aan de eene en aan de andere zijde is gezegd en geschreven, schijnt het onnoodig daarop terug te komen. Dit ééne mag intusschen worden opgemerkt, dat de tegenwoordige administratien met haar gering personeel en nadat vele harer werkzaamheden hebben opgehouden of tot andere departementen zijn overgegaan, weinig stof aanbieden om haar weder tot twee departementen van algemeen bestuur te verheffen.

Omtrent hetgeen wordt gezegd met betrekking tot den gang der werkzaamheden bij het Departement van Justitie wordt verwezen naar de beantwoording van het Voorloopig Verslag over het IVde hoofdstuk *A*.

Ten slotte het bezwaar, dat van die onveranderlijkheid van beginsel, welke het tegenwoordig Kabinet zou kenmerken, weinig te bespeuren is. De vervanging echter van twee leden van het Kabinet heeft in zijne leidende gedachte geenerlei wijziging veroorzaakt; voorts wordt niet begrepen de opmerking, dat de benoeming der Staatsraden in buitengewone dienst zeer moeijelijk zou zijn overeen te brengen met den geest der artt. 4 en 5 der wet van 1861 op den Raad van State; en eindelijk vindt hetgeen in dit opzigt van den Minister van Financien en zijne belastingplannen wordt gezegd, eene breedvoerige wederlegging in § 1 van de Memorie van Toelichting op het ontwerp der personele belasting, waarheen, voor zooveel noodig, wordt verwezen. Alleen nog dit: de uitdrukking in het verslag. dat de Minister van Financien thans op den weg is om van de drie hoofdbeginselen die hij in 1862 predikte — onafhankelijkheid van de koloniale baten, afschaffing der plaatselijke verbruiksbelastingen en vermindering der rijksaccijnsen op eerste levensbehoeften, — in het belang van het in werking brengen der beide laatste, het eerste geheel over boord te werpen, — die uitdrukking schijnt niet juist. Vooreerst zal hoogst waarschijnlijk, zoo als in het verslag te regt wordt opgemerkt, de afschaffing der plaatselijke accijnsen zonder belangrijke opofferingen van het Rijk kunnen worden verwezenlijkt; en in de tweede plaats kan men niet spreken van het geheel over boord werpen van een beginsel, als de toepassing van een zoodanig beginsel tijdelijk moet achterwege blijven, omdat anders een veelomvattende en heilzame maatregel niet zou kunnen worden tot stand gebragt.

§ 2. In de redevoering, gehouden bij de indiening der Staatsbegrooting, heeft de minister van Financien getracht, zonder eenige terughouding en zoo duidelijk mogelijk uiteen te zetten zoowel den finantiëlen toestand van het oogenblik, als de uitzigten voor de toekomst. Het deed hem dus leed te vernemen, dat velen zich met dat staatsstuk weinig ingenomen toonden, omdat zij daarin niet alleen helderheid van voorstelling misten, maar zelfs iets gewrongens en onduidelijks aantroffen. Gaarne echter had de Minister meer bepaald zien aangewezen, waarin dat een en ander bestond, ten einde in het vervolg te trachten aan zijne voorstellingen meer duidelijkheid bij te zetten. Hij mag toch niet aannemen, dat het gebruik van de woorden *batig slot*, waar welligt een ander woord meer juist ware geweest, daartoe niet weinig zoude hebben bijgedragen. De Minister wist te spreken voor leden van de Staten-Generaal, en hij mogt dus verwachten, dat de woorden batig slot, in het verband waarin deze voorkwamen, met geene mogelijkheid tot misvatting konden aanleiding geven. Evenmin mag de Minister aannemen, dat die mindere helderheid van betoog, waarover men zich beklaagt, zou zamenhangen met de blijkbare strekking om den algemeenen toestand der geldmiddelen gunstiger voor te stellen dan die werkelijk is, om het uittrekken der koloniale baten van twee verschillende jaren te regtvaardigen en om daardoor te bemantelen een tekort, dat op de dienst van 1865 zou bestaan.

Wat betreft het uittrekken van twee koloniale batige sloten, de Minister heeft daarvoor breedvoerig, en naar hij meent duidelijk, de redenen opgegeven. Het geschiedde enkel om minder geld renteloos in de schatkist te doen blijven; een bezwaar waarop de Kamer meermalen, en te regt, gewezen had, maar waaraan, naar de meening der Regering, op geene andere, meer geschikte wijze was te gemoet te komen. De Kamer schijnt dan ook, blijkens het aangeteekende op blz. 12 van het verslag, tegen deze handeling geen bezwaar te hebben en heeft de bedoeling des Ministers, om zooveel geld als slechts eenigzins mogelijk is tot amortisatie te besteden, toegejuicht. De Minister kan dan ook met deze handeling geene andere bedoeling hebben dan deze. Had hij dezen maatregel niet voorgedragen, dan zou de som van *f* 20,450,000, uitgetrokken als vermoedelijk koloniaal batig slot van 1865, zijn verminderd tot *f* 12,053,497, uitmakende den bekenden rentepost van *f* 9,800,000 en de *f* 2,253,497, die vroeger regtstreeks uit de Indische geldmiddelen werden betaald. De middelen zouden alzoo *f* 8,396,503 lager zijn geweest. En dit zou geen ander bezwaar hebben opgeleverd, dan dat eene buitengewone amortisatie van *f* 6,190,746 had moeten achterwege blijven en eene som van *f* 2,205,757 uit het vermoedelijk overschot van 1864 onder de middelen had moeten worden opgenomen. Op die wijze zou de begrooting voor 1865, evenzeer als nu, sluiten met een overschot van *f* 404,285. Of wil men geen overschot berekenen, hetgeen welligt in dat geval eigenaardiger zou zijn, dan daalt het aanvullingscijfer uit de dienst 1864 tot ruim *f* 1,800,000, zoodat op die dienst nog altijd zou overblijven eene som van omstreeks 3½ millioen.

En wat nu betreft de zoo blijkbare strekking om den algemeenen toestand der geldmiddelen gunstiger voor te stellen dan die werkelijk is, of, zoo als aan het slot dezer paragraaph wordt gezegd, de naakte waarheid aan de Vertegenwoordiging te onthouden, de Minister verklaart niet te begrijpen welke reden hij daarvoor zou gehad hebben. Hij had niets te bemantelen, niets te verzwijgen, want hij is zich niet bewust, iets te hebben gedaan of iets te hebben nagelaten, wat aan de kennisneming der Vertegenwoordiging behoeft te worden onttrokken. Het was dan ook zijn streven, om de Vertegenwoordiging zoo duidelijk en volledig mogelijk in te lichten omtrent onzen finantiëlen toestand. Is hij daarin naar sommiger meening te kort geschoten en bleef er in zijne voorstelling nog menige duisterheid over, het doet hem leed, want het is tegen zijne bedoeling. Maar hij had liever gezien, dat men hem dat duistere had aangewezen en naar meerder licht gevraagd. dan, zoo als nu, veronderstellingen te opperen, waarvoor geen enkele grond bestaat en die hij dan ook met kracht van zich afwerpt.

Maar, zegt men, er bestaat een tekort, en dat had niet onvermeld behooren te worden gelaten. Het verslag zelf bewijst, hoe onvruchtbaar en moeijelijk het onderzoek is naar het al of niet bestaan van een zoodanig tekort en naar de hoegrootheid er van, wanneer, zoo als hier werkelijk het geval is, de begrooting met een overschot sluit, nadat alle mogelijke gewone en buitengewone uitgaven uit voorhanden middelen hebben kunnen worden bestreden, en het overschot op de loopende dienst, tot een bedrag van minstens 5¼ millioen, nog onaangeroerd blijft. Drieërlei meeningen worden dan ook omtrent dat tekort ontwikkeld, naar mate van het standpunt waarop men zich plaatste. Die meeningen loopen nog al uiteen. Volgens de eerste was er een tekort van *f* 3,134,253.33; volgens de tweede een van *f* 15,759,253.33, terwijl volgens de derde van geen tekort hoegenaamd sprake kan zijn.

Men heeft dan ook, blijkens het verslag, de bestaande moeijelijkheid gevoeld. Niet eens, zegt men, deed dat verschil over gewone en buitengewone uitgaven hier alles af. Er bestaat, voegde men er bij, in dien zin een tekort, dat de Regering in de afgeloopen jaren de uitgaven, ook voor spoorwegen en amortisatie, ruim heeft kunnen ramen, zonder dat toekomstige koloniale baten of bijdragen aangesproken behoefden te worden, terwijl nu de koloniale bijdragen van 1865 in haar geheel in ontvang worden gebragt.

De Minister meent te mogen vragen, of van een tekort in dien zin werkelijk afzonderlijk melding had behooren te worden gemaakt, als de koloniale bijdragen van 1865, waardoor dat tekort zou worden aangeduid, in haar geheel op de begrooting worden uitgetrokken?

In deze paragraaph worden voorts nog enkele punten aangeroerd, die eene korte beantwoording vorderen.

De juistheid der som van *f* 2,253,497, vroeger regtstreeks uit de Indische geldmiddelen gekweten, is, zegt men, betwistbaar; de hier in aanmerking komende Oost-Indische uitgaven voor 1865 zijn niet volkomen dezelfde als voor 1864. Dit wordt ook niet beweerd, zoo als het dan ook een ander cijfer is dan dat van 1864. Het thans uitgetrokken cijfer is zamengesteld als volgt:

ten behoeve van Oost-Indie.............................*f*	438,497
subsidien voor West-Indie, zoo als die thans voorloopig zijn uitgetrokken..............................	1,815,000
	f 2,253,497

Het is met geene mogelijkheid anders op te geven, zoolang niet bij de indiening eener begrooting de juiste cijfers voor de West-Indische subsidien kunnen worden uitgetrokken.

Men acht het niet juist, dat als buitengewone amortisatie eene som van *f* 10,005,000 wordt in rekening gebragt, zonder tevens te vermelden, dat daarin de *f* 3,809,253.33 uit den afkoop van den Scheldetol begrepen zijn, die niet anders dan tot schulddelging kunnen worden besteed Behalve dat in den uitgewerkten en toelichtenden staat op hoofdstuk VII *A* de som van *f* 3,809,253.33 afzonderlijk is genoemd, schijnt daaraan het karakter eener buitengewone amortisatie niet te kunnen worden ontzegd. Althans eene gewone amortisatie is het in geen geval. De Minister heeft echter in zijne redevoering noch van gewone, noch van buitengewone amortisatie gesproken, maar op bladz. 6 alleen gewezen »op de som van *f* 10,005,000, die boven het gewone bedrag van één millioen is aangewezen tot het amortiseren van schuld."

Eindelijk acht men het betwistbaar, of eene uitgaaf als die van een millioen voor den Rotterdamschen waterweg, welke nog verscheidene jaren de Staatsbegrooting bezwaren zal, wel onder de buitengewone kan worden gerangschikt. De Minister deelt in het gevoelen, dat, wil men geene verkeerde denkbeelden omtrent den toestand van 's lands finantiën doen ontstaan, het begrip van buitengewone uitgaven zooveel mogelijk moet worden beperkt. Hoe men daarover vroeger dacht, blijkt bij voorbeeld uit de Staatsbegrooting voor 1860, alwaar onder bijlage C op de Memorie van Toelichting van Hoofdstuk V een staat van buitengewone uitgaven voorkomt, bevattende niet minder dan 29 artikelen van allerlei aard. Sedert is men daarvan, en te regt, teruggekomen. Maar nu moet men ook, aan den anderen kant, niet weder te ver gaan en gelden voor den Rotterdamschen waterweg en de Staatsspoorwegen als gewone uitgaven aanmerken. Voor werken van zulk een overwegend belang voor onze materiële welvaart zouden ongetwijfeld gelden moeten worden geleend, indien wij niet het geluk hadden, de daarstelling uit onze inkomsten te bestrijden. En uitgaven voor werken, die een zoodanig karakter hebben, zijn zeer zeker niet onder onze gewone uitgaven te rangschikken.

§ 3. In § 4 van het Voorloopig Verslag op hoofdstuk I van de Staatsbegrooting voor 1864 heeft men eene lange lijst van uitgaven opgesomd, welke de begrooting van het loopende jaar zouden kunnende bezwaren. Thans is men nog een stap verder gegaan en heeft men zich niet bepaald tot uitgaven, die men in den loop van dat jaar mogelijk achtte, maar ook tot dezulke, die in het verschiet zich vertoonden en waarop voor de toekomst moest worden gerekend.

Even als in het vorig jaar, erkent de Regering ook nu, dat in den loop van een jaar meerdere uitgaven kunnen noodzakelijk zijn, dan waarop bij de begrooting heeft kunnen worden gerekend. En wanneer die zich voordeden, zou de Regering zich verpligt rekenen, daaromtrent de noodige voorstellen aan de Kamer te doen. Ook in 1864 is dit geschied, maar het is niet van dat belang geweest, of op deze dienst kan nog een overschot van 5¼ millioen worden te gemoet gezien. Men behoort dan ook, wanneer men aan de eene zijde wijst op de vermeerderde uitgaven, aan den anderen kant op toenemende inkomsten te wijzen. De opbrengst der belastingen neemt in de laatste jaren belangrijk toe en men mag dus ook over 1865 eene niet onbelangrijke vermeerdering verwachten. Ook op de uitgaven is steeds een overschot en reeds in 1865 doet de amortisatie van dat jaar zich gevoelen. Eene belangrijke domeinveiling is dezer dagen gehouden, waarvan de opbrengst is geweest ruim *f* 490,000, terwijl er in het volgend jaar nog twee soortgelijke veilingen moeten plaats hebben en nog meerdere in het verschiet liggen. En neemt men nu in aanmerking, dat al die verkochte of te verkoopen gronden tot nu toe aan den Staat geene inkomsten opleverden, omdat het òf nieuw ingedijkte polders òf pas verkregen gronden waren, dan behoeft het geen betoog, dat hierdoor al wederom onze uitgaven moeten verminderen. Er staan dus tegenover het donkere tafereel, dat men heeft opgehangen, nog wel enkele lichtere punten over.

Daarenboven, als men uitgaven opsomt, waarop voor de toekomst moet worden gerekend, dan dient men ook in aanmerking te nemen uitgaven die thans plaats hebben en binnen enkele jaren zullen wegvallen. Het is genoeg hier te wijzen op den Rotterdamschen waterweg en vooral op de Staatsspoorwegen. Nog enkele jaren, en deze werken zijn voltooid. En behalve de meerdere staatsinkomsten die daarvan het gevolg moeten zijn, zullen wij uit de alsdan beschikbaar komende sommen menige nuttige uitgaaf kunnen doen, die in deze paragraaph van het verslag als in het verschiet wordt voorgesteld.

Maar behalve dat, is er op die geleverde schets nog wel het een en ander af te dingen. Zoo zegt men, dat voor de droogmaking van de plassen beoosten Rotterdam, volgens de Memorie van Toelichting des Ministers, waarschijnlijk over 1865 eenige tonnen gouds meer noodig zullen zijn dan thans wordt aangevraagd. Maar men vergeet er bij te voegen, dat in diezelfde Memorie van Toelichting wordt te kennen gegeven, dat het hier enkel geldt eene overschrijving van het eene jaar op het andere. Voor 1864 is voor de bedoelde droogmaking uitgetrokken eene som van *f* 288,000. Daarvan heeft slechts zeer weinig kunnen worden besteed, en nu zal men waarschijnlijk een aanzienlijk deel van die som voegen bij het cijfer van *f* 310,000, dat voor 1865 wordt aangevraagd. Hetgeen dus in 1865 *meer* zou worden uitgegeven, wordt *minder* uitgegeven over 1864, en dat mindere strekt om het overschot op de dienst van dit jaar te verhoogen. De maatregel heeft volmaakt hetzelfde karakter als het uittrekken op de begrooting voor 1865 eener som van *f* 2,500,000 voor tegemoetkoming aan gewezen eigenaren van slaven; een maatregel dien men, blijkens het aangeteekende op bladz. 6 van het verslag, niet anders beschouwt dan als eene overschrijving van het jaar 1863 op 1865. Daarenboven vergete men niet, dat het geld, uitgetrokken voor de droogmaking der plassen beoosten Rotterdam, meer is een voorschot dan eene uitgaaf, omdat, zoo als reeds vroeger werd te kennen gegeven, bij den verkoop dier drooggemaakte gronden de gelden weder grootendeels in 's Rijks schatkist terugkeeren. Nog wordt er in het verslag op gewezen, dat op de begrooting van Oorlog niets voor de ontmanteling van Bergen-op-Zoom wordt uitgetrokken. Maar in het Voorloopig Verslag omtrent het VIIIste hoofdstuk wordt er juist op gewezen, dat men »met voldoende zekerheid meende te mogen veronderstellen, dat de opruiming van vestingwerken niet alleen der schatkist niets zou kosten, maar integendeel haar welligt nog baten zou verschaffen, wanneer slechts op redelijke wijze daarbij wordt te werk gegaan: dat is door verkoop van het terrein en de overtollige gebouwen (des noodig onder voorwaarde van behoorlijke slechting der verdedigingswerken) en niet door ontmanteling op kosten van den Staat." De ontmanteling van Bergen-op-Zoom schijnt dus voor de schatkist geen bezwaar te kunnen opleveren; want men mag toch aannemen, dat de Regering het voordeeligste middel zal kiezen. Eindelijk, om niets meer te zeggen, wordt gesproken van een openbaar gerucht, naar hetwelk een ongehoord aantal millioenen zou noodig zijn voor eene geheele hervorming van ons defensiewezen, inzonderheid van onze kustdefensie. En uit dat alles wordt dan de veronderstelling afgeleid, dat het totaalcijfer der geraamde uitgaven voor 1865, vóór dat jaar ten einde is, nog eene aanmerkelijke verhooging zal ondergaan. De Minister meent de leden, die hier zoozeer hunne bezorgdheid aan den dag leggen, te moeten aanraden zich tot feiten en niet tot geruchten te bepalen, terwijl hij er, tot geruststelling, meent te kunnen bijvoegen, dat hoe fabelachtiger de cijfers zijn die een gerucht aangeeft, hoe minder ze in den regel tot verwezenlijking komen.

§ 4. Naar het gevoelen van zeer vele leden heerscht ook onzekerheid met opzigt tot de vraag, of de geraamde inkomsten voor 1865 aan de zeer gunstige verwachting des Ministers zal voldoen. En daarbij wordt gewezen op de wederaanbieding der zegelwet en op den invloed, dien het plan des Ministers omtrent de afschaffing der plaatselijke verbruiksbelastingen op de opbrengst der gewone middelen hebben zal. De nieuwe zegelwet kan stellig niet vóór 1 Julij ingevoerd worden, en dan zouden tevens de wijzigingen in onze suiker-wetgeving moeten in werking komen, zoodat het verlies op het eene ruimschoots door de verhoogde inkomsten van het andere reeds voor 1865 wordt gedekt. Op de vraag, of men moet aannemen, dat de maatregel der afschaffing van de plaatselijke accijnsen, ook indien hij in 1865 tot stand komt, zijnen invloed op de begrooting van dat jaar nog niet zal doen gevoelen, kan toestemmend geantwoord worden. Blijkens de slotbepalingen van de ingediende ontwerpen kan de invoering niet plaats hebben vóór 1 Mei 1866, op de gronden in de memorien ontwikkeld. Op de begrooting voor 1865 kan dus deze maatregel van geenerlei invloed zijn.

Werkelijk zal de in 1864 te verkoopen gouvernements-koffij zich bepalen tot eene hoeveelheid van plus minus 800,000 pikols, of ongeveer 70,000 pikols minder dan waarop vroeger is gerekend.

In de acht veilingen, gedurende dit jaar gehouden, zijn, voor rekening van het Gouvernement, omstreeks 717,000 pikols verkocht, welke *f* 31,394,000 hebben opgebragt. Nog circa 83,000 pikols zullen in November worden aangeboden, waarvan de opbrengst wordt geschat op plus minus *f* 3,486,000, gerekend tegen *f* 42 den pikol; hetgeen nog eenigzins is beneden den prijs in de October-veiling verkregen. De totale opbrengst van de in 1864 verkocht wordende koffij zal beloopen in ronde cijfers *f* 34,880,000 of ruim een millioen gulden minder dan in de maand Augustus jl. geraamd. Maar daartegen staat over, dat tot aanvulling van het geldelijk tekort in Nederlandsch Indie ruim een millioen gulden minder zal worden uitgegeven dan toen is geraamd.

Ook de opbrengst van den gouvernements-indigo, in het loopende jaar in Nederland verkocht, zal, ten gevolge van minder aangeboden hoeveelheid, omstreeks een millioen gulden blijven beneden het geraamde cijfer, welk verschil echter nagenoeg zal worden gedekt door de meerdere opbrengst van andere producten en hoogere ontvangsten van anderen aard.

Wat de berekening der koloniale bijdragen voor 1865 betreft, moet in de eerste plaats worden opgemerkt, dat bij het opmaken der raming op 3 Augustus jl. geene zoo ongunstige berigten omtrent den oogst van 1864 hier te lande waren ontvangen. Bedoelde raming steunde — gelijk bij hare mededeeling aan de Staten-Generaal is kenbaar gemaakt — wat de hoeveelheden betreft, doorgaans op de uitkomsten der tien laatste jaren, en week derhalve, ook in dat opzigt, niet af van den grondslag waarop dergelijke ramingen sedert vele jaren zijn zamengesteld. Uit den aard der zaak zijn zij echter zeer wisselvallig. Daarom is dan ook bij hare aanbieding gezegd, dat het geene opmerking behoeft, dat die raming, »om verschillende redenen, voor wijziging in hare uitkomsten vatbaar is."

De sedert ontvangen ongunstige berigten omtrent den koffijoogst van 1864 zullen natuurlijk daarop niet zonder invloed blijven, ofschoon zeker niet in die mate als bij deze paragraaph schijnt te worden gevreesd; immers in den regel is de gedurende een jaar in Nederland verkocht wordende koffij voor verreweg het grootste gedeelte afkomstig van de oogsten der twee voorafgaande jaren.

Zoo zal derhalve in 1865 worden verkocht koffij geoogst in 1863 en 1864. Volgens ontvangen berigten van Java, zijn uit den oogst van

1863 aan het Gouvernement geleverd..........................	1,100,891 pik.
en zullen vermoedelijk uit dien van 1864 geleverd worden	591,879 »
Te zamen......	1,692,770 pik.
Daarvan zullen in Indie worden verkocht............	100,000 »
Blijft........	1,592,770 pik.

Berekent men nu dat daarvan de helft in 1865 in Nederland zal worden verkocht, en die berekening is niet overdreven, dan verkrijgt men 796,385 pikols. Maar nu moet niet worden uit het oog verloren, dat de geraamde netto opbrengst van *f* 38.38 per pikol naar de tegenwoordige marktwaarde van het artikel veel te laag is. Ondanks de heerschende geldkrisis is in October jl. voor de in die maand verkochte gouvernements-koffij gemiddeld p. m. *f* 42¼ per pikol gemaakt. De opinie voor het artikel verkeert in eene zeer gunstige stemming, zoodat zonder niet te voorziene omstandigheden eene aanmerkelijke prijsverhooging te wachten is.

Dit nu zal evenwel niet noodig zijn, want om de geraamde opbrengst voor 1865, ad *f* 33,390,600, te verkrijgen, behoeven de voormelde 796,385 pikols gemiddeld slecht circa *f* 41.93 per pikol op te brengen of omstreeks 32 c. per pikol minder dan in de laatste veiling is verkregen.

In verband met het voornemen van eenige leden, om bij de behandeling van hoofdstuk IX der begrooting terug te komen op de zaak der maandelijksche veilingen, zij het vergund hier te verwijzen naar het daarop te geven antwoord. Intusschen wordt reeds voorloopig aangeteekend, dat de opgaaf bij deze paragraaph gedaan, als zou de tin, »toen dit product voor het eerst naar de nieuwe wijze van veilen verkocht werd, eene daling van *f* 20 per pikol hebben ondergaan," op eene vergissing moet berusten, want vóór de aankondiging der gouvernements-veiling, welke op 3 Junij plaats had, stond de tin, waarvoor in Januarij te voren *f* 73 was bedongen, genoteerd op *f* 67; vóór de veiling was de prijs reeds teruggeloopen tot *f* 64 nominaal, wijl er in afwachting der veiling geen handel was en in de veiling, die coulant afliep, is gemaakt *f* 61¾.

Overigens is het ligt te verklaren, dat bij eene teruggaande markt en eene zoo aanzienlijke veiling als op 29 Junij jl. is gehouden, bestaande uit ruim 78,000 pikols, de prijs, welke sedert tot ƒ 59½ is teruggeloopen, eenigermate werd gedrukt.

Dit komt veel meer aanneembaar voor dan dat de achteruitgang van prijs zou zijn veroorzaakt doordat van wege het Gouvernement bij den aanslag der jongste veiling slechts stilstand van *acht* maanden, in stede van *twaalf* is aangekondigd. Dit toch was de *eenige* verandering ten aanzien van dit product gemaakt.

De begrooting van Nederlandsch Indie over 1864, waarvan het onderzoek nog niet geheel is afgeloopen, zal eerlang aan de Tweede Kamer worden medegedeeld. Daaruit zal blijken dat, vergeleken met 1863 de amfioenpacht op ƒ 1,483,408 *minder* is geraamd.

Met uitzondering van de ontvangsten en uitgaven voor rekening van anderen, zijn in de uit Indie ontvangen stukken de uitgaven geraamd op

de uitgaven geraamd op	ƒ 89,467,730.14½
en de ontvangsten op	61,110,325.00
blijft tekort in Indie	ƒ 28,357,405.14½
zijnde *meer* dan bij de begrooting van 1863 geraamd (zie gedrukte stukken, zitting 1863/64, CXVIII, staat A, nº. 39)	5,034,199.72

Tot dekking van het vermoedelijk tekort over 1864 zal, zoo als hierboven is opgegeven, slechts circa ƒ 28,500,000 noodig zijn of ruim ƒ 4,000,000 *meer* dan voor 1865 geraamd.

De mindere raming voor laatstvermeld jaar staat in verband met de uitzending van ƒ 3,000,000 specie in 1864, welke voor de dienst van 1865 zal worden gebruikt. In vroegere jaren werd in de maanden October—December geld naar Indie verzonden, dat eerst werd gefactureerd en geboekt in het volgende jaar.

Ofschoon nu die gelden werkelijk niet vroeger in Indie kunnen aankomen dan in de maanden Februarij—April op de uitzending volgende, is echter de bedoelde wijze van boeking minder regelmatig voorgekomen en daaraan derhalve een einde gemaakt; hoewel het niet valt te ontkennen dat, zoolang dergelijke kas-operatien een onderdeel van raming der koloniale bijdragen uitmaken, op de daarmede in verband gebragte resultaten niet valt te rekenen.

Het overige verschil in het geraamde cijfer van het tekort voor 1865, ad ƒ 1,000,000, lost zich op in de verwachting, dat het administratief kapitaal in Nederlandsch Indie onder ultimo December 1864 *meer* zal bijdragen dan ƒ 12,500,000.

Tusschen begrooting en uitkomst bestaat toch vaak een aanmerkelijk verschil.

§ 5. Te regt wordt door eenige leden te kennen gegeven, dat men zich aan overdrijving schuldig maakt, wanneer men de uitzigten omtrent onze finantien ongunstig noemt, nu een enkel jaar de koloniale baten lager zijn dan andere jaren het geval was. Drie jaren geleden was het cijfer dier bijdragen nog lager dan nu; en wat is daarop gevolgd? Dat wij sedert 1862 *veertig* millioen hebben kunnen aanwijzen voor den aanleg der spoorwegen, en den Rotterdamschen waterweg voor een deel hebben tot stand gebragt; dat wij den kostbaren maatregel van de emancipatie der slaven, zonder buitengewone inspanning, hebben kunnen bestrijden, en dat wij door amortisatie van schuld ons renteeijfer omstreeks één en één derde millioen hebben teruggebragt. Waar zulke feiten spreken, daar kan onze finantiele toestand niet ongunstig genoemd worden, vooral als men bedenkt, dat de kostbare maatregel der emancipatie nimmer terugkeert, en dat het geld voor den aanleg der spoorwegen reeds voor het grootste deel is aangewezen. Aan het slot van § 1 van het verslag scheen men daarvan dan ook zoodanig overtuigd, dat men wees op de gunstige omstandigheden waarin de Minister zich bevond, om zijne fiscale hervormingen tot stand te brengen. Hij plukt, zeide men, de vruchten van het buitengewoon rijk vloeijen der koloniale baten in de laatste jaren, en behoeft zich minder dan sommige voorgangers om den zwaren last te bekommeren, dien de spoorwegplannen op 's Rijks schatkist legden of dreigden te leggen.

Men kon niet toestemmen de juistheid van de bewering des Ministers, dat wij, wat de onafhankelijkheid van de koloniale baten betreft, sedert het vorig jaar weder een aanmerkelijken stap voorwaarts hebben gedaan, en vond daarin al wederom een streven, om den staat van zaken gunstiger te kleuren dan die werkelijk is. En toch, het feit is niet te loochenen, ook al plaatst men zich op het standpunt, waarop de hier bedoelde leden zich geplaatst hebben. Men zegt het millioen van den Rotterdamschen waterweg en de ƒ 2,253,497, die vroeger regtstreeks uit de Indische geldmiddelen werd betaald, zijn ter zijde gesteld, en die ter-zijde-stelling kan men hier niet toelaten, want het zijn gewone uitgaven. Welnu, dan voege men ze bij het cijfer der gewone uitgaven, zoo als dat door den Minister is opgegeven. Maar doet men dat voor 1865, dan behoort men het ook te doen voor 1864, ten einde tot eene juiste vergelijking te geraken. En in dat geval is de rekening als volgt:

Voor 1864 zijn de gewone uitgaven geraamd op	ƒ 73,645,889.72
Voeg hierbij:	
Rotterdamsche waterweg	1,000,000.00
hetgeen vroeger regtstreeks uit de Indische geldmiddelen werd betaald	2,825,000.00
Te zamen	ƒ 77,470,889.72
Gewone ontvangsten	62,835,695.80
Verschil	ƒ 14,635,193.92

Voor 1865 is de raming der gewone uitgaven	ƒ 73,680,222.89½
Voeg hierbij:	
Rotterdamsche waterweg	1,000,000.00
hetgeen vroeger regtstreeks uit de Indische geldmiddelen werd betaald	2,253,497.00
Te zamen	ƒ 76,933,719.89½
Gewone ontvangsten	63,958,751.76½
Verschil	ƒ 12,974,968.12

Volgens deze berekening, genomen van het standpunt der leden die de aanmerking hebben gemaakt, zijn wij niet slechts met ruim één millioen, maar bijna met 17 ton tot het bedoelde evenwigt genaderd. Die berekening is dus in het voordeel des Ministers. Maar de Minister acht die berekening onjuist en vergenoegt zich met op nieuw te constateren, dat de afstand tusschen de gewone ontvangsten en uitgaven sedert het vorig jaar slechts met ruim één millioen of liever met nagenoeg 11 ton verminderd is.

Dat de uitgaven voor den Rotterdamschen waterweg niet het karakter hebben eener gewone uitgaven is reeds vroeger betoogd, en over de beteekenis van de sommen, die vroeger regtstreeks uit de Indische geldmiddelen werden betaald, is reeds twee achtereenvolgende jaren gehandeld, zoodat de Minister de vrijheid neemt te verwijzen naar hetgeen daaromtrent door hem in het midden is gebragt.

Al verder tracht men te betoogen, dat wij, met betrekking tot het evenwigt tusschen onze gewone ontvangsten en uitgaven, vergeleken met 1855, het laatste jaar achterwaarts zijn gegaan. De Minister zou zich kunnen ontslagen rekenen van de taak, om te verdedigen wat in dit opzigt vóór 1863 is geschied. Maar hij stelt grooten prijs op eene juiste voorstelling der feiten. En dan neemt hij de vrijheid te verwijzen naar de cijfers die hij heeft opgegeven in zijne redevoering, gehouden bij de indiening der Staatsbegrooting voor 1864. Die cijfers geven de *ramingen* aan, zooals die in vorige jaren zijn vastgesteld, maar niet aangaat, zoo als in het verslag geschiedt, om bijv. de *opbrengst* der middelen van 1855 te vergelijken met de *raming* dier middelen voor 1865. Uit de medegedeelde cijfers zal men zien, dat wij in de rigting van het bedoelde evenwigt sedert 1855 omstreeks vijf millioen zijn vooruitgegaan, terwijl onze gewone inkomsten met nagenoeg een gelijk bedrag zijn toegenomen, en dat niettegenstaande in 1856 de accijns op het gemaal is afgeschaft, zonder dat daartegen eene evenredige verhooging van andere belastingen over staat. De schulddelging heeft in de laatste tien jaren goedgemaakt de meerdere behoeften die achtereenvolgens zijn ontstaan; de budgetten van 1855 en 1865 staan, voor zooveel de gewone uitgaven betreft, nagenoeg gelijk. De vermeerdering onzer gewone inkomsten heeft dus geheel en al kunnen strekken om onze gewone inkomsten en uitgaven nader tot elkander te brengen. Wij zagen zoo even, dat sedert 1855 het cijfer onzer gewone inkomsten met vijf millioen vermeerderd, en de afstand tusschen inkomsten en uitgaven met vijf millioen verminderd was.

§ 6. Dat men geene bedenking zoude hebben tegen het brengen onder de middelen van het koloniaal batig slot van 1855 had de Minister wel verwacht, ook na den aandrang van den kant der Kamer, om te trachten minder geld renteloos in de schatkist te doen blijven. Werkelijk kan tegen dezen maatregel dan ook geen gegrond bezwaar bestaan, wanneer men althans, zoo als hier geschiedt, de raming zeer voorzigtig stelt. Na hetgeen daaromtrent bij § 4 is gezegd, schijnt ƒ 20,450,000 een matig cijfer. Van 1850 tot 1864, en dus over een tijdvak van 15 jaren, leverden de kolonien jaarlijks, dooreengenomen, 26 millioen aan de schatkist; en onder die 15 jaren waren de jaren 1850 tot 1853, toen de jaarlijksche baten dooreen niet hooger waren dan ruim 15½ millioen. De zes laatste jaren is het gemiddeld cijfer ruim 29, en de zes jaren die daaraan voorafgingen ruim 27½ millioen geweest. Bij zoodanige ondervinding schijnt het niet zeer gewaagd, om de som van ƒ 12,653,497, [illegible] toch zou gerekend worden, op te voeren tot een bedrag van ƒ 20,450,000. En zelfs, al mogt dat bedrag uit hoofde van niet te berekenen omstandigheden tegenvallen, dan zouden de teekenen daarvan zich waarschijnlijk wel vertoonen in de eerste helft van 1865. En in dat geval zou de Minister van Finantien de som, voor amortisatie bestemd, niet geheel behoeven uit te putten.

Terwijl men alzoo geene bedenking had tegen den maatregel zelven, bleek echter groot bezwaar te bestaan tegen den *vorm*. Men wenschte, op de in het verslag aangegeven gronden, reeds nu het denkbeeld van koloniale baten te verlaten, en te bezigen de woorden: „Bijdragen van Nederlandsch Indie aan de middelen tot dekking van 's Rijks uitgaven." zijnde de uitdrukking van art. 4 der wet van 23 April 1864 Stbl. nº. 35). Zoo als uit het antwoord op het verslag nopens de Wet op de Middelen blijken zal, is de redactie in dien zin gewijzigd. Maar nu bestaat er ook te minder noodzakelijkheid om den bekenden rentepost van ƒ 9,800,000 afzonderlijk te vermelden. Ook in het verslag wordt die post, en te regt, eene fictie genoemd. Het schijnt vooral niet wenschelijk die fictie te behouden, nu onder de woorden: „Bijdragen van Nederlandsch Indie aan de middelen tot dekking van 's Rijks uitgaven" alles begrepen is, wat Indie, in dat opzigt, behoort bij te dragen.

§ 7. De meening van sommige leden schijnt niet juist, dat de gestadige inkoop van staatsschuld naauwelijks een ander zigtbaar gevolg had, dan dat de beursprijs onzer schuldbrieven daardoor is opgedreven. Het ander zigtbaar gevolg toch is, dat het mogelijk geweest is aan vele ontstane behoeften te voldoen zonder het cijfer onzer staatsbegrooting op te drijven, en om de natuurlijke vermeerdering onzer gewone inkomsten enkel aan te wenden om te geraken tot mindere afhankelijkheid van de koloniale baten. Daarbij vergete men niet, dat de accijns op het gemaal is afgeschaft zonder aequivalent, en dat de afschaffing der plaatselijke accijnsen ook tot eenige vermindering van inkomsten leiden moet. Juist met het oog hierop, acht de Minister het wenschelijk om zoo krachtig mogelijk voort te gaan met het amortiseren der schuld. Vermindering van belastingen behoort in den regel te steunen op blijvende vermeerdering van inkomsten, en niet op de uit haren aard altijd eenigermate onzekere koloniale baten.

Naar de meening van den Minister moet de uitgifte van een grooter cijfer aan muntbiljetten enkel het gevolg zijn van meerdere behoefte aan dit papier, en niet uitsluitend aan de zucht om uit dezen maatregel voordeelen te trekken. Door dit laatste zou men zich begeven op een gevaarlijken weg. Meerdere behoefte aan een grooter bedrag van muntbilletten is den Minister niet gebleken. Wel bestaat hier en daar behoefte aan meerdere muntbilletten van ƒ 10. Maar nu herinnert de Minister hetgeen hij daaromtrent, bij de behandeling der Bankwet, heeft te kennen gegeven, om namelijk de muntbilletten van ƒ 100 en van ƒ 50 langzamerhand te verwisselen in muntbilletten van ƒ 10. Reeds dit jaar is hiermede een aanvang gemaakt tot een bedrag van ƒ 500,000.

§ 8. De noodzakelijkheid eener verbetering van vele tractementen van ambtenaren bij de departementen van algemeen bestuur is reeds meermalen betoogd. De Regering blijft van meening dat die verbetering zoo veel mogelijk moet worden gezocht door de plaats van uitvallende ambtenaren niet altijd weder aan te vullen. Op die wijze heeft dan ook bij sommige departementen reeds eenige verbetering kunnen worden aangebragt, terwijl het voornemen bestaat daarmede, ook in het vervolg voort te gaan. Het behoeft echter geen betoog, dat deze wijze van handelen langzaam werkt, terwijl, vooral bij den toenemenden omvang der werkzaamheden, eene vermindering van ambtenaren niet zonder grenzen is. Wil men dus werkelijk iets voor de ambtenaren doen, dan zullen daarvoor eenige meerdere gelden moeten worden aangewezen. Bij onderscheidene hoofdstukken der begrooting worden die dan ook aangevraagd. Men zal echter zien, dat het gezamenlijk bedrag niet groot is en dat daardoor, zoo als reeds vroeger werd te kennen gegeven, de stand der begrooting geene noemenswaardige verandering ondergaat.

Het plan eener regeling van de tractementen van het gansche kader der hier bedoelde ambtenaren is ontworpen. Men heeft echter gemeend daarmede thans niet verder te moeten gaan dan tot de adjunct-commiesen en de 1ste en 2de klerken. Alleen de regeling van de tractementen dezer ambtenaren behoort dan ook, voor het oogenblik, bij Koninklijk besluit te worden vastgesteld. Door thans reeds verder te gaan en de gansche regeling bij besluit vast te stellen, zou, naar het oordeel der Regering, die behoedzaamheid worden uit het oog verloren, die, te regt, ook in het verslag wordt aanbevolen.

Om te beginnen met de verbetering van de tractementen der hoogere ambtenaren, zoo als sommigen meenen, schijnt niet wenschelijk, al kan ook niet worden ontkend dat de bezoldiging van velen hunner niet geëvenredigd is aan het standpunt waarop zij geplaatst zijn. Later, bij eene definitive regeling dezer tractementen, zal daarop dan ook worden gelet.

Dat ook voor andere ambtenaren eene lotsverbetering wenschelijk is, kan niet worden tegengesproken. Wilde men echter alles te gelijkertijd verbeteren, dan zou die behoedzaamheid worden prijs gegeven, waarop in het verslag gewezen wordt.

§ 9. Toen voor eenige jaren voorstellen tot afschaffing van de zoogenaamde kanselarijleges zijn gedaan, konden die voorstellen de goedkeuring der Vertegenwoordiging niet verwerven. Men overwoog, dat die afschaffing zou moeten gepaard gaan met de vergoeding aan de ambtenaren van het algemeen bestuur, niet slechts van de helft der leges welke, overeenkomstig de reglementen, vastgesteld bij Koninklijk besluit van den 18den Januarij 1814, door hen wordt genoten, maar ook van de uitzigten op pensioen voor hunne weduwen en weezen uit uit het fonds waarin de wederhelft der leges gestort wordt, en men is teruggedeinsd voor de lasten welke uit zoodanigen maatregel voor 's Rijks schatkist zouden voortvloeijen. De Regering zal thans evenmin als destijds de heffing van deze leges in beginsel verdedigen. Maar even als vroeger, zouden ook nu de ambtenaren voor het verlies van hetgeen zij uit de leges genieten, moeten worden schadeloos gesteld, evenzeer als het weduwenfonds, dat, zoo als te regt in het verslag wordt gezegd, voor een goed deel uit de opbrengst der leges wordt gevoed.

§ 10. De Regering erkent de wenschelijkheid eener regeling van het onderwerp der wachtgelden. Zij is dan ook voornemens die aangelegenheid ter hand te nemen zoodra de afdoening van meer dringende voorstellen haar zal veroorloven zich aan het onderzoek toe te wijden van de beginselen, waarop eene regeling te dier zake zou moeten rusten.

In de Memorie van Beantwoording betreffende Hoofdstuk II, leest men o. a. het volgende:

Van een jaarlijksch verslag van den Raad van State aan den Koning is der Regering niets bekend. Wat de vervulling der bestaande vacature in den Raad van State betreft, zoo eischt, gelijk reeds verleden jaar op gelijke vraag geantwoord werd, de voordragt tot zulk een ambt soms langer tijd dan men zou wenschen. Hoe men ten opzigte van de benoeming van Staatsraden in buitengewone dienst van overhaasting kan spreken, is niet wel te verklaren. Die benoeming toch hadden ruim 1½ jaar na de optreding van den tegenwoordigen Raad van State plaats; hetgeen men in art. 5 wil lezen, dat de buitengewone Staatsraden slechts nu en dan en langzamerhand zouden moeten benoemd worden, is daarin niet alleen niet te vinden, maar ook met de strekking der beraadslagingen, daarover gevoerd, zooveel het Gouvernement zich herinnert, in strijd. Buitengewone Staatsraden zullen slechts in bijzondere gevallen tot het deelnemen aan bepaalde werkzaamheden worden opgeroepen. Moet men daarom met die benoeming tot op het aanwezig zijn dier bijzondere gevallen wachten? Dit ware geheel iets anders dan hetgeen de wetgever wil.

De leden van den Raad van State, die tevens in het genot zijn van pensioen als gewezen hoofden van ministeriele departementen, genoten dat pensioen onder korting daarop van de helft van het door hen genoten wordende tractement, op den voet van art. 30 der pensioenwet. De betaling van die gedeeltelijke pensioenen geschiedt uit de hoofdstukken III *B*, IV *A* en VIII der Staatsbegrooting. De afschrijving dier pensioenen op de lijsten van mutatien heeft daarvoor niet plaats gehad, vermits de titularissen, bij mogelijke aftreding als leden van den Raad van State, weder in het volle genot van pensioen treden, behoudens aanvulling voor later vervulde diensten. Wel werden bij art. 11 der pensioenwet andere regelen gesteld ten opzigte van de berekening van het pensioen van Ministers, maar het genot van pensioen is onderworpen aan de verdere bepalingen der wet. Zij spreekt in het algemeen van burgerlijke gepensioneerden en maakt geene uitzondering omtrent de pensioenen die naar het voorschrift van art. 11 geregeld zijn. Nog ten behoeve van één gepensioneerd Minister, geen lid van den Raad van State, is bij speciale Koninklijke vergunning het cumulatief genot van pensioen en tractement toegekend.

In de Memorie van Beantwoording, betreffende het VIIde Hoofdstuk *A*, zegt de Regering o. a. het volgende:

De vraag nopens het al dan niet raadzame eener uitgifte van certificaten van nationale schuld van staatswege is, zoo als de Minister reeds ten vorigen jare te kennen gaf, voor uiteenloopende beschouwingen vatbaar. De vele gewigtige onderwerpen, die zijne aandacht en inspanning vorderen, laten hem vooreerst nog niet toe, dit betrekkelijk minder belangrijke punt, dat toch in veler belangen ingrijpen en eene uitgebreider regeling vorderen zou, in gezette overweging te nemen.

Vermits in het eerlang te verwachten ontwerp van wet nopens de algemeene comptabiliteit ook eene nieuwe regeling van het onderwerp der consignatien is opgenomen, meent de Minister zich te mogen veroorloven dit onderwerp hier met stilzwijgen voorbij te gaan.

In de Memorie van Beantwoording, betreffende het VIIde [illegible] *B*, leest men o. a. het volgende:

Het onderwerp der vicarijgoederen, hetwelk te regt ingewik[illegible] genoemd, is niet buiten bewerking gebleven. Een ontwerp [illegible] lijke voorziening deswege is vervaardigd, doch om de vele en [illegible] regtspunten, welke de zaak oplevert, vereischt het nog eene [illegible] zette overweging.

Behalve bij de aanzegging om den zijtak naar Kerkrade bin[illegible] jaren, eindigende in November 1864, op te leveren, is de *Aa[illegible] trichtsche Spoorwegmaatschappij*, daaraan ook nog in Junij [illegible] nerd. Zij is niettemin in mora gebleven, en nu is de Regering [illegible] stig op bedacht om dadelijk na de verschijning van den ges[illegible] mijn zoodanige maatregelen te nemen als voor het staatsbelang [illegible] wenschelijk zullen wezen.

Onderscheidene leden klagen over de voortgezette opdrijving [illegible] lastingen, met name van het personeel, de patenten, enz., [illegible] zijn toe te schrijven aan overdreven ambtsijver van jonge con[illegible] van andere beambten, die daarin een middel zoeken om zich [illegible] scheiden en de bijzondere gunst van hunne superieuren te [illegible] ten einde zoo doende in aanmerking te komen voor bevordering [illegible] stiger plaatsing. Deze klagte heeft in hetgeen daaromtrent de [illegible] leden in het verslag is aangemerkt reeds hare voldoende bean[illegible] gevonden. Met alle regt is daarbij onder andere te kennen [illegible] dat een juist oordeel over de klagten van de feiten afhangt. [illegible] eenstemming hiermede vermeent de Minister dan ook van zijn[illegible] de wenschelijkheid dat voor klagten van dergelijken aard bewij[illegible] den geleverd. Bovendien mag gevraagd worden, of de belasting [illegible] wordt opgedreven dan de wet bepaalt. Is dit niet het geval en [illegible] ren de ambtenaren slechts datgene wat de wet uitdrukkelijk vo[illegible] of eischt, dan zou het nalaten van die vordering van de zijde [illegible] tenaren eene niet te verdedigen willekeur en pligtverzuim mogen [illegible]

Bij de zamenstelling der ontwerpen van wet op het zegel en [illegible] tratie heeft men zich beijverd om alles te vermijden wat, onder [illegible] staande wetten, dikwijls tot klagten over fiscaliteit aanleiding [illegible] aanzienlijk mindere opbrengst welke van die ontwerpen in de [illegible] van Toelichting werden voorspeld, levert daarvan het bew[illegible] moest derhalve bevreemden, hier een beroep op de fiscale strek[illegible] ontwerpen aan te treffen, te meer omdat zoodanig verwijt niet [illegible] in de Voorloopige Verslagen omtrent die voorstellen.

Bepaaldelijk kan ook worden tegengesproken hetgeen in de [illegible] graaph wordt gezegd omtrent steeds voortgezette opdrijving [illegible] accijns op het geslagt. Ware deze klagt gegrond, dan zou [illegible] moeten blijken uit het toenemen der benaderingen. Deze zijn [illegible] deel sedert 1860 jaarlijks verminderd. In 1860 bedroeg het [illegible] naderingen $1^{51}/_{100}$ pCt. van het aangegeven aantal stuks vee, [illegible] $1^{24}/_{100}$ pCt., in 1862 $^{98}/_{100}$ pCt., in 1863 $^{95}/_{100}$ pCt.

De regeling der administrative regtspraak in zake van bel[illegible] waaraan, voor zoo veel de belasting op het personeel betreft, [illegible] zijde der Regering door het aanhangig wets-ontwerp op het [illegible] reeds gevolg is gegeven, is niet van zoo eenvoudigen aard a[illegible] vlakkig zou kunnen voorkomen, en staat ook met de regeling [illegible] dere ontwerpen van wetgeving in verband. De vele en velerl[illegible] zaamheden van nog dringender en niet minder gewigtigen aard [illegible] bedoelde regeling, hebben den Minster tot dusverre verhinderd [illegible] hand te nemen, daar het toch niet wel mogelijk is alles op een[illegible] ondernemen.

Met de herziening van de bestaande verordeningen op de gro[illegible] der nationale schuld houdt men zich bezig.

Hebben sommige leden zich gevleid met de hoop, dat de afsc[illegible] van den accijns op de brandstoffen, gepaard als die met eene m[illegible] belangrijke verhooging van een ander accijnsmiddel, eene vermin[illegible] van het getal ambtenaren der active dienst van in en uitgaande [illegible] en accijnsen ten gevolge zou hebben, de Minister heeft die hoop [illegible] opgewekt. Wel verre dat van belangrijke toeneming der gr[illegible] zou zijn gebleken, luiden de berigten omtrent den gang dier [illegible] voortdurend bevredigend.

Van de maatregelen, waarop de Regering in hare Memorie v[illegible] antwoording van het Voorloopig Verslag over de begrooting v[illegible] heeft gedoeld, als in aanmerking komende tot het te keer gaan [illegible] omloop van vreemde muntspecien hier te lande, heeft zij, na e[illegible] ernstige overweging, gemeend te moeten afzien.

Inmiddels ontgaat de weder toenemende circulatie van de [illegible] specien de aandacht der Regering niet en blijft zij bedacht op [illegible] tot wering van die specien verder zou kunnen worden beproefd.

In eene der afdeelingen gaven leden hun verlangen naar eene [illegible] ning der wet van 6 Junij 1840 (Staatsblad nº. 17) te kennen, [illegible] den als grond voor die herziening aan dat de termijn van vrij[illegible] lasten ter zake van landontginning en landverbetering niet moe[illegible] naar mate een gedeelte van een ter ontginning aangegeven w[illegible] tooid is, maar na het volbrengen van het werk in zijn geheel [illegible]

Eene zoodanige wijziging der evengemelde wet komt der [illegible] onraadzaam voor. Daardoor toch zou de ontginner het in [illegible] hebben in het genot van altoosdurenden vrijdom van de door hem [illegible] ontgonnen gronden te blijven, waartoe hij slechts een klein gede[illegible] het aanvankelijk ter ontginning aangegeven terrein woest zou [illegible] te laten liggen. En al ware het dat de ontginning van een [illegible] terrein, zoo als dit doorgaans geschiedt, achtereenvolgens of bij [illegible] ten in eene lange reeks van jaren *geheel* wierd volbragt, dan [illegible] de ondernemer voor het grootste deel daarvan een veel langer [illegible] van vrijdom bekomen dan de wet toekent, en mitsdien een [illegible] genieten boven den ontginner van een klein perceel, dat ineens o[illegible] nen wordt en waarvoor de vrijdom mitsdien beperkt wordt door [illegible] termijn bij de wet gesteld.

Tot het indienen van een nader ontwerp ter herziening der [illegible] is naar het gevoelen der Regering ook thans het gunstige tijdst[illegible] niet aangebroken. Het vernieuwen der bestaande conventien [illegible] aanknoopen van regtstreeksche betrekkingen tot uitwisseling der [illegible] respondentie met Staten, waarmede zoodanige betrekkingen tot [illegible] niet worden onderhouden, ligt allereerst op den weg dien [illegible] voorstelt te bewandelen. Eene andere ook in het verslag opge[illegible] reden tot uitstel is gelegen in de zucht tot afschaffing der beste[illegible] Bij de Regering bestaat het stellige voornemen, om al de nog [illegible] bleven bestelloonen in den loop van het jaar 1865 af te schaffen.

Indien er wel bewezen noodzakelijkheid bestaat tot de oprigting [illegible] nieuwe hulpkantoren der brievenposterij, dan zal men de admini[illegible] daartoe steeds bereid vinden. Het feit dat er tegenwoordig reeds [illegible] van zoodanige kantoren bestaan, schijnt reeds op zich zelf genoeg [illegible] aan te duiden, dat men te dezer zake geenszins met schroomvallig[illegible] te werk gaat.

De plattelandspost is, men gelooft dit gerust te kunnen verze[illegible] op eenen onbekrompen voet ingerigt. Dit gedeelte der dienst kan [illegible] men meent, in zeer weinig andere landen gezegd worden zoo [illegible] regeld te zijn als bij ons. Het ligt echter in de rede uit hoofde [illegible] de hoogst aanzienlijke uitgaven die daaraan zouden verbonden zijn [illegible] men niet tusschen alle plaatsen eene regtstreeksche postgemeen[illegible] kan daarstellen, zoodat het kan gebeuren, dat de brieven tusschen [illegible] nabijgelegen plaatsen A en B langs eenen omweg C moeten ve[illegible] worden. Het beginsel is, dat alle localiteiten eene gelegenheid tot [illegible] respondentie moeten bezitten, ongeacht de kosten die er aan ver[illegible] den zijn.

De invoering van postzegels van een laag bedrag voor gedrukte st[illegible] ken is een onderwerp, waaraan men zich zal laten gelegen liggen. [illegible] zijn reeds enkele voorloopige stappen gedaan om tot dat doel te gera[illegible]

Het verkrijgbaar stellen van wege de postadministratie van gezeg[illegible] omslagen verdient overweging. De zaak zal niet uit het oog wo[illegible] verloren.

In de wenschelijkheid, om kleine geldsommen door middel van [illegible] wissels in het internationaal verkeer te kunnen overmaken, wordt [illegible] den Minister gedeeld. Ten bewijze daarvan moge strekken, dat [illegible] art. 23 van het tusschen Nederland en Pruissen gesloten postver[illegible] van 18 September 1863 eene bepaling voorkomt, krachtens welke [illegible] weflerzijdsche administratien de bevoegdheid hebben verkregen, om [illegible] dienaangaande met elkander te verstaan. De weg om zoodanigen [illegible] regel in werking te brengen is dus wat Pruissen betreft gebaand.

In andere overeenkomsten van denzelfden aard, die de Rege[illegible] eventueel mogt sluiten, zal men trachten eene soortgelijke bepaling [illegible] doen opnemen.

Het is waar dat de klagten over vermissingen van brieven [illegible] aanhouden en misschien in den laatsten tijd zijn toegenomen. Het [illegible] mede niet worden tegengesproken dat er zeer enkele vermissingen [illegible] aangeteekende brieven hebben plaats gehad. Aan ovoldoende [illegible] echter is het niet te wijten. Voorbehoedmiddelen in het belang van [illegible] veiligheid der correspondentie worden niet veronachtzaamd, en aan na[illegible] keurig onderzoek bij de aangtfte van vermissingen of bij het bestaan [illegible] ongunstige vermoedens tegen den eenen of anderen ambtenaar ontbr[illegible] het evenmin.

GEDRUKT BIJ C. A. SPIN & ZOON.